

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

(Yargı Kararı Üzerine)

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2018-3-77
Karar Sayısı : **26-10/312-121**
Karar Tarihi : 16.03.2026

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Ayşe ERGEZEN, Rıdvan DURAN

B. RAPORTÖRLER : Didem ULUÇ SÜDEMEN, Ömer Volkan YAZAR, Ahmet
SAĞDUYU, Emre KARA

C. BAŞVURUDA :- Resen
BULUNANLAR

D. HAKKINDA SORUŞTURMA

YAPILANLAR : - Kozlu Gıda İmalat Sanayi Ticaret ve Taşımacılık AŞ
Temsilcisi: Metin PEKTAŞ
Kızılırmak Mah. 1450 Sok. Ankara Ticaret Merkezi
B Blok Kat: 5 No: 1/29 Çukurambar Çankaya/Ankara
- Nihoruz Gıda Sanayi ve Ticaret AŞ
Hançerli Mah. Necipbey Cad. No:100 İlkadım/Samsun

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Rekabet Kurulunun 07.01.2021 tarih ve 21-01/18-8 sayılı kararının Danıştay 13. Dairesi tarafından iptal edilmesi üzerine davacı teşebbüsler bakımından yeniden karar alınması.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Buğday unu sektöründe meydana gelen yüksek fiyat artışlarının incelenmesine ilişkin olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) ihlal edilip edilmediğinin tespiti.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurulunun (Kurul) 17.10.2018 tarih ve 18-39/636-M sayılı kararı ile son dönemde buğday unu sektöründe meydana gelen yüksek fiyat artışlarının incelenmesine ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca re'sen önaraştırma açılmasına karar verilmiştir.
- (4) Önaraştırma kapsamında 02.05.2019 tarihinde Türkiye Un Sanayicileri Federasyonu (TUSAF), Ulusoy Un Sanayi ve Ticaret A.Ş. (ULUSOY), Kozlu Gıda İmalat Sanayi Ticaret ve Taşımacılık AŞ (KOZLU), Eksun Gıda Tarım Sanayi ve Ticaret A.Ş. (EKSUN), Beşler Makarna Un İrmik Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (BEŞLER), Güneydoğu Un Sanayicileri Derneği (GUSAD) ve Ova Un Fabrikası A.Ş.'de (OVA) yerinde inceleme yapılmıştır. Yapılan önaraştırma sonucunda, hazırlanan 29.05.2018 tarih ve 2018-3-77/ÖA sayılı önaraştırma raporu Kurulun 13.06.2019 tarih ve 19-21/305-M sayılı toplantısında görüşülmüş, toplantı sonucunda Aksu Gıda İhtiyaç Maddeleri Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. (AKSU), Aydingüler Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (AYDINGÜLER), Bafra Un Yem Gıda San. ve Tic. A.Ş. (BAFRA ERİŞ), Birsan Birlik Gıda San. ve Tic. A.Ş. (BİRSAN), Dayıoğlu Un Gıda Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (DAYIOĞLU), Gözeli Yem Gıda Tar. Hayv. Ürt. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. (GÖZELİ), GUSAD, KOZLU, Nihoruz Gıda San. Tic. A.Ş. (NİHORUZ), Özmercan Kardeşler Gıda İnş. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti. (ÖZMERCAN), ULUSOY ve Unsan Un Sanayi ve Ticaret A.Ş. (UNSAN) hakkında 4054

sayılı Kanun'un 41. maddesi kapsamında 13.06.2019 tarih ve 19-21/305-M sayılı Kurul kararı ile soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

- (5) Soruşturma kapsamında teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde, soruşturma tarafı olmayan teşebbüsler hakkında rekabet ihlali şüphesi doğuran bazı yazışmalara ve bilgi paylaşımlarına rastlanmıştır. Söz konusu bilgi ve belgelerin değerlendirilebilmesi amacıyla Kurulun 24.10.2019 tarih ve 19-36/540-M sayılı kararı ile hâlihazırda soruşturma tarafı olmayan Akmehmet Gıda San. ve Tic. A.Ş. (AKMEHMET), Amasya Un Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti. (AMASYA UN), Alaybeyi Gıda San. ve Tic. A.Ş. (ALAYBEYİ), Karadeniz Un Sanayicileri Derneği (KUSAD), Hatap Değirmenleri Gıda San. ve Tic. A.Ş. (HATAP), Pak Petrol Ürünleri Gıda ve İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. (PAK PETROL), Taflan Un İnş. San. Tic. Ltd. Şti. (TAFLAN UN), Unay Un San. ve Tic. A.Ş. (UNAY), Usta Un Gıda Motorlu Araçlar Nak. Tur. San. Tic. A.Ş. (USTA UN), Ünsan Ünye Un San. ve Tic. A.Ş. (ÜNSAN ÜNYE), Yüksel Un İrmik ve Bakliyat Unları San. ve Tic. A.Ş. (YÜKSEL UN) ve Zafer Un Fabrikası (ZAFER UN) hakkında soruşturma açılmasına ve bu soruşturmanın 13.06.2019 tarih ve 19-21/305-M sayılı Kurul kararıyla açılan soruşturma ile birleştirilerek yürütülmesine karar verilmiştir.
- (6) Kurulun 14.11.2019 tarih, 19-40/638-M sayılı kararı ile 4054 sayılı Kanunun 43. maddesi uyarınca soruşturmanın süresi, bitiminden itibaren altı ay süre ile uzatılmıştır.
- (7) Soruşturmanın genişletilmesi çerçevesinde yapılan ikinci grup yerinde inceleme sırasında elde edilen bir e-posta doğrultusunda, hâlihazırda soruşturma tarafı olmayan, ancak e-postanın iletildiği teşebbüsler olan; Akçaabatlılar Gıda Maddeleri Sanayi Nakliyat ve Ticaret A.Ş. (AKÇAABATLILAR), Altınbaşak Un İrmik ve Yem Sanayi ve Ticaret A.Ş. (ALTINBAŞAK), Ay-Ser Bak Tarım Ürünleri Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. (AYSER BAK), Beşgöz Araboğulları Unculuk Sanayi ve Ticaret A.Ş. (BEŞGÖZ UN), Çiçek Un ve İrmik Tarım Ürünleri Gıda Nakliye Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti. (ÇİÇEK UN), Çorum Un İrmik ve Makina Sanayi Ticaret Ltd. Şti. (ÇORUM UN), Darıca Un İnşaat Hafriyat Nakliyat Turizm Madencilik Ambalajlama Mühendislik Hizmetleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd.Şti. (DARICA UN), Dervişoğlu Un Sanayi Nakliyat ve Ticaret A.Ş. (DERVİŞOĞLU), Ejder Blok Tuğla Un İrmik ve Gıda Sanayi Ve Ticaret A.Ş. (EJDER UN), Emiroğlu Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. (EMİROĞLU), Elsa Ticaret Sanayi Turizm Nakliye ve Pazarlama Ltd. Şti. (ELSA), Erenler Un İrmik Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (ERENLER UN), Merzifon Gülbahar Üntarım Ürünleri Hayvancılık Gübre Ziraletler Sanayi İç-Dış Ticaret Nakliyecilik A.Ş. (MERZİFON GÜLBAHAR), Gür Un Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (GÜR UN), Hasanusta Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (HASAN USTA), Hasaş İnşaat Taahhüt Nakliyat San. ve Tic. A.Ş. (HASAŞ HAS UN), Çorum Hitit Un Gıda Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (HİTİT UN), Hüseyinova Gıda İnşaat Mühendislik Pazarlama Sanayii ve Ticaret Ltd. Şti. (HÜSEYİNOVA), Teksin Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (TEKSİN UN), Misafir Mis Başak Un Gıda Pazarlama Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (MİSAFİR UN), Tunçoğlu Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. (TUNÇOĞLU) ve Yılmaz Un ve Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti. (YILMAZ UN) hakkında Kurulun 22.11.2019 tarih ve 19-41/690-M sayılı kararı ile 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca re'sen önaraştırma açılmasına karar verilmiştir.
- (8) Söz konusu önaraştırma sonucunda, Kurulun 02.01.2020 tarih, 20-01/5-M sayılı kararı uyarınca, AKÇAABATLILAR, ALTINBAŞAK, AYSER BAK, BEŞGÖZ UN, ÇİÇEK UN, DARICA UN, DERVİŞOĞLU, EMİROĞLU, ELSA, ERENLER UN, MERZİFON GÜLBAHAR, GÜR UN, HİTİT UN, HÜSEYİNOVA, MİSAFİR UN, TEKSİN UN, TUNÇOĞLU ve YILMAZ UN; yine aynı önaraştırma döneminde yapılan yerinde incelemelerde adı geçen Akkarun Gıda Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (AKKARUN), Erun Erbaa Un Sanayi Tarım Ürünleri Taşımacılık Dış Ticaret A.Ş. (ERUN), Saray Petrol

Turizm Gıda Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (SARAY PETROL) ve Şimşekler Grup Tarım Ürünleri Taşımacılık Akaryakıt Otomotiv İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti. (ŞİMŞEKLER) hakkında soruşturma açılmasına ve soruşturmanın 13.06.2019 tarih ve 19-21/305-M sayılı Kurul kararıyla açılan önceki soruşturma ile birleştirilerek yürütülmesine karar verilmiştir.¹

- (9) Yürütülen soruşturma ile ilgili olarak hazırlanan, 15.06.2020 tarih ve 2018-3-77/SR-01 sayılı Soruşturma Raporu taraflara 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesi gereğince tebliğ edilmiş ve soruşturma taraflarının ikinci yazılı savunmaları talep edilmiştir. 4054 sayılı Kanun'un 46. maddesi uyarınca sözlü savunma toplantısı yapılması hususunun görüşülmesi konusu 26.11.2020 tarihli Kurul toplantısında ele alınmış ve 20- 51/719-M sayı ile sözlü savunma toplantısının 29.12.2020 tarihinde web üzerinden canlı (online) olarak yapılmasına karar verilmiştir. Anılan tarihte sözlü savunma toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- (10) Kurul, hakkında soruşturma yürütülen 34 teşebbüs hakkında bilgi alışverişi yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine 07.01.2021 tarih, 21-01/18-8 sayı ile karar vermiştir.
- (11) Söz konusu teşebbüslerden KOZLU ve NİHORUZ tarafından söz konusu kararın iptali istemiyle açılan davalarda; Ankara 4. İdare Mahkemesinin sırasıyla; 07.07.2022 tarih ve 2022/418 E. 2022/1562 K. sayılı; 31.10.2022 tarih ve 2022/1213 E. 2022/22339 K. sayılı kararları ile davaların reddine karar verilmiş, ilgili teşebbüsler tarafından istinaf başvurusunda bulunması üzerine Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesinin sırasıyla 19.10.2022 tarih ve 2022/1323 E. 2022/1224 K. sayılı; 16.02.2023 tarih ve 2022/1697 E. 2023/189 K. sayılı kararları ile istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir. Bu kararlara karşı davacılar tarafından temyiz talebinde bulunulması üzerine Danıştay 13. Dairesinin 08.12.2025 tarih ve 2022/1990 E. 2025/3840 K. sayılı; 08.12.2025 tarih ve 2023/1339 E. 2025/3842 K. sayılı kararları ile bahse konu Kurul kararının bozulmasına ve yeniden karar verilmek üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesine gönderilmesine karar verilmiştir.
- (12) Danıştay 13. Dairesinin 08.12.2025 tarih ve 2022/1990 E. 2025/3840 K. sayılı, 08.12.2025 tarih ve 2023/1339 E. 2025/3842 K. sayılı kararlarında davacı teşebbüslerin rekabete hassas bilgi değişiminde bulunmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği ve ihlal tespiti yönünden hukuka aykırılığın bulunmadığı belirtilmiştir. Bununla birlikte, iptale konu Kurul kararında tesis edilen idari para cezasının belirlenmesinde 15.02.2009 tarihli Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem Ve Kararlar İle Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Yönetmeliği'nin (Mülga Ceza Yönetmeliği) esas alındığı, ancak 27.12.2024 tarihinde esas alınan mevzuatta değişiklik yapıldığı ifade edilmiştir. Bunun üzerine, 27.12.2024 tarihinde yürürlüğe giren Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Hâlinde Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik (Yeni Ceza Yönetmeliği) ile Mülga Ceza Yönetmeliği, lehe hüküm ilkesi doğrultusunda karşılaştırılmış ve Yeni Ceza Yönetmeliği'nde herhangi bir alt sınır öngörülmediği ve söz konusu Yönetmeliğin Mülga Ceza Yönetmeliği'ne kıyasen lehe düzenlemeler içerdiği tespit edilmiş, bu çerçevede her iki yönetmelik birlikte değerlendirilerek aleyhe karar verme yasağını ihlal etmeyecek şekilde idari para cezası

¹ Kurulun 02.01.2020 tarih ve 20-01/5-3 kararı ile fabrikaları işletilmeyen ÇORUM UN, EJDER UN, HASAN USTA ve ticaret sicilinde kapandığı belirtilen HASAŞ HAS UN hakkında soruşturma açılmamasına karar verilmiştir.

oranlarının yeniden belirlenmesi ve lehe olan düzenlemenin uygulanması gerektiği gözetilerek Kurul kararının iptaline karar verilmiştir.

- (13) Kurum kayıtlarına 26.02.2026 ve 06.03.2026 tarihlerinde intikal eden söz konusu mahkeme kararları üzerine düzenlenen 12.03.2026 tarihli ve 2018-3-77/BN-18 sayılı Bilgi Notu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (14) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle, Danıştay 13. Dairesinin 08.12.2025 tarih ve 2022/1990 E. 2025/3840 K. sayılı, 08.12.2025 tarih ve 2023/1339 E. 2025/3842 K. sayılı kararlarının gereğinin yerine getirilmesini teminen; KOZLU ve NİHORUZ hakkında verilen idari para cezası tutarının yeniden hesaplanması gerektiği ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Soruşturma Yürütülen Taraflar

I.1.1. Kozlu Gıda İmalat Sanayi Ticaret ve Taşımacılık A.Ş. (KOZLU)

- (15) 1954 yılında Zafer Un Fabrikası adı altında Amasya'da faaliyetine başlayan teşebbüs, 1983 yılında Misun A.Ş. unvanını almıştır. 2002 yılında Kozlu A.Ş. kurulmuştur. 2009 yılında Misun A.Ş. KOZLU tarafından devralınmış ve teşebbüs faaliyetlerine Kozlu Gıda İmalat Sanayi Ticaret ve Taşımacılık A.Ş. unvanı altında devam etmektedir. Ekmeklik buğday unu, özel amaçlı buğday unu (böreklik, pastalık, pidelik, lavaşlık, yufkalık, gözlemelik, çöreklik, tandırlık) ve tam buğday unu üretmektedir. Bunun yanında; yem ve yumurta üretimi ve satışı da bulunmaktadır. KOZLU, 18.07.2012'den bu yana KUSAD üyesidir. Teşebbüsün 2019 yılı kapasitesi (.....) ton olup, aynı yıl için üretim miktarı (.....) ton ve kapasite kullanım oranı %(.....) olarak gerçekleşmiştir.

I.1.2. Nihoruz Gıda San. Tic. A.Ş. (NİHORUZ)

- (16) NİHORUZ 1990 yılında Samsun'da kurulmuştur. Ekmeklik buğday unu ve özel amaçlı buğday unu (böreklik) üretimi bulunmaktadır. NİHORUZ, 01.08.2019 tarihinden bu yana Marmara Bölgesi Un Sanayicileri Derneği'ne üyedir. Teşebbüsün 2019 yılı kapasitesi (.....) ton olup, aynı yıl için üretim miktarı (.....) ton ve kapasite kullanım oranı %(.....) olarak gerçekleşmiştir.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. Pazara İlişkin Genel Bilgiler²

I.2.1.1. Buğday ve Buğday Unu Hakkında Bilgi

- (17) Buğday unu, buğdayın öğütülmesiyle elde edilen ince toza verilen addır. Buğdaydan elde edilen un genellikle sadece un olarak nitelendirilmektedir. Arpa, yulaf, çavdar, mısır, nohut gibi bitkilerden de un elde edilebilmekte ve söz konusu unlar yaygın olarak o tahılın adıyla birlikte mısır unu, arpa unu biçiminde adlandırılmaktadır.
- (18) Buğday çekirdeği üç ana kısımdan oluşmaktadır; kabuk (perikarp), ruşeym (çekirdek/germ), unsu öz (endosperm). Öğütme esnasında, bu üç kısım birbirinden

² Bu bölümü hazırlanırken aşağıdaki kaynaklardan yararlanılmıştır: TUSAF internet sitesi: <http://www.tusaf.org/> ,Erişim tarihi: 24.05.2019; Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO) Buğday Raporu 2018: http://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=30125&tipi=17&sube=0 , Erişim tarihi: 24.05.2019; Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü 2017 Yılı Hububat Sektör Raporu: <http://www.tmo.gov.tr/Upload/Document/hububatsektorraporu2017.pdf> , Erişim tarihi: 24.05.2019.

ayrılabilmekte ve farklı tip unlar elde etmek için farklı biçimlerde tekrar birleştirilebilmektedir.

- Kabuk kısmından kepek elde edilmektedir. Tahıl danesinin yaklaşık %14,5'ini kepek oluşturmaktadır.
 - Ruşeym, tahıl danesinin yaklaşık %2,5'luk kısmını oluşturmaktadır. Ruşeym genellikle kepek ile birlikte kalmakta fakat bazen de ayrılmaktadır. Yağın en fazla bulunduğu yer olup, bu nedenle buğday yağı üretiminde kullanılmaktadır.
 - Unsu öz, tahıl danesinin %85'ini oluşturmaktadır. Unsu özün (endosperm)= %70-75'i proteinden oluşmaktadır. Un, buğdayın bu kısmından elde edilmektedir.
- (19) Buğdaylar botanik yapılarına göre üç sınıfa ayrılmaktadır; triticum aestivum (ekmeklik buğday), riticum durum (makarnalık buğday), triticum compactum (topbaş vb. bisküvilik buğday).
- (20) Buğdaylar ayrıca sertlik, dane rengi ve ekiliş durumuna göre de sınıflandırılabilir;
 - Dane sertliklerine göre: Sert buğday, yarı sert buğday, yumuşak buğday
 - Dane renklerine göre: Kırmızı ve beyaz buğday
 - Ekilişlerine göre: Yazlık ve kışlık buğday
- (21) Buğday danesinin bileşimi, buğdayın çeşidine, yetiştirildiği bölgeye ve iklimsel değişikliklere göre farklılık göstermesine rağmen ortalama olarak %70 karbonhidrat, %12 su, %12 protein, %2,5 selüloz, %2 yağ ve %1,5 kül şeklinde oluşmaktadır.
- (22) Sanayicinin buğday tercihi un verimi ve kullanım amacına göre değişmektedir. Örneğin ekmek üretiminde paçal³ yöntemi kullanılmaktadır. Paçal yapılırken karıştırılan unların yapımında kullanılan buğdaylarda yüksek protein ve kalite aranırken bisküvilik buğdaylarda düşük protein aranmaktadır. Makarna üretiminde ise durum buğdayı kullanılmaktadır. Dolayısıyla, söz konusu buğdaylardan üretilen unların da protein değerleri birbirlerinden farklılık göstermektedir.
- (23) Buğday unu kullanım alanlarına ve besin değerlerine göre genel olarak aşağıdaki gibi çeşitlendirilebilmektedir;
 - Beyaz un: Buğdayın endosperm kısmından elde edilmektedir.
 - Ekmek unu: Sert ve yüksek proteinli buğdaylardan elde edilmektedir. Protein miktarı %12-14 arasında değişmektedir.
 - Çok amaçlı un: Sert buğdaydan ya da sert-yumuşak buğday karışımından elde edilmektedir. Kullanım alanı çok geniş olmakla birlikte esasen kek, kurabiye, bisküvi ve çeşitli hamur işleri yapımında kullanılmaktadır. Bileşimindeki protein oranı %8-11 arasında değişkenlik göstermektedir.
 - Kek unu: Protein oranı düşük yumuşak buğdaydan elde edilmektedir. Nişasta oranı yüksektir. Protein miktarı %7-9 arasında değişkenlik göstermektedir.
 - Hamur işi unu: Protein bakımından çok amaçlı un ile kek ununun arasındadır. Genel olarak yumuşak buğdaydan üretilmektedir. Kraker, kek, kurabiye yapımında da bu un türü kullanılmaktadır. Protein oranı %8-9 arasında değişkenlik göstermektedir.
 - Fosfatlanmış un: Kabartma tozu ve tuz eklenerek üretildiği için kendiliğinden kabarma özelliğine sahiptir. Ekmek yapımında kullanılmaya çok uygun değildir. Daha çok bisküvi üretiminde kullanılmaktadır.

³ Ekmek yapmak için çeşitli tahıl unlarının yasal olarak belirtilmiş karışım oranını ifade etmektedir.

- Gluten unu: Bileşimindeki protein oranı en yüksek olan undur buna karşılık içerdiği nişasta miktarı oldukça düşüktür. Protein miktarı %40-45 arasında değişmekte olan gluten unu yüksek oranda protein içeren yazlık buğdaydan elde edilmektedir.

- İrmik: Sert yazlık bir buğday olan durum buğdayının endosperminin kabaca öğütülmesiyle elde edilmektedir. Gluten bakımından zengindir. Zenginleştirilerek makarna ve kuskus üretiminde kullanılmaktadır. Ayrıca irmikten yapılan ekmekler de mevcuttur.

- Durum unu: İrmiğin öğütülmesiyle elde edilmektedir. Zenginleştirme yapılarak erişte ve şehriye üretiminde kullanılmaktadır.

- (24) Buğday unu üretim süreci muhtelif buğdayların satın alınması, kalitesine ve çeşidine göre silolarda⁴ depolanması ile başlamaktadır. Üretilen un çeşidine göre buğday harmanlama ve temizleme işlemleri yapılmaktadır. Ardından sırasıyla buğdayın yıkanması, tavlama ve öğütülmesi gerekmektedir. Son olarak un eleme işlemi ve katkı maddelerinin eklenmesi şeklinde buğday unu ambalajlama işlemine hazır hale getirilmektedir.

1.2.1.2. Pazara İlişkin Kapasite, İthalat ve İhracat Bilgileri

- (25) Türkiye önemli buğday üreticileri arasında yer alan bir ülke olup 2018-2019 yılında 20 milyon ton buğday üretimi gerçekleştirmiştir.

Tablo 1- Dünya Buğday Üretimi ve Önemli Üretici Ülkeler (Milyon Ton)

Ülkeler	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
AB(28)	132,6	143,2	156,1	159,6	144,2	151,4	137,9
Çin	122,5	123,7	128,3	132,6	133,3	134,3	131,4
Hindistan	94,9	93,5	95,9	86,5	86,0	98,5	99,7
Rusya	37,7	52,1	59,1	61,0	72,5	85,1	71,7
ABD	61,3	58,1	55,1	56,1	62,8	46,4	51,3
Kanada	27,2	37,6	29,4	27,6	32,1	30,0	31,8
Ukrayna	15,8	22,3	24,7	27,3	26,8	27,0	25,1
Pakistan	23,3	24,2	26,0	25,5	25,6	26,6	25,5
Türkiye	20,1	22,1	19,0	22,6	20,6	21,5	20,0
Diğer	83,1	93,2	87,8	93,5	87,8	87,0	88,9
Dünya	659,0	718,0	732,0	739,0	757,0	763,0	735,0

Kaynak: TMO 2018 Hububat Sektör Raporu⁵

- (26) Buğday; ülkemizin hemen her bölümünde üretilmekte olup tarla ürünleri içerisinde ekiliş alanı ve üretim miktarı bakımından ilk sırayı almaktadır⁶. Aşağıdaki tabloda görüleceği üzere son beş yılda buğday ekim alanları 7,60-7,85 milyon hektar arasında, üretimi ise 19-22,6 milyon ton arasında değişmiştir.

Tablo 2- Türkiye’de Buğday Ekim Alanı ve Üretim

Yıl	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (ton)
2014	78.207.500	19.000.000
2015	78.464.810	22.600.000
2016	76.009.680	20.600.000
2017	76.688.785	21.500.000
2018	72.992.701	20.000.000
2019	68.463.271	19.000.000

Kaynak: ZMO Buğday Raporu 2018 ve TÜİK Cevabi Yazı

⁴ Genellikle tahıl, kömür, çimento ve gıda ürünlerinin ve toptan malzemelerin korunduğu, saklandığı veya depolandığı bir yapıdır.

⁵Soruşturma döneminde 2019 yılına ait TMO Sektör Raporu yayımlanmadığından 2018 yılı raporu kullanılmıştır.

⁶ Hububat ekim alanı içerisinde %69'luk payla ilk sırada buğday, %22'lik payla ikinci sırada arpa ve %6'lık payla üçüncü sırada mısır yer almaktadır.

- (27) Bölgeler bazında buğday üretimine ise aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 3- 2018 Yılı Bölgeler Bazında Buğday Üretimi (1000 Ton)

Bölge Adı	Ekmeklik Buğday		Makarnalık Buğday	
	Miktar	%	Miktar	%
Marmara	2.706	16,4	1	0,0
Karadeniz	1.146	6,9	467	13,3
İç Anadolu	5.680	34,4	1.362	38,9
Ege	1.890	11,5	321	9,2
Akdeniz	1.190	7,2	20	0,6
Güneydoğu Anadolu	2.241	13,6	1.237	35,4
Doğu Anadolu	1.647	10,0	92	2,6
Toplam	16.500	100,0	3.500	100,0

Kaynak: TMO 2018 Hububat Sektör Raporu

- (28) Buğday üretimi konusunda kendine yeterliliği yüksek düzeyde olan ülkemizin aşağıdaki tablodan da görülebileceği üzere 2017/18 dönemi yeterlilik derecesi %111,7'dir.

Tablo 4- Türkiye Buğday Tüketimi ve Yeterlilik Derecesi

Piyasa Yılı	Yurt İçi Tüketim (1000 ton)	Kişi Başına Tüketim (kg)	Yeterlilik Derecesi
2012/13	19.375	225	98,0
2013/14	20.462	213	102,0
2014/15	20.122	201	89,2
2015/16	18.795	183	113,6
2016/17	18.756	182	103,8
2017/18	18.186	174	111,7

Kaynak: ZMO Buğday Raporu 2018 ve TMO Cevabi Yazı

- (29) Öte yandan bazı yıllar olumsuz iklim koşullarına bağlı olarak üretim ve kalitede yaşanan sorunlardan dolayı talep karşılanamamakta ve ithalat yapılmaktadır⁷. Aşağıdaki tabloda yer alan Türkiye'nin buğday ithalat değerlerine bakıldığında, ithalatın her yıl arttığı görülmektedir:

Tablo 5- Türkiye'nin Buğday İthalatı

Yıl	Toplam İthalat		DİR Kapsamında İthalat	
	Miktar (ton)	Değer (bin \$)	Miktar (ton)	Değer (bin \$)
2012	3.719.174	1.125.977	3.708.524	1.121.390
2013	4.053.001	1.289.234	4.015.805	1.275.984
2014	5.285.243	1.545.853	4.168.732	1.228.409
2015	4.349.820	1.103.420	3.945.186	957.505
2016	4.225.768	892.409	4.146.893	871.184
2017	4.990.864	1.043.330	4.597.275	950.153
2018	5.781.059	1.289.234	5.249.256	1.157.012
2019	10.008.146	2.303.139	6.871.296	1.565.766

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Cevabi Yazı

⁷ Ülkemizde buğday ithalatı Dahilde İşleme Rejimi altında gümrük vergisiz olarak, %45 gümrük vergisi ödemek suretiyle veya ilgili Kararnameler çerçevesinde TMO'ya tanınan vergisiz ithalat yetkileri kapsamında üç farklı kanaldan gerçekleştirilmektedir. Detaylı bilgi için bkz: 27/12/2019 tarihli ve 30991 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tarım ve Orman Bakanlığının Kontrolüne Tabi Ürünlerin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2020/5)" uyarınca insan sağlığı ve güvenliği ile hayvan ve bitki varlığı ve sağlığı yönünden Tarım ve Orman Bakanlığı'nın kontrolüne tabi bulunmaktadır. Bu kapsamda, bahse konu ürünün ithalatında adı geçen Bakanlıkça düzenlenen uygunluk yazısı aranmaktadır. 16/01/2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 649 sayılı Hububat ve Bakliyat İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Karar uyarınca, TMO'ya ihtiyaç duyulduğunda kullanılmak üzere yıllık 1.500.000 ton buğday için %0 gümrük vergili ithalat yetkisi verilmiştir. Ek olarak, ülkemiz ile bazı ülkeler arasında akdedilen serbest ticaret anlaşmaları çerçevesinde açılan tarife kontenjanları kapsamında buğday ithalatında %0 gümrük vergisi uygulanmaktadır. Söz konusu tarife kontenjanları için ilgili mevzuat hükümleri uyarınca tahsisat önceliği bulunan TMO adına ithal lisansı düzenlenmektedir (Ticaret Bakanlığından Gelen Cevabi Yazı).

- (30) Diğer taraftan, serbest dolaşımda olmayan eşyanın ülkemizde işlenmek üzere geçici olarak ithal edilmesine ve işleme faaliyeti sonrasında elde edilen işlem görmüş ürünün yeniden ihraç edilmesi esasına dayanan Dahilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında buğday ithal edilerek buğday unu, makarna ve benzeri ürünlerin ihraç edilmesi imkanı bulunmaktadır. 2019 yılında gerçekleştirilen 10 milyon tonluk (2,3 milyar dolar) buğday ithalatının yaklaşık %70'i DİR kapsamında yapılmıştır.

Tablo 6- Türkiye Buğday ve Un İhracatı

Yıl	Buğday İhracat Miktarı (ton)	Un İhracat Miktarı (ton)
2014	4.677.855	2.207.218
2015	4.358.527	2.796.516
2016	5.918.407	3.532.690
2017	7.463.969	3.489.624
2018	7.489.664	3.317.967

Kaynak: ZMO Buğday Raporu 2018 ve TMO Cevabi Yazı

- (31) Yukarıdaki tablolarda da görüldüğü üzere; 2018 yılında; 5,8 milyon tona yakın buğday ithal edilmiş, 3,3 milyon tona yakın da un ihraç edilmiştir. Dolayısıyla ithal edilen buğdaydan üretilen unların ihraç edildiği yorumu yapılabilmektedir.
- (32) Ülkemiz tarafından yapılan buğday ithalatının yıllar içerisinde artış göstermesinin en önemli sebeplerinden biri un fabrikalarından gelen hububat talebidir. Ülkemizde hemen hemen her ilde buğday unu fabrikası bulunmakta olup aşağıdaki tabloda buğday unu fabrikalarının bölgesel dağılımı verilmektedir.

Tablo 7- Bölgelere Göre Üretim Faaliyetinde Bulunan Un Fabrikaları

Bölge	Aktif Fabrika Sayısı
İç Anadolu Bölgesi	202
Karadeniz Bölgesi	141
Marmara Bölgesi	135
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	94
Ege Bölgesi	54
Akdeniz Bölgesi	46
Doğu Anadolu Bölgesi	28
Toplam	700

Kaynak: Un ve Unlu Mamuller Sektör Raporu⁸

- (33) Bu verilere göre, fabrikaların yaklaşık %28'i İç Anadolu Bölgesinde, %20'si Karadeniz Bölgesinde, %19'u Marmara Bölgesinde, %13'ü Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, %7,5'i Ege Bölgesinde, %6,4'ü Akdeniz Bölgesinde ve %4'ü ise Doğu Anadolu Bölgesinde yer almaktadır.
- (34) Soruşturma tarafı teşebbüslerin büyük çoğunluğu Karadeniz Bölgesinde yer almakla birlikte Türkiye toplam un ihtiyacının ne kadarının bu bölge tarafından sağlandığına ilişkin olarak KUSAD ve başta TMO olmak üzere diğer kurumlardan kesin bir veriye ulaşılmamıştır. Karadeniz Bölgesi'nin buğday ithalatı yapılan ülkelere yakın konumda bulunması ve önemli limanlara sahip olmasının bölgeyi buğday unu üretiminde avantajlı hale getirdiği değerlendirilmektedir. Türkiye'deki buğday unu fabrikalarının yaklaşık %20'sinin de bu bölgede bulunduğu göz önüne alındığında Karadeniz Bölgesi'nin

⁸ Çerkezköy Ticaret ve Sanayi Odası, Un ve Unlu Mamuller Sektör Raporu, 2017, s. 33. 2018 yılında TMO tarafından yayımlanan "Hububat Sektör Raporu"nda aktif 659 un fabrikasının olduğu belirtilmiş, fakat bölgesel bazda fabrika sayısına yer verilmemiştir. Referans alınabilecek başkaca bir kaynak bulunmadığından ve teşebbüslerin gönderdiği cevabi yazılarda aynı tabloya yer verildiğinden ÇTSO tarafından yayımlanan tablo referans noktası olarak kullanılmıştır. https://www.cerkezkoytso.org.tr/uploads/docs/cerkezkoy_tso_un_ve_unlu_mamuller_sektor_raporu.pdf , Erişim Tarihi: 08.06.2020.

Türkiye'nin un ihtiyacının karşılanmasında önemli bir role büründüğü sonucuna ulaşılabilecektir.

- (35) Öte yandan, Türkiye'deki toplam un üretim kapasitesinin 2018 yılı için 37,8 milyon ton olduğu tahmin edilmektedir⁹. Bunun yanında fiili üretim ise yaklaşık 19,6 milyon tondur. Bu verilerden yola çıkarak sektörde kapasite kullanımının ortalama %51,8 olduğu görülmektedir.
- (36) Pazardaki üretim maliyetleri incelendiğinde en büyük maliyet kaleminin buğday olduğu görülmektedir. Aşağıdaki tabloda buğday unu üretiminde kullanılan ana maliyet kalemlerinin yaklaşık yüzdeleri gösterilmektedir.¹⁰

Tablo 8- Maliyet Kalemleri

Maliyet Kalemi	Yüzdesel Oranı
Hammadde (Buğday)	90,30
Elektrik	1,90
İşçilik	2,10
Diğer	5,70
Toplam	100,00
Kaynak: Raportör Hesaplamaları	

- (37) Teşebbüslerin un üretim maliyetlerinin benzerlik taşıdığı bilgisi doğrultusunda, maliyetlerin en önemli bölümünü buğday oluşturmaktadır. Bu noktada, un fiyatı dönemsel olarak buğday fiyatından etkilenebilmektedir. Sektördeki karlılık oranının ise görece düşük olduğu söylenebilecektir. Keza soruşturma tarafı 30 teşebbüsün karlılık ortalamaları incelenmiş, bu teşebbüslerin ortalama %2,5 ile %3,5 arasında karlılıkla faaliyetlerini sürdürdükleri anlaşılmıştır.¹¹

1.2.2. İlgili Ürün Pazarı

- (38) İlgili ürün pazarı, belirli bir ürün ile tüketici gözünde fiyatı, kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından benzer olan ürünlerden oluşmakta ve ürün özellikleri, fiyatları ve kullanım amaçları bakımından tüketici tarafından ikame edilebilir sayılan bütün ürünleri kapsamaktadır. İlgili ürün pazarının tespitinde dikkate alınan temel kriter talep ikamesi olmakla birlikte, talep ikamesine eşdeğer etkisinin olduğu durumlarda, talep ikamesinin yanında arz ikamesi de hesaba katılabilmektedir.
- (39) Yukarıda da belirtildiği gibi buğday unlarını kullanım alanları ve besin değerlerine göre birçok şekilde ayrıştırılabilmektedir. Bununla birlikte, buğday unlarını temel olarak ekmeklik ve özel amaçlı unlar olarak ikiye ayırmak mümkündür. Türkiye un üretiminin yaklaşık %80-90'ını teşkil eden ekmeklik buğday unu, teknolojik özellikleri ekmek yapımına uygun buğdayların öğütülmesiyle elde edilen buğday unu türü iken, özel amaçlı un ise baklava, börek, bisküvi, kek, pasta, yufka, lavaş, pizza, hamburger, francala, gevrek, simit, kurabiye, tahıllı ekmek ve tüm pastacılık ürünleri gibi direkt tüketilen ürünlerin ve katkılı unlar, özel işlem görmüş unlar ve irmik altı unu gibi amaca yönelik mamullerin yapımına uygun buğday unlarıdır. Buğday unlarının akışkanlık (reolojik) özellikleri (rutubet, glüten, protein, direnç, kül miktarı vs.) nedeniyle kullanıcıların ekmeklik buğday unlarından baklava, börek gibi özel amaçlı unların

⁹ TMO 2019 Hububat Sektör Raporunu henüz yayımlamamış olup, TMO 2018 Hububat Sektör Raporu verisi kullanılmıştır. Öte yandan, TMO 2017 Hububat Sektör Raporuna göre, Türkiye'deki un fabrikalarının 2017 yılı için kurulu kapasiteleri 35,7 milyon ton, fiili kapasiteleri ise 18 milyon tondur. TMO 2016 Sektör Raporuna göre ise, 2016 yılında Türkiye'deki un fabrikalarının kurulu kapasiteleri 37 milyon ton, fiili kapasiteleri ise 17,8 milyon tondur.

¹⁰ Soruşturma tarafı en büyük beş teşebbüsün maliyet kalemleri baz alınmıştır.

¹¹ Soruşturma tarafı olan teşebbüslerden en büyüklerinin karlılık oranları %10-20 değerlerine yaklaşabilmekte, ancak soruşturma tarafı olan teşebbüslerden bazılarının zarar ettiği göz önünde bulundurulduğunda ortalama karlılık değerleri %2,5-3,5 arasında seyretmektedir.

kullanımını gerektiren ürünleri üretmesi, son ürünün kalitesini düşürerek istenen sonuca ulaşamamasına neden olabilmektedir. Örneğin; sandviç ekmeği yapımı için yüksek protein yapısı, yüksek glüten miktarı ve glüten kalitesinin yanı sıra yüksek un direnci ve elastikiyete sahip un yapısına ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla ekmeklik buğday unundan sandviç ekmeği yapılması durumunda kullanıcıların istedikleri sonuca ulaşamayabileceği söylenebilecektir.

- (40) Öte yandan, ekmeklik buğday unları da benzer şekilde akışkanlık özelliklerine göre çeşitli kalitelere üretilmektedir. Kullanıcıların son ürününde istedikleri kaliteye erişebilmek için o amaca uygun olan ekmeklik buğday ununu kullanması gerekmektedir. Zira un kalitesindeki söz konusu farklılıklar nihai ürünün kabarma, istenilen renge sahip olma, gözenek yapısı ve geç bayatlaması gibi birçok niteliğini etkilemektedir. Dolayısıyla gerek ekmeklik buğday unları ile özel buğday amaçlı unları arasında gerekse ekmeklik buğday unlarının kendi arasında talep yönünden ikame edilebilirliğinin sınırlı olduğu anlaşılmaktadır.
- (41) Arz ikamesi açısından bakıldığında ise buğday unlarının üretiminde kullanılan buğday tiplerinin birbirinden farklı kalite değerlerine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, yufka ve baklava gibi açılabilir hamur ürünlerinde kullanılacak unlar yüksek proteinli buğdaylardan üretilirken, bisküvilik ve kurabiyelik gibi mayasız şekerli ürünlerde kullanılacak unlar daha düşük proteinli buğdaylardan elde edilmektedir. Bunun yanı sıra buğday unları üretim süreçleri ve maliyetler açısından da farklılık gösterebilmektedir. Diğer taraftan, belli bir çeşit buğday unu üretiminden bir diğerine ihmal edilebilir ölçüde düşük maliyetlerle ve kısa bir zaman içinde geçilmesinin önünde herhangi bir engelin olmadığı değerlendirilmektedir.
- (42) Tüm bu değerlendirmeler doğrultusunda, her ne kadar yukarıda sayılan ürünlerin her biri ayrı birer ilgili ürün pazarını teşkil edebilecek olsa da, İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 20. paragrafında *"...inceleme konusu işlem gerek ürün gerekse de coğrafi açıdan olası alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişeler yaratmıyor ya da alternatif tanımlar açısından rekabeti bozucu bir etki söz konusu oluyorsa pazar tanımı yapılmayabilir"* şeklinde vurgulandığı üzere dosya kapsamında ulaşılan sonucu değiştirmeyeceği için herhangi bir ilgili ürün pazarı tanımlaması yapılmamıştır.

1.2.3. İlgili Coğrafi Pazar

- (43) Coğrafi pazar, teşebbüslerin mal ve hizmetlerinin arz ve talebi konusunda faaliyet gösterdikleri, rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle rekabet koşulları komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olduğu için bu bölgelerden kolayca ayrılabilen bölgelerdir. Buğday unu üreticilerinin tüm Türkiye'de faaliyet gösterebilmesi ve ilgili ürün pazarı bakımından bölgesel pazar tanımlanmasını gerektirecek herhangi bir husus bulunmadığından ilgili coğrafi pazar ise "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

1.3. Dosya Kapsamında Yapılan Tespitler¹²

1.3.1. Soruşturma Açılan İlk 12 Teşebbüste Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

1.3.1.1. KOZLU'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (44) 14.05.2018 tarihinde KOZLU yetkilisi (.....) tarafından KOZLU (.....) gönderilen "rapor" konulu e-postada şu hususlara yer verilmektedir (Belge-287/1):

¹² Bu bölümde yer verilen ifadeler belgelerden aynen alınmış, ifade bozuklukları düzeltilmemiştir. Belgelerin numaralandırılması, Soruşturma Raporu'ndaki numaralandırma esas alınarak yapılmıştır.

“ ...

--(.....) ve (.....) müşterileri aramış 3-4 tı zam gelecek demişler ama uygulama günü belli değilmiş. ..ihracat günlük 1 araba sevkiyat devam ediyor..

-Elinde kepek siparişi olup sevk yapmayan şubeler uyarıldı. Sanal sipariş olmasının gönderin dedik.

-(.....) ve (.....) aktif olduğu Samsun bölgesinde sipariş hareketlenecektir. diğer bölgeler takip edilecektir.”

(45) 22.04.2019 tarihinde KOZLU yetkilisi (.....) tarafından KOZLU (.....) gönderilen “KOZLU GIDA ŞUBELER HAFTALIK RAPOR 22.04.2019” konulu e-postada şu hususlara yer verilmektedir (Belge-287/2):

“ ...

TOKAT ŞUBE

2-UN /YEM PİYASA TALEP VE ŞİKAYETLERİ.

Haftayı fiyat artışları ile karşılamak ve bizi takip eden diğer firmaların bizden birkaç gün gecikmeli fiyat geçişlerini yapması bu haftamızın biraz daha sakin geçmesine sebep olmuştur.

...

Un piyasasında ise ramazan ayının yaklaşıyor olması yıl içerisinde dönemsel çalışan fırıncı esnafının yeniden hareketlenmesini sağlamıştır.

Yine her zaman olduğu gibi başta (.....) olmak üzere (.....) gibi bölgemizde pazar paylaşımı yaptığımız diğer firmalarda un fiyatı artacak bahanesi ile satışlar yapılmaktadır.

Bahsi geçen bu firmaların fiyat politikaları açıklanan liste fiyatına uymamakla beraber, peşinde (.....) TL ye varan düşük fiyatlı satışlar mevcuttur.”

1.3.1.2. ZAFER UN'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (46) 07.12.2015 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından ZAFER UN (.....)'ya gönderilen “FW: FİYAT LİSTELERİ DEĞİŞİKLİĞİ” konulu e-postanın ekinde 19.10.2015 tarihine ait ULUSOY ve UNAY fiyat listeleri yer almaktadır (Belge-287/44).
- (47) 07.12.2015 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından ZAFER UN (.....) gönderilen “FW: Fiyat Listesi” konulu e-postanın ekinde 22.10.2015 tarihine ait UNSAN fiyat listeleri yer almaktadır (Belge-287/45).
- (48) 01.12.2016 tarihinde UNSAN'dan¹³ ZAFER UN (.....)'ya gönderilen “Fiyat Listesi” konulu e-postanın ekinde 29.11.2016 tarihine ait UNSAN fiyat listeleri yer almaktadır (Belge-287/46).
- (49) 20.10.2017 tarihinde UNSAN (.....) tarafından ZAFER UN (.....)'ya gönderilen “Unsan Un San. ve Tic. A.Ş Güncel Fiyat Listesi” konulu e-postanın ekinde 07.07.2017 tarihine ait UNSAN fiyat listeleri yer almaktadır (Belge-287/47).

Belgelere yer verilirken teşebbüslerin alfabetik sıralaması esas alınmış olup, önem sırası gözetilmemiştir. Birden fazla teşebbüste aynı belgenin bulunduğu durumlarda, bu belgeye tek belge numarası verilmiştir.

¹³ (.....)osmanliun.com e-posta adresinden gönderilmiştir.

I.3.1.3. ULUSOY'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (50) 03.07.2014 tarihinde KUSAD (.....) tarafından KOZLU (.....), UNSAN (.....), YÜKSEL UN (.....), AKMEHMET (.....), USTA UN (.....), UNAY (.....), TAFLAN UN, ÜNSAN ÜNYE yetkilisi (.....), BAFRA ERİŞ (.....) ve yetkilisi (.....) AMASYA UN, TEKSİN UN ve EMİROĞLU yetkilisi (.....) gönderilen “RE: un fiyat listeleri” konulu e-postada (Belge-287/3) şu hususlar yer almaktadır:¹⁴

“Sayın Üyelerimiz,
Güncel un fiyat listesi ekte bilginize sunulur. Listede Taflan Un firmasının fiyatları güncellenmiştir.
Saygılar
(.....)”

- (51) İlgili e-posta ULUSOY (.....) tarafından ULUSOY (.....) iletilmiştir. Söz konusu e-posta ekinde ULUSOY, UNAY, UNSAN, TAFLAN UN, BAFRA ERİŞ, ALAYBEYİ'nin fiyat listelerinin yer aldığı ve bu bilgilerin rakiplerle paylaşıldığı anlaşılmaktadır.
- (52) 23.11.2015 tarihinde ULUSOY (.....) yetkilisi (.....) tarafından ULUSOY (.....) gönderilen “47.Hafta Rakip Fiyat Analiz Raporu” konulu e-postada aşağıdaki hususlar yer almaktadır (Belge-287/4):

“(.....) Merhaba,
47.hafta rakip fiyat analiz tablomu ve ekibimin bölgesel değerlendirmelerini ek dosya da bulabilirsiniz.
Geçtiğimiz hafta sahil hattın da ki müşterilerimize yeni arkadaşımızla beraber ziyaretler gerçekleştirdim. Bölge iş hacmi olarak kış durgunluğuna girmiş durumda.Rakip firma faaliyetlerine baktığımız da sahil hattın da,(.....) un 63-65 aralığın da satış gerçekleştirdiğini gözlemlemekteyiz.Bölge de fiyatlarımız 3 ile 5 lira arasın da yukarda kalıyor.Bu fiyat yapısı Samsun da,Giresun da,Kastamonu da,Sivas ta da benzer şekilde.Bölge fabrikaları portföyün de ki müşterileri kaptırmamak için güncel maliyetlerin altın da fiyatlar vererek tavizli çalışıyorlar.Fiyat odaklı piyasayı hizmet ve ürün kalitemizle yenmeye çalışıyoruz.
...”

- (53) E-posta ekinde ULUSOY tarafından hazırlandığı anlaşılan rakip fiyat analiz tablosu Excel'i bulunmaktadır.
- (54) 05.11.2016 tarihinde ULUSOY (.....) yetkilisi (.....) tarafından ULUSOY (.....) gönderilen “RE: PİYASA, UYGULAMALAR VE RAPORUN BİLGİ PAYLAŞIMI” konulu e-postada şu hususlar yer almaktadır (Belge-287/5):

“Merhaba (.....),
Geçtiğimiz ay açıklanan fiyat geçişini bölge müşterimize deklare ettik.Çok fazla olmamakla beraber bağlantı yaptığımız müşterilerimiz de oldu.Ancak fiyat geçişi Mis Un ile beraber uygulamaya aldığımız 1 lira olarak piyasada yansıma buldu.1 liranın dışında ne söylentisi nede uygulaması ile sahada farklı bir fiyat ile karşılaşmıyoruz. Bölgemiz dışında ki Konya,Güneydoğu,Trakya fabrikalarının 2 -3 lira zam yaptıkları duyumunu alıyorum. Fakat bölgem de Konya unu kullanan fırıncı sayısı bir elin parmaklarını geçmez. Bu ay başına kadar bağlantılı mallarımızı içerde ki siparişlerimizi göndererek satış kaybı yaşamadık. Bölge genelinin kırsal yapısı gereği mevsimsel olarak varolan bir düşüş zaten yaşıyoruz. Üzerine yapılan zammın kabul görmemesi bölge satışlarımızı olumsuz etkileyecektir. Oluşabilecek daralmayı ayın ilk yarısında ki satış rakamlarımız

¹⁴ İlgili e-postanın bilgi kısmında ULUSOY (.....) ve ULUSOY (.....) yer almaktadır.

da hissedeceğizi düşünüyorum. Yakaladığımız ritmi kaybetmememiz için bölge müdürü yetkisine artı en az 1 lira daha yetki ihtiyacım bulunmaktadır.

Piyasa da iş durgunluğunun yanın da ekonomik olarak bir daralma söz konusu, müşterilerimiz dolayısıyla sahada ki bizler bunu fazlası ile hiss ediyoruz. Hitap ettiğimiz müşteri portföyü rakiplerimizin mal vermek için can attığı müşterilerden oluşmakta. Bu müşterilere girmek için de normalin üzerin de tavizler ile karşılaşılabiliyoruz.

Bölge rakip fiyat uygulamaları aşağıda sunulmuştur. Rakip fabrika fiyatları kdv dahil fiyatlardır.

Bilgilerinize arz ederim.”

- (55) İlgili e-postada ULUSOY tarafından hazırlanan rakip fabrika uygulamaları yer almaktadır:

RAKİP FABRİKA UYGULAMALARI						RAKİP FABRİKA UYGULAMALARI					
SIRA	MARKA	ÜRÜN	0-45 GÜN	60-90 GÜN	UYGULAMA İLİ	SIRA	MARKA	ÜRÜN	0-45 GÜN	60-90 GÜN	UYGULAMA İLİ
1	OSMANLI UN	EKMEKLİK	65	67	ORDU	22	SOM UN	KIRMIZI EKMEKLİK	65	66	KASTAMONU
2	OSMANLI UN	EKMEKLİK	65,5	67,5	GİRESUN	23	SOM UN	SARI EKMEKLİK	69	70	KASTAMONU
3	ÜNSAN UN	EKMEKLİK	64	66,5	ORDU	24	SOM UN	EVİM(ZAHİRE)	68	69	KASTAMONU
4	ÜNSAN UN	EKMEKLİK	64,5	67	GİRESUN	25	ZEYBEK UN	GAMA EKMEKLİK	64	66	KASTAMONU
5	ALTINBAŞAK	EKMEKLİK	63	65	ORDU	26	ZEYBEK UN	BETA EKMEKLİK	65	66	KASTAMONU
6	OSMANLI UN	EKMEKLİK	63-64		SİNOP	27	İPEK UN	EKMEKLİK	63	64	KASTAMONU
7	OSMANLI UN	EKMEKLİK	63-64		SAMSUN	28	TOMBULLAR UN	EKMEKLİK	61	63	KASTAMONU
8	NİHORUZ UN	EKMEKLİK	64		SAMSUN	29	HİTİT UN	EKMEKLİK	63	65	KASTAMONU
9	ZEYBEK UN	GAMA EKMEKLİK	62		SAMSUN	30	BİRSAN UN	EKMEKLİK	60,5	61,5	TOKAT
10	BEREKET UN	EKMEKLİK	62		SAMSUN	31	YILMAZ UN	EKMEKLİK	61	62	TOKAT
11	ALTINBAŞAK	EKMEKLİK	62		SAMSUN	32	GÜR UN	EKMEKLİK	61	62	TOKAT
12	ÇİÇEK UN	LAVAŞLIK	63		SAMSUN	33	SOM UN	KIRMIZI EKMEKLİK	62	63	TOKAT
13	ÇİÇEK UN	EKMEKLİK	62	63	SAMSUN	34	ER UN	EKMEKLİK	62	63	TOKAT
14	MİS UN	KIRMIZI	65		SAMSUN	35	MİS UN	KIRMIZI	63,6		TOKAT
15	MİS UN	MAVİ	66		SAMSUN	36	MİS UN	MAVİ	64,6		TOKAT
16	TUNÇOĞLU	EKMEKLİK	63		SAMSUN						
17	ÇAĞDAŞ UN	EKMEKLİK	62		SAMSUN						
18	AMASYA UN	EKMEKLİK	61	63	SAMSUN						
19	SOM UN	EKMEKLİK	62	64	SAMSUN						
20	TAFLAN UN	GOLD EKMEKLİK	62	63	SAMSUN						
21	TAFLAN UN	EKMEKLİK	60-61	62	SAMSUN						

- (56) 29.11.2016 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından “RE: FİYAT GEÇİŞ BİLDİRİMİ / 28.11.16 tarihli Fiyat Listeleri” konulu e-posta ULUSOY yetkililerine¹⁵ gönderilmiş olup e-postada UNSAN/OSMANLI UN fiyat listesi bulunmaktadır (Belge-287/6).

- (57) 05.12.2016 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından ULUSOY (.....) gönderilen “piyasa uygulamalar” konulu e-postada şu hususlar yer almaktadır (Belge-287/7):

(.....)

Geçtiğimiz haftayı ani bastıran zam ile geçirdik diyebiliriz üst segment unlar direk fiyat geçişini uygulamalarına rağmen alt ve orta segment unlarda bu geçiş ara fiyat uygulamaları ile devam ediyor gözükmemekte konuştuğum bölge un temsilcileri unların fiyatlarının artmasından ziyade tahsilat konusunda sıkıntıların olduğu yorumları yapılmakta

Size ekli dosyada eriş un satış temsilcisi arkadaştan aldığım bölge un firmaları fiyat analizini gönderiyorum oradanda göreceğiniz üzere ekmeclik unları 66-69 olmasına rağmen

Kota adı altında 64-67 listesinden devam ediyorlar bu ay için

Yeni Fiyat geçişlerini hızlı ve müşterilerimize haber vermeden geçtiğimiz için bu ay en azından bazı müşterilerimizde(belirli bir kota dahilinde olabilir) geçişi daha ılımlı yapabilmek adına

eski listeden hareket etmek için onayınızı rica ederim

yeni listede Bu aya özel rekabetçi olmak adına 1 tı Md. yetkisi Olmasını temenni ediyorum

¹⁵ (.....)

saygılarımla”

- (58) 13.03.2017 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından UNSAN (.....) ve BAFRA ERİŞ (.....) gönderilen “FW: SATIŞ FİYAT LİSTE DEĞİŞİKLİĞİ” konulu e-postada 10.03.2017 tarihinden itibaren uygulanacak ULUSOY ve UNAY un fiyat ve nakliye fiyat listeleri paylaşılmıştır (Belge-287/8).
- (59) 20.03.2017 tarihinde PAK PETROL (.....) tarafından ULUSOY (.....) “PAKUN***15.03.2017 FİYAT VE NAKLİYE LİSTESİ” konulu bir e-posta gönderilmiş olup ilgili e-posta aynı tarihte (.....) tarafından ULUSOY (.....) Müdürü (.....), ZAFER UN (.....)ya ve UNSAN (.....) iletilmiştir (Belge-287/9).
- (60) 21.11.2017 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından ULUSOY (.....) gönderilen saha elemanlarının raporlamalarının yer aldığı “haftalık bilgilendirme” konulu e-postada şu ifadeler yer almaktadır (Belge-287/10):

“(.....) Bey Merhaba,

Bu hafta arkadaşlarımızın ekip arkadaşlarımızın raporlarını da ekleyerek bölgelerimde ki fiyat hareketlerini rakip fabrika faaliyetlerini onların gözünden sunmak istedim.Son haftalar da gerek mevsimsel nedenler gerekse yukarı yönlü fiyat hareketlerimiz nedeni ile yeni sipariş oluşturduğumuz müşteri sayısında gözle görülür bir düşüş yaşamaktayız.Buna karşın rakiplerimiz sanki buğday bolluğu varmış döviz 2 ay öncesinde ki seviyede ve artmayacakmış gibi sipariş toplayıp,ödeme alarak yada almayarak bağlantı yapmakta,100 isteye 300,200 isteyene 500 çuval un göndererek bırakın bu ay önümüzde ki ay satışlarımızı da doğrudan olumsuz etkileyecek hareketler sergilemekte.

En son dün Giresun bölgemden gelen (.....) yeni fiyat listesi ile umutlandık.Ancak ay sonuna kadar eski fiyattan sipariş toplayacaklar bilgisini de bu sabah öğrendim.Operasyonel hareketler ile satış kaybı yaşamamak için mücadelemizi sürdürüyoruz.Gelen talepleri sizinle paylaşarak nokta bazlı çözümler üretmeye devam ediyoruz.Fakat görünen o ki yılın son ayı hepimiz için zorlu geçecek.

Rakip fabrika ürünlerini incelediğimiz de sorunlu ürün ile çok nadir karşılaşyoruz.Özellikle Tokat Sivas bölgemde belalımız (.....) 66-67 kdv dahil fiyatı ve kalitesi ile göze çarpmaktadır.

...

(.....)

Önceki haftalarda olduğu gibi gectigimiz haftayi da yeni siparissiz gecmek durumunda kaldik, yaklasik bir ayi askin suredir fiyat gecisi oncesi aldigimiz siparislerin sevkiyati disinda genel anlamda bir hareketlilik soz konusu olmadı.kastamonu ve sinop bolgesinde sezonun en dusuk oldugu doneme bu sene erken girdik diyebilirim,ayrica piyasada genel olarak ekonomik anlamda sikintili bir surec yasanmakta.

Musterilerimiz gecis dönemlerin de bizden acikça dile getirmese de rahatsız olduğu durumlarla karsi karsiya kaliyoruz, bu konuda diğer rakiplerimize gore daha baskici ve kati sekilde baglanti yapmamiz gerekiyor. Genel olarak piyasada bize rakip olarak gorulen bize yakin (.....) yerine gore (.....) gibi firmalarla aramızda olan makas aciklanan fiyat listesinden sonra en az 5,6.00 tl oldu bu kabul edilebilir bir durum degil cunku suan sadece bizi cok ilgilendiren bi durum olmasada (.....) disinda rakiplerle ilgili gecis olmadı , piyasada fiyat gecisi olacak diye soylensede calistigimiz hic bir yerde yeni fiyatli faturaya denk gelmedim.bu durum suan bizim icin de gecerli cunku depolar eski fiyatli siparislerle doldu.bu durumu kullanarak bizde gecisten faydalanmadik degil ama aralik ayinda ne yapacagiz diye dusunmekteyiz.cunku uzun bir suredir rakiplerle olan fiyat

farkımız kabul edilir durumdaydı.nakliye bedelleri ve fiyat gecisiyle birlikte sizden her sipariste talepte bulunmak zorunda kalacagiz.sizden bu konuda desteklerinizi bekliyoruz.

Rakip Bölge ve firma fiyatları

Kastamonu sinop

(.....) pesin 69.00

(.....) 68.00/69.00

(.....) 66/67.00

(.....) 67.00

(.....) 67/68

(.....) 68.00

(.....) 71.00/72.00

...

(.....)

Bu hafta çalıştığım bölgelerde özellikle rakip firmalardan bahsedeceğim özellikle beni zorlayan iki firma var (.....) ve (.....) hala fiyat geçişi yapmadıklar müşterilerimize ve rakip firma bölge satış temsilcilerine sorduğumda zam yok diye söylüyorlar fakat bizim zam yaptığımızı öğrenen rakiplerimiz fırsata çeviriyorlar birde rakiplerimiz hiç bir ödeme ve evrak almadan söz ile ürün bağlantı yapıyorlar.

(.....) Merkez / Çorum hala son hızla rekabet devam ediyor ekmek fiyatları 0.50 +0,60 + 0,75 kuruş dan satılıyor buda müşteril uygun un arayışı başladılar. (.....) ile görüştüm sarı un (.....) kullanıyor 85,00tl kdv Dahil 120-150 gün arası evrak veriyor diğer kullandığı (.....) Mavi ve Kırmızı Un kullanıyor Hısımların sahibi İlhan bey bu ürünlere eşdeğer unlarımızdan denemek istiyor. Bölgemde rakip fiyatlar hem müşterilerden ve rakip firma satış elamanlarından teyit ederek alındı bilginize sunar saygılarımla...

ASARCIK / KAVAK (.....) : 67,00tl kdv dahil Vadeli

Merkez / ÇORUM (.....) : 68.00tl kdv dahil Peşin

(.....) : 69,00tl kdv dahil Vadeli

(.....) : 67,00tl kdv dahil Peşin

(.....) : 68,00tl kdv dahil Vadeli

SUŞEHRİ ----- (.....) : 67,00tl kdv dahil Vadeli-Açık hesap

(.....) : 68,50tl + kdv Vadeli

REŞADİYE - NİKSAR- ERBAA (.....) : 67,00tl kdv dahil

(.....): 68,00tl kdv dahil vadeli

...

(.....),

Bölgemde bu hafta da rakiplerimizden fiyat konusunda herhangi bir değişikliğe rastlamadım. Sadece Samsun merkezde (.....) 67 den 68,(.....) 68 den 69 a 1 tl fiyat geçmişler. Onun dışında fiyat geçen firmaya denk gelmedim. Samsun merkezde rekabet olduğu için fırıncılar düşük fiyatlı firmaları tercih ediyor.Bizim de merkezde fiyat konusunda ekstra birşeyler yapmamız lazım Fırat bey.

...

(.....),

Genel olarak diğer bölgelerde de benim bölgemde de sıkıntılar aynı tek eksiğimiz fiyat maalesef bölgede (.....) (2 TL) (.....) (1,50 TL) (.....) (1 TL) bu firmalar haricinde şuanda

bölgemde zam geçişi yapan firma yok diğer bütün firmalar aynı şekilde eski fiyatlı uygulamalarına devam ediyorlar

...

- (61) 09.04.2018 tarihinde AKMEHMET (.....) tarafından KUSAD'a "un fiyatları" konulu bir e-posta gönderilmiştir (Belge-287/11):

*"Sayın (.....),
Sürekli artan dolar kuru ve ithal buğday fiyatlarının un fiyatlarına yansıtılmaması büyük bir problem olarak ortadadır.
Hatta bazı firmaların dahada düşük fiyatlı un satmakta oldukları aşikardır.
Bu konuda Karadeniz bölgemizdeki fiyatlar konusunda müdahale etmenizi ve gereğini rica ederiz.
İyi çalışmalar dileriz.
Saygılarımızla.
(.....)"*

- (62) Söz konusu e-posta ULUSOY (.....) tarafından şu şekilde cevaplanmıştır.

...

*"Sevgili (.....),
Son günlerde uygulanan fiyat yapısına gerçekten akıl sır erdirmek mümkün değil.
Doğrudan müdahale etmek mümkün olmamakla beraber,
En azından durum tespiti yapılması ve arkadaşların uygulamalardaki sorunu fark etmeleri için,
Maliyetler üzerine tartışacağımız bir toplantıyı acil olarak düzenleyeceğiz.
Selamlar"*

- (63) 09.04.2018 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından ULUSOY (.....) Müdürü (.....) gönderilen "FW: un fiyatları" konulu e-postada şu hususlar yer almaktadır (Belge-287/12):

*"(.....) bey;
Cumartesi akşamı yemekte de (.....) karadeniz bölgede fiyat indirimi beklentisi olduğundan bahsetti...
Nedir bölgede bizim ve diğer firmaların hareketleri fiyatları vadeleri?
Detaylı bir piyasa bilgisi verirmisiniz lütfen"
Saygılarımla,"*

- (64) 06.06.2018 tarihli ULUSOY (.....) tarafından ULUSOY (.....) gönderilen "RAKİP FİRMA FİYAT GEÇİŞİ SONRASI PİYASA UYGULAMALARI" konulu e-postada şu hususlar yer almaktadır (Belge-287/13):

*"(.....),
14 Mayıs tarihinde gerçekleştirdiğimiz fiyat geçişi sonrası bölgemizde tüm fabrikaların bizim ile birlikte fiyat geçişini deklare ettiğini ve uygulamaya başladığını takip ediyoruz ancak, zaman zaman deklare edilen uygulamaların bozulduğunu deklare edilen dışı satışlar olduğunu tespit etsek de genele yayılmadığını gözlemleyebiliyoruz.
Piyasalarda Ulusoy Un ve (.....) un ne kadar dik durduğu özellikle takip edilmekte olup, diğer oyuncular bu iki firmanın hareketlerini takip ettiği de açıkça ortada. Ulusoy Un olarak bizler kesinlikle hiçbir konuda (Fiyat, vade vs.) taviz vermeden deklare ettiğimiz uygulamaları yapmaya devam ediyoruz. Ancak önemli bir oyun kurucu olan (.....) (Anladığımız kadarı ile (.....) talimatı net ancak uygulamada sahadaki temsilciler kendileri esneklik yapmakta)
Çorum Bölgede (.....), (.....) gün ödeme yapan müşterilere de teklif ettiği*

Samsun'da (.....) Atakum'da (.....) isimli Müşteriye geçen haftaya kadar 69,00 tl den mal verdikten sonra yine geçtiğimiz hafta 1.000 çv ekmeklik unu 73,00 tl fiyattan (.....) aya kadar ödeme koşulu ile (.....) sipariş oluşturduğu ve benzer uygulamaları devam ettirdiği tespit edilmektedir. Bu tespitlere bizim ekibimize söylediğimiz (.....) ve biz oyun kurucuyuz merak etmeyin ya sahte bilgidir ya da (.....) talimatı dışı bir harekettir, Firma buna müsaade etmez desek de net tespitler bizi de ekibimize karşı zor durumda bırakmakta ancak, ekibe talimatım ne olursa olsun sizler talimatımızı eksiksiz uygulayacaksınız şeklindedir.

Kısaca (.....) tüm bölgelerinde peşin ön ödemeli fiyatı (.....) gün ödem vadelerine kadar uzattığı görülmekte olup, diğer görüştüğümüz firmalarda aynı durum tespitini bize aktarmaktadırlar. "Hayır böyle bir uygulama yapmıyorlar" diyerek bizler savunmaya geçiyoruz olsak da bu tespitlerde dik durmaya çalışan diğer firmalara malzeme olup, (.....) ve (.....) dik durmazsa biz ne yapalım diyerek aba altından sopa gösteren ifadeler kullanmaktalar.

Biz Ulusoy olarak yayınladığımız tüm kuralları eksiksiz uygulamaya devam etmekteyiz. Ayrıca yeni fiyat listemizi hazırlamış olup, onayınız ile yarından itibaren yayınlamak üzere tarafınıza göndermiş olacağım.

Saygılarımla"

- (65) 01.07.2018 tarihinde ULUSOY (.....) Uzmanı (.....) tarafından ULUSOY (.....) Müdürü (.....) gönderilen "HAFTALIK RAPOR VE SAHA ANALİZİ HAKKINDA " konulu e-postada şu hususlara yer verilmektedir (Belge-287/14):¹⁶

"(.....) bey merhaba;

Aşağı kısımda arkadaşlarımın da belirttiği gibi mayıs 15 itibarı ile fiyat gecisimizden hemen sonra islerimiz oldukça dusmus durumdadır. malesef her zaman olduğu gibi rakiplerimiz bizim arkamızdan geldiği gibi bazıları fiyat değişikliği bile yapmamıştır.malumunuz yeni listeye geçmemiz artı ramazan ayı oluşu buna birde 24 haziran seçimleri birbirini takip ettiğinden haziran ayı çok çabuk ve birbiri arkası gelen süreçler zamanı bir anda tükettiği gibi bizim acımızdan da bakıldığında kayıp bir ay olarak bıtmıştır.özellikle benim bölgem olan ankara için konuşacak olursak temmuz İtibarı ile ankara zaten boşalacağı için bir sıkıntıda burda yasayacağız.gelinen noktada sahada rakiplerin cogu secimi beklemesi bizim ise fiyatlarımızın yüksek oluşu rakiplerle aradaki makası birazdaha açmış durumda.

...

sizler her ne kadar karadeniz bölgesi fabrikaları ile anlaşmış eski fiyat yok desenizde buradaki tablo hiç oraya benzemiyor.mesela nihoruz bu malı bu fiyatlara nasıl satıyor.(.....) bizim fiyatlarımızdan 2- 4 tl arası daha aşağıda (.....) ise yine spot uygulamaya başladı.(.....) 65-67 tl aralığında fiyat veriyor.biz bu liste ile devam edersek elimizde un vereceğimiz nokta sayısı iyice azalacaktır.(.....) için verdiğimiz teklif le eger teklif ettiğimiz rakamlara anlaşırsak bunun tek bir açıklaması vardır diye düşünüyorum.buda tum söyleyip yazdıklarım gerçek dışı ben böyle algılıyorum.

(.....) biz ler elimizden gelenin fazlasını yapmaya gayret gosteriyoruz.ancak sahada bir realite var oda diğer rakiplerimizin hala eski listelerle satış yapması ve ne zamana kadar bu şekilde devam edecek olması.fiyat geçişlerinde bu sıkıntıları sürekli yasıyor bu süreç bizim 2 -3 ayımıza mal oluyor. Bu konuları sizlerinde dikkate aldığını biliyorum.umuyorumki önümüzdeki süreç hepimiz için daha güzel olacak.

Konuyu bilgilerinize sunar hayırlı bereketli bol satışlı aylar dilerim

¹⁶ E-posta ekinde rakip firmaların fiyatlarının takip edildiği Excel dosyası yer almaktadır.

(.....)

(.....)”

- (66) 18.07.2018 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından UNSAN¹⁷, Ulusoy yetkilileri (.....) ve (.....) gönderilen “16.07.2018 TARİHLİ UYGULANACAK FİYAT VE NAKLİYE LİSTESİ” konulu e-postada şu hususlar yer almaktadır (Belge-287/15):

“Arkadaşlar,

Gönderilen dosyaları¹⁸ zip formatında açamayan arkadaşlar için excel ve word formatında tekrar gönderiyorum.

Piyasada fiyat geçişini hemen hemen her bölge fabrikası uyguluyor.Fiyat söylemekten çekinmeyin.

Şuan fabrikadayım zam yapan fabrikalar bile yeni zamlı listeler gönderiyorlar birbirlerine,tam anlamı ile benim gördüğüm kaos ortamı.

O yüzden dik durun sadece biz zam yapıyoruz gibi bir algıya sakın girmeyin.

Potansiyel tüm noktaların önünden geçelim.

Gereğini rica eder hepinize iyi çalışmalar dilerim.”

- (67) 29.08.2018 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından AMASYA UN hissedarı (.....) gönderilen “FW: FİYAT LİSTESİ DEĞİŞİM BİLDİRİMİ - ULUSOY UN VE UNAY 29 AĞUSTOS 2018 TARİHLİ VADESİNE GÖRE FİYATLAMA TABLOSU” konulu e-postada şu hususlar yer almaktadır (Belge-287/16):

“29.08.2018 tarihli Resmi Fiyat listelerimiz, REVİZE EDİLMİŞ NAKLİYE LİSTELERİMİZ ve FİYAT UYGULAMA TABLOMUZ ek dosyadadır.

29Ağustos 2018 tarihli ve revize ederek uygulamaya başladığımız fiyat uygulama listelerimiz (Ulusoy ve Unay Un) ek dosyada olup, uygulamamız 29.08.2018 tarihi sabahı itibari ile başlamış olacaktır. Resmi fiyat listelerimizi bir sonraki mailim ile gönderecek ve Nakliye fiyatlarındaki değişim nedeni ile düzenlenmiş olduğumuz YENİ NAKLİYE FİYAT listemizi de resmi liste ile 29.08.18 sabahı ayrıca gönderilecektir. Fiyat listelerimizi bu tablo ve yeni göndereceğim Nakliye listesi üzerinden çalıştıralım.

Fiyat listemizde bulunan ürün fiyatları; Peşin (ön ödeme veya teslimatta nakit havale) fiyatlar olup, ödeme vade opsiyonu tanıyacağımız, onaylı, limit açılmış müşterilerimizde uygulanacak fiyat tablosu da ayrıca ek dosyadadır.

Burada;

(.....) gün olup aşımelerde aşım gün sayısı aylık (.....) üzerinden vade farkı olarak fatura ile yansıtılacaktır.

Tablo üzerinde ödeme gün vadesine göre onaylanmış siparişlerde de aşım olması durumunda, aşım gün sayısı aylık (.....) üzerinden vade farkı olarak fatura ile yansıtılacaktır.

Vadeli satışlarımız her zaman olduğu gibi, kredibilitesi yüksek ve evraklı, onayladığımız müşteriler için uygulamaya açık olduğu gibi, (.....) gün üzeri vadeli satış kesinlikle yapılmayacaktır.

Vade uygulamalarımızda vade opsiyonumuz yakın bir zamanda kademeli olarak önce (.....) gün ve akabinde (.....) gün seviyelerine çekilecek şekilde hazırlıklı hareket etmenizi ve müşteri profilimizi bu yönde değiştirmeye başlamanızı, sektörümüzün ve bu güne

¹⁷ (.....)@ulusoyun.com.tr uzantılıdır.

¹⁸ Gönderilen dosyalar 01.07.2018 tarihli ULUSOY ve UNAY fiyat listeleri ve 01.05.2018 nakliye fiyat listelerini içermektedir.

kadar yapılan uygulamaların gerçekleşmesinin mümkün olmayacağı bilinci içerisinde çalışmalarınızı planlamanız zorunlu hale gelmiştir.

Gereğini rica ederim.

İyi çalışmalar”

- (68) 04.09.2018 tarihinde ULUSOY (.....) Müdürü (.....) tarafından ULUSOY (.....) gönderilen “RE: samsun paçal 20180829 burdan devam.xlsx” konulu e-postada şu hususlar yer almaktadır (Belge-287/17):

“(.....),

Piyasa belirsizliğini ve karışıklığını devam ettirmekte. Her ne kadar fiyat listeleri yayınlanıyor olsa da kimin neyi ne şekilde yaptığı çok belirsiz devam etmekte. Ancak şu görülebilmekte ki hızlı yükselen fiyat algısı şu an için durağanlaşmıştır. Müşteri kanadında fiyat algısı her ne kadar şiddetle kamu oyu oluşturacak kadar yükselmiş olsa da hem fiyatlar hem ödeme vadelerinde oluşan hassasiyet piyasa tarafından kabul edildiği görülmektedir.

Net olan bir konu var ise un sanayicilerinin vadeli satıştan kaçınıyor ve peşin, kısa vadeli satışlara yönelmeye çalışıyor olmasıdır.

Özellikle teslim de peşin veya birkaç günlük, veya teslimde visa çeken ile kısa vadeli ((.....) gün aralığı ödemeli) müşterilerde yayınlanan listelerin uygulanmadığını görebiliriz.

Samsun bölgede özellikle (.....) un fiyatlamalarında Giresun (.....) tl (.....) gün ödemeli, (.....) gün ödemeli 105,00 tl, yine Giresun bölgede Ünsan'ın (.....) tl (.....) Giresun fiyatlaması mevcuttur.

Kısaca Bölgede fiyatı kabul gören Ulusoy ve Osmanlı un fiyatları baz alınmakta. Bizim uygulamamız fabrika telimi (.....) ödemeli.

Bölgeye göre kıyaslama yaparsak şu an için Karadeniz bölgede %(.....) - % (.....) yukarıda olduğumuz görülmekte. Karadeniz dışı bölgelerde ise fiyatların 90,00 – 100,00 tl arasında olduğu tespitleri de yapılmakta, vadesine ve kalitesine göre fiyatlar tespit edilebiliyor.

Marmara bölgede Eriş un Ekmeklik (ULUSOY Flour muadili) ürünü ve (.....) Un (.....) tl (.....) gün ödemeli, (.....) tl (.....) gün ödemeli fiyatlar ile devam etmekte, Ulusoy Flour ürünümüzün İstanbul fiyatı (.....) tl (.....) gün ödemeli, (.....) tl (.....) gün ödemeli fiyatımızı uygulamaktayız.

İç Anadolu, Ege ve Adana bölgelerinde de benzer durum söz konusu olup, fiyatların 90,00 – 100,00 tl arasında vade ve kalitesine göre fiyatların çalıştırıldığını görmekteyiz.

Piyasa hakkında edindiğimiz bilgiler kısaca bu şekilde olup, bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla”

- (69) 10.10.2018 tarihinde ULUSOY yetkilisi (.....) tarafından ULUSOY (.....) Müdürü (.....) gönderilen “TUSAF açıklamaları” konulu mailde aşağıdaki hususlar yer almaktadır (Belge-287/18):

“Merhaba (.....).

Malumunuz olduğu gibi son aylarda (.....) yaptığı açıklamalar sebebi ile pazarda bize karşı çok ciddi tepkiler oluşmuştu.;ki tepkiler yatışmak üzereyken dün yapılan fırınlar için un fiyatının 85 tl ye çekilecek şeklinde yapılan açıklamayada ciddi tepkiler oluştu.

Fırıncılar federasyonu illere yazı göndererek hangi şartlarda olursa olsun 85 tl üzeri un faturası gelince kendilerine bilgi verilmesini talep ederek pazarı özellikle Ulusoy aleyhine manipülasyon yapmaya zorluyorlar.

Bu sebeple TUSAF veya Ulusoy un olarak bizim tarafımızdan yapılacak bir indirim açıklamasında

Söz konusu unun fabrika teslimi ve peşin ödeme gibi şartların açık olarak altının çizilerek deklere edilmesi bizim açımızdan iyi olacağını pazarda oluşacak tepkileri azalacağını düşünüyor ve öneriyorum.

Saygılarımla.”

(70) 18.01.2019 tarihinde, 19.01.2019 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanacak Marmara Bölgesi, Batı Karadeniz ve İzmit PAK PETROL fiyat listeleri PAK PETROL (.....) tarafından ULUSOY (.....) gönderilmiş, 19.01.2019 tarihinde bu listeler (.....) tarafından BİRSAN (.....) iletilmiştir (Belge-287/19).

(71) 19.02.2019 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından ULUSOY (.....) Müdürü (.....) gönderilen “Haftalık Bilgilendirme” konulu e-postada şu hususlar yer almaktadır (Belge-287/20):

“(.....) Merhaba,

Geçtiğimiz hafta Samsun,Bafra ve Sinop hattında müşteri ziyaretleri gerçekleştirdim.

Bölge rakip fiyatlarımız geçtiğimiz hafta tespitlerimizle eşdeğer görünmekte, geçtiğimiz haftaya kadar rakiplerimiz hala bir önceki liste sevklerini yapmaktaydılar.

Bu hafta itibari ile var ise bir değişiklik tespit etmeye çalışacağım.

Fiyatların yanında göze çarpan en büyük problem mevsimsel ve ekonomik olarak zor zamanlar yaşadığımız bu dönemde ekmek ve unlu mamul tüketiminde kapasite düşüşlerinin gözle görülür hale gelmesini söyleyebilirim.

Bunu en iyi tek çalıştırdığımız müşterilerimiz de gözlemleyebiliyoruz. Mal yazmak istediğimizde çoğu müşterimizin hala malı olduğunu görüyoruz.

Buna rağmen bu hafta başından başlayarak ay sonuna kadar bölgemde hareketlenme yaşayacağımızı öngörüyorum.

.....”

(72) 04.03.2019 tarihinde ULUSOY (.....) Müdürü (.....) tarafından ULUSOY Yurtiçi (.....) Müdürü (.....) gönderilen “FW: Haftalık Bilgilendirme” konulu e-postada aşağıdaki hususlar ifade edilmiştir (Belge-287/21):

“(.....) Merhaba,

Geçtiğimiz hafta Samsun Merkez de müşteri ziyaretleri gerçekleştirdim.

Bölgelerim de rakip fabrika fiyatlarında bir değişiklik olmamakla beraber peşin noktalarda iskontolu satışlar göze çarpmakta.

Rakiplerimizden (.....) ile göze çarpmakta fiyat olarak ta bölgelerde fiyatların belirleyicisi konumunu sürdürmektedir.

...

Bu konu son dönemde müşteri alımların da belirleyici olmaya başlamıştır.Bizim uyguladığımız (.....) uygulamadıkları gibi taksit imkanı müşteride tutunmamızı imkansızlaştırmaktadır.

Özellikle volümlü çalışan sağlam noktalarda bütün fabrikalar yoğunlaşmış aramızda oluşan vade farkı (.....) gibi farklar (.....) liralari bulmuştur

....

Bilgilerinize arz eder iyi haftalar dilerim.

(.....),

Bölgemde rakiplerimizle fiyat konusunda rekabet edemez olduk geçmiş dönemlerde aynı şartlarda satış yaptığımız rakiplerimizle 1 veya 2 lira gibi bir fiyat farkı oluyordu şu an 6 ve 8 lira gibi müşterilere kabul ettiremediğimiz fiyat farkları görüyoruz baz aldığımız rakipler bölge degirmenleri değil (.....), (.....) gibi güçlü rakipler örneğin Tokat bölgesinde (.....) fabrikada 92,00 TL olan ekmeklik ununu Tokat ve ilçelerine (.....) dahil şekilde (.....)

güne kadar ödeme imkanıyla satıyor yani bölgeye Samsun dan (.....) nakliye yazıyor ve kredi kart komisyonunu müşteriye yansıtmıyor aynı şartlarda Plus 2 unumuzu bölgeye satmaya çalıştığımız da fabrikada (.....) olan unumuz +(.....) lira nakliye +(.....) lira bir aylık vade farkı ve (.....) TL kredi kartı komisyonu ile (.....) gibi bir rakama geliyor Plus 2 unumuzu (.....) ekmeklik unu ile kıyaslamıyoruz ancak piyasada kabul gören fiyat farkı (.....) TL bazı müşteriler maksimum (.....) TL farka kadar kabul ediyor ama malesef (.....) TL gibi kabul görmeyen fiyat farkları söz konusu uygun görülürse bölgede uygulanan nakliyenin (.....) un yaptığı gibi (.....) TL olarak uygulanması ve (.....) ay gibi kısa bir vadede yapılan (.....) ödemelere (.....) TL vade farkı yansıtarak nakit ödeme yapan müşterilerde (.....) TL kartla ödeme yapan müşterilerde (.....) TL fiyat farkımız olur ve bölgede kaybedilen, kazanmaya çalışılan bir çok noktada ve mevcutta çalıştığımız ancak fiyat farklarından dolayı kaybetme riskimiz olan müşterilerimiz de daha güçlü bölgede daha söz sahibi olabiliriz.

Ayrıca geçmiş dönemlerde Anadolu doğadan unumuz ile mis un mavi un un fiyatlarını aynı olacak şekilde bölgelere göre uygulama yapıyorduk şu an da fabrika teslim (.....) mis un mavi fiyatı, benim bolgemde zahire pazarı için Anadolu doğadan unumuz Plus 1 unumuzdan daha çok talep görüyor örneğin Tokat bölgesini ele alacak olursak (.....) bölgeye (.....) nakliye uyguluyor ve fiyatı (.....) e geliyor.

...

- (73) 16.04.2019 tarihinde ULUSOY (.....) Müdürü (.....) tarafından ULUSOY (.....) Müdürü (.....) gönderilen "Piyasa Bilgilendirme" konulu e-postada şu hususlar yer almaktadır (Belge-287/22):

"(.....)

(.....) iç kesimler gibi sahil hattında da değişiklik yok, aksine (.....) gibi ciddi rakiplerden (Peşin) 90,00 liradan başlayan fiyatlardan mal aldığını söyleyen müşterilerin sayısında artış var.(.....) yine bu rakamlardan bir çok noktada (.....) ise 1-2 lira üzerinde hareket sağlamaya çalışmaktadırlar.Liste değişikliğini 2,00 lira ile gerçekleştiren yalnızca (.....) grubudur.(.....),Trabzon Şana'da bulunan bir müşterimize fiyat değişebileceği bilgisini veriyor, iş yeri sahibi (.....) o bölgeye bakan sorumlusunu arayarak fiyat hareketi varmı diye sormaya çalışırken aldığı cevap ise oldukça enteresan olmuş."Ne fiyat değişikliği ,nereden çıktı bu ,yine birileri her zaman ki gibi zamlanacak diye mal satmaya çalışıyorlardır, sen işine bak "diyor müşterimize.Listeler belki değişiyor, ancak sahaya bunu yansıtan önemli bir aktör yok.Bu görevi bir süre daha bizim almamamız gerekiyor.Önümüzdeki günler önemli ve değerli, ramazan satışlarımıza ve beklentimize % 100 etki edecektir.

Tespit ve görüşlerim yukarıdaki gibi olup, bilgi ve değerlendirmenize sunarım.

Saygılarımla..."

- (74) 22.04.2019 tarihinde ULUSOY (.....) Müdürü (.....) tarafından ULUSOY (.....) Müdürü (.....) gönderilen "Haftalık Bilgilendirme" konulu e-postada şu hususlara yer verilmektedir (Belge-287/23):

"(.....) Bey merhaba,

...

(.....) Bey, geçtiğimiz hafta da fiyatlarda sahil hattında (.....) ve (.....) dışında değişme olmadı diyebilirim.Önemli rakiplerin mevcut uygulamaları devam ediyor.(.....) zam hamlesi yaptı 109,00 lira okudu fakat müşterinin reaksiyonu karşısında 106,00 daha sonra mevcut 104,00 fiyatına geri döndü.Bu müşteride tetikte beklemeye devam ediyoruz, kalite sapması yok müşteri kurumsal destek aldığından dolayı bizimle çalışma arzusu içerisinde, fakat yükselen maliyete katlanma adına bayiden de olsa rakiple

çalışmaya devam ediyor.Aldığı fiyat net verdiği vade ise 90 gün olarak gerçekleşmektedir.

...

Mardin bölge tabir ettiğimiz ihracat ağırlıklı çalışan fabrikalar bir süredir absürt fiyatlarla piyasaları taciz ediyordu geçen hafta bu firmaların sevkiyatlarında sorunlar yaşandığını da ayrıca tespit ettik.Bu şekilde devam edilmesi halinde bölgeye yapacağımız sevkiyatlarda artışları yakalayabileceğimizi düşünüyorum...”

- (75) Ayrıca bu belgelere ek olarak ULUSOY’da gerçekleştirilen yerinde incelemelerde elde edilen bazı e-postaların devamında diğer rakip teşebbüslerin vade uygulamaları, vadeli ve peşin satış fiyatları bilgisini içeren tablolar elde edilmiştir.

I.3.1.4. UNSAN’dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (76) 03.06.2019 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından UNSAN (.....) gönderilen “500 ISO-2018” konulu e-postada şu ifadeler yer almaktadır (Belge-287/62):

(.....)

- (.....)

- (.....)

- (.....)

- (.....)

(.....)

(.....)

(.....)

(.....)

(.....)

I.3.1.5. ÖZMERCAN’dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (77) ÖZMERCAN’da 25.06.2019 tarihinde yapılan yerinde incelemede, GUSAD’ın kurumsal e-posta adresi olan (.....) adresinden ÖZMERCAN’a iletilen 13.05.2019 tarihli “HAFTALIK FİYATLAR HAKKINDA” başlıklı e-postada, kepek, buğday ve arpa fiyatlarıyla ilgili tavsiye niteliğinde olduğu değerlendirilen satış fiyatlarına yer verilmiştir (Belge-287/64).

I.3.2. Soruşturma Açılan İkinci Grup Teşebbüslerde Elde Edilen Bilgi ve Belgeler¹⁹

I.3.2.1. AKMEHMET’ten Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (78) 26.06.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından BİRSAN BEŞGÖZ UN, UNSAN, GÜR UN, HASAN USTA, TAFLAN UN, ZAFER UN, TEKSİN UN, BAFRA ERİŞ, AKMEHMET, DARICA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, DERVİŞOĞLU, ÜNSAN ÜNYE, KOZLU, PAK PETROL, EMİROĞLU, AKÇAABATLILAR, EJDER UN, UNAY, ERENLER UN, ÇORUM UN, YÜKSEL UN, HİTİT UN, ELSA, ALTINABAŞAK, USTA UN, AMASYA UN, HASAŞ HAS UN, TUNÇOĞLU, ÇİÇEK UN, SARAY PETROL, AYSER BAK, HÜSEYİNOVA YILMAZ UN ve MİSAFİR UN’a gönderilen “KUSD Çorum Toplantısı” konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/24):

“Sayın Üyelerimiz,

Derneğimiz yönetim kurulu üyelerinin kararıyla 29 Haziran Cumartesi günü saat 12.00 da Çorum Katipler Konağın’ da düzenleyeceğimiz yemekli toplantımıza katılmanızı rica ederiz. Toplantımızın konusu, bölgemizde buğdayın kalitesi (analiz değerleri) ve fiyatı,

¹⁹ Soruşturma açılan ikinci grup teşebbüsler, KUSAD ve KUSAD’a üye (ALAYBEYİ ve HATAP hariç olmak üzere) teşebbüslerden oluşmaktadır

Un fiyatları ve vadeleri olarak belirlenmiştir. Toplantıya katılacak olan tüm üyelerimizin bu bilgileri kendi firmaları çerçevesinde toplantıda paylaşımlarını rica eder, katılımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Saygılar,

(.....)

(.....)“

- (79) 02.07.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından BİRSAN BEŞGÖZ UN, UNSAN, GÜR UN, HASAN USTA, TAFLAN UN, ZAFER UN, TEKSİN UN, BAFRA ERIŞ, AKMEHMET, DARICA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, DERVİŞOĞLU, ÜNSAN ÜNYE, KOZLU, PAK PETROL, EMİROĞLU, AKÇAABATLILAR, EJDER UN, UNAY, ERENLER UN, ÇORUM UN, YÜKSEL UN, HİTİT UN, ELSA, ALTINABAŞAK, USTA UN, AMASYA UN, HASAŞ HAS UN, TUNÇOĞLU, ÇİÇEK UN, SARAY PETROL, AYSER BAK, HÜSEYİNOVA YILMAZ UN ve MİSAFİR UN'a gönderilen “Un Fiyat Listeleri” konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/25):

“Sayın üyelerimiz,

Çorum toplantısında da görüşüldüğü üzere kuruluşunuza ait güncel un fiyatı listesinin derneğimize iletilmesi hususunda yardımlarınızı rica ederiz.”

- (80) Yukarıdaki e-postaya cevap olarak 03.07.2013 tarihinde AKMEHMET (.....) tarafından KUSAD (.....) gönderilen e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/26):

(.....),

ÇORUM TOPLANTISINDA KONUŞULDUĞU ÜZERE UN FİYATIMIZI 1.- TL ARTTIRDIK VE AŞAĞIDAKİ GİBİ YENİ FİYATIMIZ OLUŞTU.

EKMEKLİK UN FİYATIMIZ, 02/07/2013 DEN İTİBAREN FABRİKA TESLİMİ,(KDV VE NAKLİYE HARIÇ) PEŞİN VE VADELİ OLARAK MÜŞTERİYE GÖRE VEYA ADET VE ÖDEME DURUMUNA GÖRE 50.50 TL – 51.50 TL ARALIĞINDA DEĞİŞTİRİLMİŞTİR. BİLGİLERİNİZE ARZ EDERİZ.

SAYGILARIMIZLA,

(.....)

AKMEHMET UN FABRİKASI – RİZE”

- (81) 30.10.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından yukarıda yer verilen teşebbüslere²⁰ gönderilen “Un Fiyat Listeleri” konulu e-posta ekinde ULUSOY ve UNAY'a ait 28.10.2013 tarihli fiyat listeleri yer almaktadır. Ayrıca söz konusu e-posta ekinde aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/27):

“Sayın Üyelerimiz,

Ekte Ulusoy Un San. ve Tic. A.Ş. ve Unay Un San. ve Tic. A.Ş ye ait güncel un fiyat listesini bulabilirsiniz. Un fiyat listelerini bizler ile paylaşan üyelerimiz arasındaki fiyat listesi paylaşımımız mail yoluyla devam etmektedir. Henüz fiyat listesini bizlere ulaştırmayan üyelerimizin de derneğimiz tarafından yürütülen bu faaliyete katılmalarını temenni ediyoruz.

Saygılar

(.....)

(.....)

²⁰ BİRSAN BEŞGÖZ UN, UNSAN, GÜR UN, HASAN USTA, TAFLAN UN, ZAFER UN, TEKSİN UN, BAFRA ERIŞ, AKMEHMET, DARICA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, DERVİŞOĞLU, ÜNSAN ÜNYE, KOZLU, PAK PETROL, EMİROĞLU, AKÇAABATLILAR, EJDER UN, UNAY, ERENLER UN, ÇORUM UN, YÜKSEL UN, HİTİT UN, ELSA, ALTINABAŞAK, USTA UN, AMASYA UN, HASAŞ HAS UN, TUNÇOĞLU, ÇİÇEK UN, SARAY PETROL, AYSER BAK, HÜSEYİNOVA YILMAZ UN ve MİSAFİR UN'a

- (82) 19.12.2013 tarihinde AKMEHMET (.....) KUSAD (.....) gönderilen “UN FİYATLARI ARTIŞI HK.” konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/28):

“SAYIN (.....),
(.....).

DOLARDAKİ TIRMANIŞ ÜRKÜTÜCÜ BOYUTLARDA.

UN FİYATLARI HALA ÇOK DÜŞÜK, NE YAPACAĞIZ.

HERGÜN ALEYHİMİZE İŞLİYOR.

ŞU AN İTİBARIYLA EN AZ 3.50 TL İLE 4.00 TL ARASINDA UN ÇUVAL FİYATLARINI ARTTIRALIM.

ÖNCÜLÜK YAPMANIZI VE ACİLEN HAREKETE GEÇMENİZİ RİCA EDİYORUZ
SELAMLAR,

(.....)”

- (83) 23.12.2013 tarihinde yukarıda yer verilen e-posta da iletilerek, ULUSOY Yönetim Kurulu Üyesi (.....) ULUSOY (.....) gönderilen e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

(.....)

Karadeniz bölgesinde Trabzon –rize Artvin hattında diğer firma fiyatları hakkında bilgi veriniz

(.....)

(.....)

(.....)

(.....)

Vediger leri”

- (84) 29.01.2015 tarihinde AKMEHMET (.....) ULUSOY Yönetim Kurulu Üyesi (.....) gönderilen “DOLAR ARTIŞI VE UN FİYATLARI” konulu e-postada yer alan ifadelere aşağıda yer verilmektedir (Belge-287/29):

“... DOLAR HER AN SAATLİ BOMBA. ... SİZLERİNDE UN FİYATLARINA MÜDAHALE ETMENİZ ... SAYIN BAŞKANIMIZ, SEVGİLİ (.....) LÜTFEN ACİL BİR ÇÖZÜM BULALIM.

BÖYLE OLMAZ, BÖYLE GİTMEMEYECİĞİNİ HEPİMİZ BİLİYORUZ.

İLGİNİZİ VE GEREĞİNİ RİCA EDİYORUM. ...”

- (85) Yukarıda yer verilen e-postaya cevap olarak 29.01.2015 tarihinde ULUSOY (.....) gönderilen “FW: DOLAR ARTIŞI VE UN FİYATLARI” konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“Değerli (.....)

Bu serzenişine hepimiz katılıyoruz,

Ama öncü olacak birini bir türlü bulamıyoruz.

Hepimiz korkuyoruz mal satamamaktan.

Talebin de yavaşladığı bir dönemde, zam yapmak zorlaşıyor.

Ama sonuç olarak zararına çalışılmış oluyor.

Bir hareket başlatmak için,

müsaadenle aşağıdaki mailini yönetim kurulundaki arkadaşlarla paylaşmak istiyorum.”

- (86) Yukarıda yer verilen e-postanın akabinde (.....) KUSAD, KOZLU, AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, TAFLAN UN, TUNÇOĞLU ve YÜKSEL UN'a gönderilen ve bilgi kısmında AKMEHMET'in yer aldığı e-postada aşağıdaki ifadeler geçmektedir:

“Değerli Yönetim Kurulu arkadaşlarım,

(.....) serzenişini ve talebini size aşağıda iletiyorum.

Elimizden ne gelir bilemiyorum ama, bize öncülük edecek, zam yapıp arkasında duracak bir firmaya ihtiyaç var anladığım kadarıyla.

En azından fikren buna hazırlanmak açısından, görüşlerinizi rica ederim.

Sevgi ve Saygılarımla

(.....)"

- (87) 09.04.2018 tarihinde (.....) tarafından KUSAD'a gönderilen "un fiyatları" konulu e-postada aşağıdaki ifadeler geçmektedir (Belge-287/11):

"Sayın (.....),

Sürekli artan dolar kuru ve ithal buğday fiyatlarının un fiyatlarına yansıtılmaması büyük bir problem olarak ortadadır

Hatta bazı firmaların dahada düşük fiyatlı un satmakta oldukları aşıkardır.

Bu konuda Karadeniz bölgemizdeki fiyatlar konusunda müdahale etmenizi ve gereğini rica ederiz

İyi çalışmalar dileriz.

Saygılarımızla."

- (88) AKMEHMET içerisinde yapılan iç yazışmada USTA UN'un aynı gün tarihli (14.05.2018) ve PAK PETROL'ün 10.05.2018 tarihli fiyat listeleri paylaşılmıştır (Belge-287/65).
- (89) 29.08.2018 tarihinde AKMEHMET çalışanı tarafından teşebbüsün kurumsal e-posta adresine gönderilen "Liste" konulu e-posta içeriğinde ULUSOY ve UNSAN'a ait 29.08.2018 tarihli fiyat listeleri yer almaktadır (Belge-287/30).

1.3.2.2. AMASYA UN'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (90) 11.02.2015 tarihinde ULUSOY (.....) AMASYA UN hissedarı (.....) gönderilen "FW: ULUSOY UN VE UNAY UN 02.02.2015 TARİHLİ REVZE EDİLMİŞ FİYAT LİSTESİ" konulu e-posta ekinde ULUSOY ve UNAY'a ait 02.02.2015 tarihli fiyat listeleri yer almaktadır (Belge-287/31).
- (91) 11.02.2015 tarihli farklı bir e-postada ise ULUSOY (.....) AMASYA UN hissedarı (.....) gönderilen "FW:" konulu e-posta ekinde UNSAN'a ait 02.02.2015 tarihli fiyat listesi yer almaktadır (Belge-287/32).
- (92) 29.08.2018 tarihinde (.....) gönderilen "FW: FİYAT LİSTESİ DEĞİŞİM BİLDİRİMİ - ULUSOY UN VE UNAY 29 AĞUSTOS 2018 TARİHLİ VADESİNE GÖRE FİYATLAMA TABLOSU" konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/16):

"29.08.2018 tarihli Resmi Fiyat listelerimiz, REVİZE EDİLMİŞ NAKLİYE LİSTELERİMİZ ve FİYAT UYGULAMA TABLOMUZ ek dosyadadır.

29 Ağustos 2018 tarihli ve revize ederek uygulamaya başladığımız fiyat uygulama listelerimiz (Ulusoy ve Unay Un) ek dosyada olup, uygulamamız 29.08.2018 tarihi sabahı itibari ile başlamış olacaktır. Resmi fiyat listelerimizi bir sonraki mailim ile gönderecek ve Nakliye fiyatlarındaki değişim nedeni ile düzenlenmiş olduğumuz YENİ NAKLİYE FİYAT listemizi de resmi liste ile 29.08.18 sabahı ayrıca gönderilecektir. Fiyat listelerimizi bu tablo ve yeni göndereceğim Nakliye listesi üzerinden çalıştıralım.

Fiyat listemizde bulunan ürün fiyatları; Peşin (ön ödeme veya teslimatta nakit havale) fiyatlar olup, ödeme vade opsiyonu tanıyacağımız, onaylı, limit açılmış müşterilerimizde uygulanacak fiyat tablosu da ayrıca ek dosyadadır.

Burada;

(.....) – (.....) gün olup aşım larda aşım gün sayısı aylık % (.....) üzerinden vade farkı olarak fatura ile yansıtılacaktır.

Tablo üzerinde ödeme gün vadesine göre onaylanmış siparişlerde de aşım olması durumunda, aşım gün sayısı aylık %(.....) üzerinden vade farkı olarak fatura ile yansıtılacaktır.

Vadeli satışlarımız her zaman olduğu gibi, kredibilitesi yüksek ve evraklı, onayladığımız müşteriler için uygulamaya açık olduğu gibi, (.....) gün üzeri vadeli satış kesinlikle yapılmayacaktır.

Vade uygulamalarımızda vade opsiyonumuz yakın bir zamanda kademeli olarak önce (.....) gün ve akabinde (.....) gün seviyelerine çekilecek şekilde hazırlıklı hareket etmenizi ve müşteri profilimizi bu yönde değiştirmeye başlamanızı, sektörümüzün ve bu güne kadar yapılan uygulamaların gerçekleşmesinin mümkün olmayacağı bilinci içerisinde çalışmalarınızı planlamanız zorunlu hale gelmiştir.

Gereğini rica ederim.

İyi çalışmalar”

I.3.2.3. HATAP’tan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (93) 04.05.2018 tarihinde HATAP (.....) Müdürü (.....) şirket müşterisi (.....) gönderilen “RE: Hatap Un Fiyat Değişikliği” konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/33):

“(.....)

Fiyat artışlarımızı, maliyetlerimize göre yapıyoruz. Ayrıca kullandığımız buğdaylar, rakiplerimizin kullandığı buğdaylara göre farklılık göstermektedir. Doğal olarak maliyetlerimiz aynı değildir. Bu sebeple sizler gibi uzun yıllardır çalıştığımız değerli firmalar bizim yaptığımız fiyat geçişlerinin zorunluluktan kaynaklandığını bilirler. Maliyetlerimiz müsaade etmediği için rakiplerimizin fiyat geçişini beklememiz mümkün değil.

İyi çalışmalar...”

I.3.2.4. PAK PETROL’den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (94) “FW: ULUSOY UN ve UNAY UN FİYAT LİSTELERİ ve REVİZE EDİLMİŞ NAKLİYE FİYAT LİSTELERİ (01.11.2017)” konulu e-postada ULUSOY ve UNAY’a ait 01.11.2017 tarihli fiyat listeleri ve nakliye fiyat listesi ULUSOY (.....) tarafından 03.11.2017 tarihinde TAFLAN (.....), 14.11.2017 tarihinde ise PAK PETROL (.....) gönderilmiştir. Ayrıca söz konusu e-posta içeriğinde aşağıdaki ifadeler geçmektedir (Belge-287/34):

“Değerli arkadaşlar,

01.11.2017 tarihinden itibaren geçerli olan ve uygulamaya başlayacağımız ULUSOY UN - UNAY UN / YENİ FİYAT LİSTELERİ ve REVİZELİ NAKLİYE FİYAT LİSTELERİ ek dosyadadır. Yeni bir düzenleme yapılana kadar bu fiyat listelerimiz uygulanacak olup, satış koşullarımız aynı olmak üzere;

(.....)

(.....)

(.....)

(.....)

(.....)

(.....)

(.....)

(.....)

(.....)

Uygulamanın eksiksiz gerçekleşmesi üzere gereğini rica ederim.

İyi çalışmalar”

(95) 05.03.2018 tarihinde PAK PETROL (.....) Müdürü (.....) tarafından PAK PETROL (.....) gönderilen “maliyetler hakkında” konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/35):

“(.....)

*İstemiş olduğunuz maliyet tabloları ekte bilginize sunulmuştur,
Pak un ve Ulusoy olmak üzere iki firmanın tablolarını paylaştım bilginize
...”*

(96) E-postanın ekinde ULUSOY’un aynı gün tarihli maliyet hesabı Excel tablosu yer almaktadır.

I.3.2.5. TAFLAN UN’dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

(97) 15.08.2013 tarihinde TAFLAN UN (.....) tarafından KUSAD’a gönderilen “FW: Fiyat Listesi” konulu e-postanın ekinde 01.08.2019 tarihine ait TAFLAN UN fiyat listesi yer almaktadır (Belge-287/36).

(98) 29.10.2013 tarihinde TAFLAN UN (.....) tarafından KUSAD’a gönderilen “yücel keles sizinle bir belge paylaştı” konulu e-postanın ekinde 28.10.2013 tarihine ait TAFLAN UN fiyat listesi yer almaktadır (Belge-287/37).

(99) 11.11.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından KOZLU Yönetim Kurulu Üyesi (.....), UNSAN (.....), YÜKSEL UN (.....), MİSAFİR UN, AKMEHMET (.....), USTA UN (.....) UNAY (.....), EMİROĞLU yetkilisi (.....), TAFLAN UN, ÜNSAN ÜNYE yetkilisi (.....) ve BAFRA ERİŞ’e gönderilen e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/38):

“Sayın Üyelerimiz,

Listemizdeki Ulusoy Un fiyat listesi güncellenmiştir. Saygılar

“(.....)”

(100) Söz konusu e-posta ekinde AKMEHMET’e ait 30.10.2013, ALAYBEYİ’ne ait 24.10.2013, BAFRA ERİŞ’e ait 28.10.2013, EMİROĞLU’na ait 11.10.2013, KOZLU’ya ait 08.11.2013, MİSAFİR UN’a ait 22.07.2013, ULUSOY’a ait 11.11.2013 (mailin gönderildiği tarihe ait), UNAY’a ait 28.10.2013, UNSAN’a ait 28.10.2013, USTA UN’a ait 01.11.2013, ÜNSAN ÜNYE’ye ait 31.10.2013, TAFLAN UN’a ait 28.10.2013, YÜKSEL UN’a ait 02.08.2013 tarihli fiyat listeleri yer almaktadır.

(101) 14.11.2013 tarihinde TAFLAN UN (.....) tarafından KUSAD’a gönderilen “(Konu yok)” konulu e-postanın ekinde 15.11.2013 tarihine ait TAFLAN UN fiyat listesi yer almaktadır (Belge-287/39).

I.3.2.6. UNAY UN’dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

(102) 02.09.2019 tarihinde ULUSOY (.....) tarafından ULUSOY (.....) ULUSOY yetkilileri (.....) UNAY (.....) UNAY yetkilileri (.....) ve bilgi kısmında yer alan (.....) gönderilen “31.08.2019 ULUSOY UN SATIŞ- SİPARİŞ VE BAĞLANTI RAPORUDUR.” Konulu e-posta ekinde ULUSOY ve UNAY’a ait satış, sipariş ve bağlantı bilgileri yer almaktadır (Belge-287/63).

I.3.2.7. YÜKSEL UN’dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

(103) 22.07.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından BİRSAN BEŞGÖZ UN, UNSAN, GÜR UN, HASAN USTA, TAFLAN UN, ZAFER UN, TEKSİN UN, BAFRA ERİŞ, AKMEHMET, DARICA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, DERVİŞOĞLU, ÜNSAN ÜNYE, KOZLU, PAK PETROL, EMİROĞLU, AKÇAABATLILAR, EJDER UN, UNAY, ERENLER UN, ÇORUM UN, YÜKSEL UN, HİTİT UN, ELSA, ALTINABŞAK, USTA UN, AMASYA UN, HASAŞ

HAS UN, TUNÇOĞLU, ÇİÇEK UN, SARAY PETROL, AYSER BAK, HÜSEYİNOVA YILMAZ UN ve MİSAFİR UN'agönderilen "Un fiyat listesi" konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/40):

"Değerli üyelerimiz,

İşletmenize ait güncel un fiyatlarınızı liste şeklinde derneğimize iletmenizi rica ederiz."

- (104) Yukarıdaki fiyat listesi gönderme talebinin akabinde 02.08.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından KOZLU, UNSAN, YÜKSEL UN, MİSAFİR UN, TAFLAN UN, AKMEHMET, USTA UN, BAFRA ERİŞ ve UNAY'a gönderilen "Un Fiyat Listesi" konulu e-posta ekinde yer alan Excel dosyasında 28.06.2013-22.07.2013 tarihleri arasında olmak üzere ULUSOY, UNAY, UNSAN, KOZLU, YÜKSEL UN, MİSAFİR UN, TAFLAN UN, AKMEHMET UN, USTA UN, BAFRA ERİŞ, ALAYBEYİ ve EMİROĞLU fiyat listeleri yer almaktadır. Ayrıca e-postada aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir (Belge-287/41):

"...Revize un fiyat listesi ektedir

sizden güncel fiyat listeleri geldikçe, Un Fiyat Listemizi güncelleyip sizlerle paylaşacağız."

- (105) 12.10.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından KOZLU, UNSAN, YÜKSEL UN, MİSAFİR UN, TAFLAN UN, AKMEHMET, USTA UN, BAFRA ERİŞ, UNAY ve EMİROĞLU'na gönderilen "un fiyat listeleri" konulu e-posta ekinde yer alan Excel dosyasında 28.06.2013-22.07.2013 tarihleri arasında olmak üzere ULUSOY, UNAY, UNSAN, KOZLU, YÜKSEL UN, MİSAFİR UN, TAFLAN UN, AKMEHMET UN, USTA UN, BAFRA ERİŞ, ALAYBEYİ UN ve EMİROĞLU GIDA fiyat listeleri yer almaktadır. Ayrıca e-postada aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir (Belge-287/42):

"... Derneğimize ulaşan son fiyat listelerine göre hazırlanan ek bilginize sunulur. Fiyatlarında değişiklik olan üyelerimizin listelerini derneğimize iletmelerini rica ederiz. ..."

- (106) 03.07.2014 tarihinde KUSAD (.....) tarafından KOZLU Yönetim Kurulu Üyesi(.....), UNSAN (.....), YÜKSEL UN (.....), AKMEHMET (.....), USTA UN (.....), UNAY (.....), TAFLAN UN, UNSAN ÜNİYE yetkilisi (.....), BAFRA ERİŞ (.....) ve BAFRA ERİŞ yetkilisi (.....) AMASYA UN, TEKSİN UN ve EMİROĞLU yetkilisi (.....) gönderilen "RE: un fiyat listeleri" konulu e-posta ekinde yer alan Excel dosyasında 17.06.2014-01.07.2014 tarihleri arasında olmak üzere ULUSOY, UNAY, UNSAN, BAFRA ERİŞ, ALAYBEYİ UN ve TAFLAN UN fiyat listeleri yer almaktadır. Ayrıca e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/43):

"... Güncel un fiyat listesi ekte bilginize sunulur. Listede Taflan Un firmasının fiyatları güncellenmiştir. ..."

I.3.3. Soruşturmaya Dahil Edilen Üçüncü Grup Teşebbüslerde Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

I.3.3.1. ALTINBAŞAK'tan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (107) 26.06.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından gönderilen KUSAD üyesi teşebbüslerin Çorum toplantısına davet edildiği belge elde edilmiştir (Belge-287/24).
- (108) Söz konusu e-postadan bir hafta sonra 02.07.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından yukarıda yer verilen teşebbüslere güncel fiyat listeleri göndermelerinin talep edildiği e-posta elde edilmiştir (Belge-287/25).

- (109) Benzer şekilde KUSAD (.....) tarafından yukarıda bahsi geçen teşebbüslere gönderilen 22.07.2013 tarihli e-postada, işletmelerin güncel un fiyatlarının liste şeklinde derneğe iletilmesi talep edilmiştir (Belge-287/40).
- (110) 30.10.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından KUSAD üyelerine gönderilen ve ekinde ULUSOY ve UNAY'ın iki gün önceki (28.10.2013) tarihli güncel fiyat listelerinin bulunduğu e-posta elde edilmiştir (Belge-287/27).
- (111) Teşebbüslerden alınan belgelerde, fiyat listelerinin yanı sıra maliyet hesaplarının da toplantılarda görüşüldüğü ve paylaşıldığı anlaşılmaktadır. 09.01.2014 tarihinde KUSAD (.....) tarafından KUSAD üyesi teşebbüslere²¹ gönderilen e-postada (Belge-287/48):

"Sayın Üyelerimiz,

Dün gerçekleştirdiğimiz toplantıda da kullanılan un maliyet tablosu ekte bilginize sunulur."

ifadesi yer almaktadır. Söz konusu e-postada yer alan ifadeler, teşebbüslerin 08.01.2014 tarihinde un maliyetlerini de içeren bir toplantı yaptıklarına işaret etmektedir. E-posta ekindeki Excel tablosunda, un fabrika teslim maliyeti 61,43 TL olarak belirtilmektedir.

- (112) Anılan 08.01.2014 toplantısına ilişkin bir diğer yazışma 11.01.2014 tarihli olup, KUSAD (.....) tarafından yukarıda yer verilen 09.01.2014 tarihli e-posta ile aynı teşebbüslere gönderilmiştir (Belge-287/49). Yazışmada;

"Sayın Üyelerimiz,

Ekte, 8 ocak tarihinde yapılan toplantımızda, katılan meslektaşlarımızın verdiği fabrika satış teslim fiyatları yer almaktadır.

*Toplantıya katılan meslektaşlarımız arasında, yükselen buğday fiyatları ve döviz kurlarındaki artışın devam edeceği beklentileri sebebi ile **fiyatların fabrika teslimi 60 tl vadeli seviyesine gelmesi gerektiği konusunda görüş birliği bulunmaktadır.***

Bilgilerinize sunulur..."

ifadesi dikkat çekmektedir. Anılan e-posta ekinde yer alan Excel dosyasında AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, TUNÇOĞLU, AKMEHMET, BEŞGÖZ UN, YILMAZ UN, ERUN, HASAŞ HASUN, SİVAS UN, ELSA,²² HASAN USTA, TAFLAN UN, KOZLU²³, AYSER BAK²⁴, YÜKSEL UN, EMİROĞLU, HÜSEYİNOVA, ERENLER UN, HİTİT UN, USTA UN, ALTINBAŞAK, ÇİÇEK UN, ULUSOY, UNSAN ve DERVİŞOĞLU'na ait güncel fiyatlar yer almaktadır²⁵.

1.3.3.2. AYSER BAK'tan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (113) 02.07.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından AYSER BAK (.....) dahil olmak üzere KUSAD üyesi olan ve yukarıda yer verilen bir grup soruşturma tarafı teşebbüse

²¹ BİRSAN (.....) BEŞGÖZ UN (.....) UNSAN (.....) GÜR UN Müdürü (.....) HASAN USTA yetkilisi (.....) TAFLAN UN hissedarı (.....) ZAFER UN (.....) TEKSİN UN, AKMEHMET UN (.....) DARICA UN yetkilisi (.....) MERZİFON GÜLBAHAR hissedarı (.....) DERVİŞOĞLU yetkilisi (.....) ÜNSAN ÜNYE Yetkilisi (.....) KOZLU Yönetim Kurulu Üyesi (.....) PAK PETROL yetkilisi (.....) EMİROĞLU yetkilisi (.....) AKÇAABATLILAR (.....) EJDER UN yetkilisi (.....) UNAY, ERENLER UN Müdürü (.....), ÇORUM UN yetkilisi (.....) YÜKSEL UN (.....) HİTİT UN yetkilisi (.....) ELSA Müdürü (.....) ALTINBAŞAK yetkilisi (.....) USTA UN (.....) ve (.....) AMASYA UN hissedarı (.....) HASAŞ HAS UN, TUNÇOĞLU, ÇİÇEK UN, SARAY PETROL, AYSER BAK, HÜSEYİNOVA, YILMAZ UN, MİSAFİR UN, ŞİMŞEKLER, BAFRA ERİŞ, ERUN, AKKAUN, TAFLAN UN, ULUSOY.

²² Söz konusu Excel'de ZEYBEK UN olarak geçmektedir. ZEYBEK UN, ELSA'nın markasıdır.

²³ Söz konusu Excel'de MİSUN olarak geçmektedir. MİSUN, KOZLU'nun markasıdır

²⁴ Söz konusu Excel'de SİVAS BEYİ UN olarak geçmektedir. SİVAS BEYİ UN, AYSER BAK'ın markasıdır.

²⁵ HASAŞ HASUN ve HASAN USTA soruşturmaya taraf değildir.

gönderilen “Un Fiyatları Listeleri” konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır (Belge-287/50):

“Sayın üyelerimiz,

Çorum toplantısında da görüşüldüğü üzere kuruluşunuza ait güncel un fiyatı listesinin derneğimize iletilmesi hususunda yardımlarınız rica ederiz...”

- (114) Söz konusu e-postaya AYSER BAK (.....) tarafından aynı gün verilen cevapta:

“şuan bakımdayız, tahminen 15-20 gün sürecek, üretimimiz şuan yok. Bakımdan sonra fiyatı bildireceğiz...”

ifadeleri yer almaktadır.

- (115) 09.01.2014 tarihinde KUSAD (.....) tarafından Belge-287/48’de yer alan KUSAD üyesi teşebbüslere gönderilen ve “Un Maliyet Tablosu” konulu e-posta ekindeki Excel tablosunda, un fabrika teslim maliyeti 61,43 TL olarak belirtilmektedir. (Belge-287/48).
- (116) 18.07.2014 tarihinde USTA UN (.....) tarafından AYSER BAK (.....) gönderilen “un maliyet hesabı” konulu e-posta ekinde USTA UN’un hesapladığı düşünülen 57.39 TL maliyet fiyatı ve 60.83 TL satış fiyatı bilgileri yer almaktadır (Belge-287/51).

1.3.3.4. BEŞGÖZ UN’dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (117) Teşebbüste yapılan yerinde incelemede, un fiyatları ve vadelerini konu alan ve teşebbüslerden fiyat bilgilerini paylaşmaları talep edilen, yukarıda yer verilen 29.06.2013 Çorum toplantısına davet e-postası (Belge-287/24), ULUSOY ve UNAY’ın fiyat listelerinin BEŞGÖZ UN dahil bir grup KUSAD üyesine gönderildiği 30.10.2013 tarihli yazışma (Belge-287/27), 29.06.2013 tarihinde yapılan Çorum toplantısında görüşülen un fiyat listelerinin derneğe iletilmesi talebini içeren 02.07.2013 tarihli e-posta (Belge-287/25), işletmelerin güncel fiyatlarını göndermeleri talep edilen 22.07.2013 tarihli e-posta (Belge-287/40) elde edilmiştir.
- (118) KUSAD (.....) tarafından üyelerin davet edildiği bir diğer toplantı, 16.06.2013 tarihinde yapıldığı anlaşılan Amasya bölge toplantısıdır (Belge-287/52). ULUSOY, BİRSAN, BEŞGÖZ UN, UNSAN, GÜR UN, HASAN USTA²⁶, TAFLAN UN, ZAFER UN, TEKSİN UN, BAFRA ERİŞ, AKMEHMET, DARICA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, DERVİŞOĞLU, ÜNSAN ÜNYE UN, KOZLU, PAK PETROL ve EMİROĞLU’na gönderilen 21.06.2013 tarihli e-postada, toplantı bilgileri gönderilmiştir. Toplantıya ilişkin sunumda, “En az ayda bir kez bir araya gelinmesinin kaçınılmaz olması gerektiğine işaret eden üyeler ve Başkan, diğer zamanlarda ise şehir/bölgelerinde üyelerin fiyatlama politikalarına ilişkin olarak her hafta bir araya gelip değerlendirme yapmalarının önemine işaret edilmiştir” ifadesi yer almaktadır (Belge-287/52).
- (119) 30.05.2018 tarihinde KUSAD (.....) tarafından KUSAD üyelerine gönderilen “Kusad Çorum İftarı” konulu e-postanın ekinde yer alan 29.05.2018 tarihli sunum içerisindeki bilgilere göre KUSAD tarafından buğday ununa ilişkin fabrika teslim maliyeti, makul olması gereken kar ve fabrika teslim satış fiyatı gibi hesaplamaların yapıldığı görülmektedir. Sunum içerisinde, “85,57 TL/çuval fabrika teslim satış fiyatımız”, “bu durumda biz sermayemizi, hem maddi, hem beşeri, bir başka sektöre yatırmak yerine kendi sektörümüze yatırarak, fırsat maliyetimizin %5 üzerinde bir karlılık ederek doğru bir iş yapmış oluruz” ifadeleri yer almaktadır (Belge-287/53). Söz konusu sunumun yapıldığı toplantının katılımcı listesi KUSAD’dan talep edilmiştir. Cevabi yazı kapsamında toplantıya katılanların AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, USTA UN, TUNÇOĞLU, BEŞGÖZ UN, KOZLU, UNAY, UNSAN, EMİROĞLU, TAFLAN UN,

²⁶ Teşebbüs 2016 yılında faaliyetini sona erdirmiştir.

BİRSAN, AKMEHMET, ALTINBAŞAK, DARICA UN, HÜSEYİNOVA, ERENLER UN ve YILMAZ UN'un temsilcileri olduğu bildirilmiştir (Belge-361).

I.3.3.5. DARICA UN'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (120) DARICA UN'da; ULUSOY, UNAY, UNSAN, TAFLAN UN, AKMEHMET, BAFRA ERİŞ ve ALAYBEYİ'nin 2014 tarihli fiyat listelerinin yer aldığı bir Excel dosyası bulunmuştur (Belge-287/54). Bunun yanında, 28.10.2013 tarihli ULUSOY ve UNAY fiyat listeleri tespit edilmiş (Belge-287/55), ancak bu eklerin ilişkili olduğu e-postalar bulunmamıştır.

I.3.3.6. ELSA'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (121) 23.03.2017 tarihinde ELSA yetkilisi (.....) teşebbüsün saha çalışanlarına gönderilen ve bilgi kısmında ELSA (.....) yer aldığı "Sektör Gelişmeler Hakkında" konulu e-postada (Belge-287/56) aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"Dün akşam Samsun'da Karadeniz Un Sanayicileri Derneği'nin toplantısına katıldık.

Toplantıda başta (.....) tüm bölge firmaları patron düzeyinde toplantıya katıldı. Toplantıda (.....) tarafından sunum yapıldı. ... Geline durumda, Türkiye Rusya'dan buğday ithalatını yasaklamış durumda. Bu durum kısa zamanda çözülemeyecek görünüyor. ...

Sonuç:

1) Geçen hafta yapılan 3 TL fiyat zammını tavizsiz uygulamamız gerekecek.

2) Vadeli satışlardan uzak durmalıyız.

...

5) Fiyat artışı 3 TL üzerine de çıkabilir müşterileri bu konuda bilinçlendirin.

6) Bu dönemde müşteri kaybedebileceğimiz gibi rakip firmalar da müşteri kaybedecektir, bunu unutmayın. Sağlam, dürüst olarak gözlemlediğiniz bu müşterilere ziyaret gerçekleştirerek fırsat kollamalısınız. Çünkü bu dönemde bazen rasyonaliteden ziyade duygusalılık ön plana çıkabiliyor.

...

Stratejiyi özgüvenli olarak sahaya yansıtmamız gerekir. Bazı firmaların kısa dönemli taktikleri olabilir sizi yanıltmasın.

(.....)"

I.3.3.7. ERENLER UN'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (122) 23.01.2014 tarihinde ERENLER UN tarafından KUSAD (.....)'e gönderilen e-postada, 25.01.2014 tarihinde Havza Ancere Thermal Hotel'de yapılacak toplantıya ERENLER UN'un katılacağı ifade edilmiştir (Belge-287/57). KUSAD tarafından gönderilen cevabi yazıda söz konusu toplantıya ERENLER UN'un katıldığı anlaşılmaktadır.

I.3.3.8. GÜR UN'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (123) GÜR UN'da yapılan yerinde incelemede, yukarıda yer verilen diğer teşebbüslerde de elde edilen, 30.05.2018 tarihinde KUSAD (.....) tarafından KUSAD üyelerine gönderildiği anlaşılan "Kusad Çorum İftarı" konulu e-posta bulunmuştur (Belge-287/53). Söz konusu e-postanın ekinde yer alan 29.05.2018 tarihli sunum içerisindeki bilgilere göre KUSAD tarafından buğday ununa ilişkin fabrika teslim maliyeti, makul olması gereken kar ve fabrika teslim satış fiyatı gibi hesaplamaların yapıldığı görülmektedir (Belge-287/53).

I.3.3.9. HİTİT UN'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (124) Teşebbüste yapılan yerinde incelemede, un fiyatları ve vadelerini konu alan ve teşebbüslerden fiyat bilgilerini paylaşmaları talep edilen, aynı zamanda diğer KUSAD üyelerine de gönderilmiş olan 29.06.2013 tarihinde yapılacak Çorum toplantısına davet içerikli 26.06.2013 tarihli e-posta (Belge-287/24) elde edilmiştir.

- (125) ULUSOY ve UNAY'ın fiyat listelerinin HİTİT UN dahil bir grup KUSAD üyesine gönderildiği 30.10.2013 tarihli yazışma (Belge-287/27), işletmelerin güncel fiyatlarını işletmelerinin talep edildiği 22.07.2013 tarihli e-postanın (Belge-287/40) bir örneği alınmıştır.
- (126) Ayrıca 08.01.2014 tarihli toplantıya ilişkin olan ve “*fiyatların fabrika teslimi 60 tl vadeli seviyesine gelmesi gerektiği* konusunda görüş birliği bulunduğu” yönünde ifade içeren, 11.01.2014 tarihli e-posta (Belge-287/49) elde edilmiştir.

I.3.3.10. MERZİFON GÜLBAHAR'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (127) MERZİFON GÜLBAHAR'da yapılan yerinde incelemede, 11.01.2014 tarihinde KUSAD (.....) tarafından bazı KUSAD üyelerine²⁷ gönderilen “Un ve Kepek Fiyatları” konulu e-posta bulunmuştur. Anılan e-posta ekinde yer alan Excel dosyasında AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, TUNÇOĞLU, AKMEHMET, BEŞGÖZ UN, YILMAZ UN, ERUN, HASAŞ HASUN, SİVAS UN, ELSA,²⁸ HASAN USTA, TAFLAN UN, KOZLU²⁹, AYSER BAK³⁰, YÜKSEL UN, EMİROĞLU, HÜSEYİNOVA, ERENLER UN, HİTİT UN, USTA UN, ALTINBAŞAK, ÇİÇEK UN, ULUSOY, UNSAN ve DERVİŞOĞLU'na ait güncel fiyatlar yer almaktadır³¹. Ayrıca söz konusu e-postada aşağıdaki ifadeler yer verilmektedir (Belge-287/49):

“Sayın Üyelerimiz,

Ekte, 8 ocak tarihinde yapılan toplantımızda, katılan meslektaşlarımızın verdiği fabrika satış teslimi fiyatları yer almaktadır.

Toplantıya katılan meslektaşlarımız arasında, yükselen buğday fiyatları ve döviz kurlarındaki artışın devam edeceği beklentileri sebebi ile, fiyatların fabrika teslimi 60 tl vadeli seviyesine gelmesi gerektiği konusunda görüş birliği bulunmaktadır...”

- (128) 19.10.2015 tarihinde ULUSOY (.....) Müdürü (.....) tarafından AMASYA UN hissedarı (.....) ve MERZİFON GÜLBAHAR Yönetim Kurulu Üyesi (.....) gönderilen “FW: FİYAT LİSTELERİ DEĞİŞİKLİĞİ” konulu e-posta ekinde ULUSOY ve UNAY UN'a ait aynı gün (19.10.2015 tarihine ilişkin) fiyat listeleri yer almaktadır (Belge-287/58). Ayrıca söz konusu e-postada aşağıdaki ifadeler geçmektedir:

“(.....),

Deklarasyonunu yaptığımız yeni fiyat listelerimiz ve fiyatlara ilave edilecek nakliye listemiz ek dosyadadır. Uygulamanın ekibe bildiriliş ve uygulama şeklimiz aşağıda tüm ekibe bildirildiği şekildedir. Liste fiyatlarımız vadeli fiyatlar olup, liste üzerinden; teslimde ve ön ödemelerde -2,00 tl iskonto uygulanmakta, 30 günlük ödemelerde listeden -1,00 tl uygulanmaktadır.”

²⁷ BİRSAN (.....) BEŞGÖZ UN (.....) UNSAN (.....) GÜR UN Müdürü (.....) HASAN USTA yetkilisi (.....) TAFLAN UN hissedarı (.....) ZAFER UN Fabrika Sahibi (.....) TEKSİN UN, AKMEHMET UN (.....) DARICA UN yetkilisi (.....) MERZİFON GÜLBAHAR hissedarı (.....) DERVİŞOĞLU yetkilisi (.....) ÜNSAN ÜNİYE Yetkilisi (.....) KOZLU Yönetim Kurulu Üyesi (.....) PAK PETROL yetkilisi (.....) EMİROĞLU yetkilisi (.....) AKÇAABATLILAR (.....) EJDER UN yetkilisi (.....) UNAY, ERENLER UN Müdürü (.....) ÇORUM UN yetkilisi (.....) YÜKSEL UN (.....) HİTİT UN yetkilisi (.....) ELSA Müdürü (.....) ALTINBAŞAK yetkilisi (.....) USTA UN (.....) ve (.....) AMASYA UN hissedarı (.....) HASAŞ HAS UN, TUNÇOĞLU, ÇİÇEK UN, SARAY PETROL, AYSER BAK, HÜSEYİNOVA, YILMAZ UN, MİSAFİR UN, ŞİMŞEKLER, BAFRA ERİŞ, ERUN, AKKAUN, TAFLAN UN, ULUSOY.

²⁸ Söz konusu Excel dosyasında ZEYBEK UN olarak geçmektedir. ZEYBEK UN, ELSA'nın markasıdır.

²⁹ Söz konusu Excel dosyasında MİSUN olarak geçmektedir. MİSUN, KOZLU'nun markasıdır

³⁰ Söz konusu Excel dosyasında SİVAS BEYİ UN olarak geçmektedir. SİVAS BEYİ UN, AYSERBAK'ın markasıdır.

³¹ HASAŞ HASUN ve HASAN USTA soruşturmaya taraf değillerdir.

1.3.3.11. MİSAFİR UN'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (129) 29.06.2013 tarihinde yapılan Çorum toplantısında görüşülen un fiyat listelerinin derneğe iletilmesi talebini içeren 02.07.2013 tarihli e-posta elde edilmiştir (Belge-287/25).
- (130) Söz konusu e-postaya cevaben 03.07.2013 tarihinde MİSAFİR UN Müdürü (.....) tarafından KUSAD (.....) gönderilen "RE: Un Fiyat Listeleri" konulu e-posta ekinde 03.07.2013 tarihine ilişkin MİSAFİR UN'a ait fiyat listesi yer almaktadır (Belge-287/59).
- (131) Benzer şekilde KUSAD (.....) tarafından MİSAFİR UN'un da içinde bulunduğu teşebbüslere gönderilen 22.07.2013 tarihli e-postada, işletmelerin güncel un fiyatlarının liste şeklinde derneğe iletilmesi talep edilmiştir. Söz konusu e-postaya cevaben MİSAFİR UN Müdürü (.....) tarafından (.....) gönderilen aynı tarihli "RE: MİS BAŞAK Un fiyat listesi" konulu e-posta ekinde 22.07.2013 tarihine ilişkin fiyat listesi yer almaktadır (Belge-287/60).
- (132) 28.11.2015 tarihinde NİHORUZ yetkilisi tarafından MİSAFİR UN Müdürü (.....) gönderilen e-postalarda ileri tarihli (01.12.2015) NİHORUZ fiyat listesi yer almaktadır (Belge-287/61).

1.3.4. Piyasa Verilerinin İncelenmesi

1.3.4.1. Ekonomik Analiz

- (133) Kurulun 13.06.2019 tarih ve 19-21/305-M sayılı kararı uyarınca Ekonomik Analiz ve Araştırma Dairesinden (EAAD) soruşturma kapsamında yapılan yerinde incelemelerde elde edilen yazışmaları takip eden tarihlerdeki fiyat hareketlerinin analiz edilmesi ve ilgili dönemdeki fiyat hareketlerinin, rekabet hukuku çerçevesinde ihlal teşkil edebilecek ve teşebbüsler arası gizli bir anlaşma ile açıklanabilecek nitelikte olup olmadığının değerlendirilmesi, ayrıca söz konusu sektördeki fiyat hareketlerinin dışsal ve içsel maliyet şoklarıyla açıklanıp açıklanamayacağının analiz edilmesi talep edilmiştir.
- (134) EAAD tarafından hazırlanan raporda;
- Kartellerin tespitine yönelik kullanılan iktisadi analizlerin genel olarak yapısal ve davranışsal analizler olarak iki gruba ayrıldığı,
 - Yapısal analizlerin firmalar ile pazarın yapısına ve bu yapıların rekabeti bozucu anlaşmaları kolaylaştırıp kolaylaştırmayacağını irdeledikleri, davranışsal analizlerin ise firma davranışlarına ve bu davranışların pazardaki bir anlaşma sonucunda oluşup oluşmadığına yoğunlaştıkları,
 - Kartellerin tespitine yönelik davranışsal analizlere dair ilginin son on yılda önemli ölçüde arttığı, davranışsal analizlerden en dikkate değer olanlarından birinin fiyatlardaki yapısal kırılmaların rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın varlığına işaret edebileceği düşüncesiyle yapılan ve yapısal kırılmayı sınayan testler olduğu,
 - Yaygın olarak kullanılan çeşitli yapısal kırılma testleri bulunmakla birlikte herhangi bir testin bir diğerine, kesin olarak üstün olduğundan bahsetmenin mümkün olmadığı, ancak Ploberger ve Kramer (1992)³² tarafından geliştirilen OLS-CUSUM (*Ordinary Least Square Based Cumulative Sum*)³³ ve Chu vd. (1995)³⁴ tarafından geliştirilen OLS-MOSUM (*OLS Based Moving Sum*)³⁵ testlerinin istatistiki anlamda yapısal kırılmayı tespit etme güçlerinin yüksek olduğunun söylenebileceği, ayrıca piyasada bir adet

³² Ploberger W. ve W Kramer (1992) "The CUSUM test with OLS residuals", *Econometrica*, 60(2):271–285.

³³ Sıradan En Küçük Kareler (EKK) Temelli Kümülatif Toplam.

³⁴ C.-S. J. Chu, K. Hornik, ve C.-M. Kuan (1995). "MOSUM tests for parameter constancy", *Biometrika*, 82:603–617.

³⁵ EKK Temelli Hareketli Ortalama.

kırılmanın olması ve kısa dönemli yapısal istikrarsızlık durumuyla karşı karşıya kalınması halinde OLS-CUSUM testinin OLS-MOSUM'a göre daha iyi sonuç verdiği³⁶, bu nedenle EAAD tarafından yapılan analizde yapısal kırılma testi olarak OLS-CUSUM'un tercih edildiği,

- Bu kapsamda öncelikle kurulan indirgenmiş form fiyat modeli yoluyla piyasada fiyat oluşumunun modellendiği, modelin kalıntılarındaki süreç içerisinde kayda değer bir sapma olup olmadığının belirlendiği, yapısal bir kırılmaya işaret eden bu tür bir bulgunun tespit edilmesi halinde ise bu kırılmanın rekabeti bozucu bir anlaşmadan kaynaklanıp kaynaklanmadığının araştırıldığı,

- Öte yandan kartellerin tespiti noktasında şüpheli fiyat hareketlerini, ortalama fiyat ve/veya varyans üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir değişiklik olup olmadığının test edilmesi (moment analizi) yoluyla irdelemenin de mümkün olduğu, bu yaklaşımın temel olarak kartel dönemlerinde ortalama fiyat seviyelerinde artış ve/veya fiyat varyasyonunda/oynaklığında azalış görülmesinin bekleneyeceği hipotezine dayandığı,³⁷

- Dosya kapsamında yapılan incelemede ilk olarak buğday unu sektöründeki aylık fiyat verilerinin 2010-2020 yılları arasındaki yaklaşık 10 yıl boyunca (121 ay) izlenmesi sonucunda, söz konusu fiyat serilerinin altında yatan süreçte (*veri üretimi süreci*) yapısal bir kırılma olup olmadığının tespit edilmesinin amaçlandığı, bu amaç doğrultusunda Crede (2019) tarafından önerilen metodoloji esas alınarak farklı un çeşitleri için oluşturulan indirgenmiş form fiyat denklemlerinin, OLS-CUSUM testi yoluyla yapısal istikrar yönünden sınandığı,

- Analiz kapsamında ayrıca, soruşturma konusu teşebbüslerin bireysel fiyat verileri ve pazarların geneli için hesaplanan ağırlıklı ortalama fiyat serileri ile aylık yerli ve ithal buğday fiyatları dikkate alınarak hesaplanan *mark-up* oranları bakımından moment (ortalama ve varyans) analizi uygulandığı,

- Soruşturmaya taraf teşebbüslerin cirolarının önemli bir kısmının ekmeklik un ve özel amaçlı un başlığı altında toplanabilecek ürünlerden oluştuğunun anlaşılması üzerine verilerin analiz edilmesi noktasında ağırlığın bu iki un çeşidine verildiği, bu çerçevede öncelikle hakkında soruşturma yürütülen bulundukları coğrafi bölgeler ve iletişim içerisinde oldukları teşebbüslerin bulunduğu ortak bölgeler dikkate alınarak teşebbüslerin Kuzey Anadolu ve Güney Anadolu olmak üzere iki gruba ayrıldığı,

- Verileri ekonomik analizde dikkate alınan 42 teşebbüsün ekmeklik buğday unu ve şayet varsa baklavalık-böreklik özel amaçlı buğday unu aylık satış miktarları ve gelirleri kullanılarak teşebbüslerin bu iki un türünde nominal aylık ortalama fiyat serilerinin türetildiği, daha sonra bu serilerin ilgili dönemdeki aylık Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) kullanılmak suretiyle enflasyondan arındırıldığı, ilgili ay ve grupta satılan toplam un miktarları aynı ay ve un türünde elde edilen toplam gelirlere oranlandığı ve bu şekilde elde edilen gruplara ve un türüne göre nominal ağırlıklı ortalama fiyat serilerinin TÜFE kullanılmak suretiyle deflate edilerek reel ağırlıklı ortalama fiyat serilerinin türetildiği,

- Kuzey Anadolu grubu ekmeklik buğday unu ve özel amaçlı buğday unu için Güney Anadolu grubu ekmeklik buğday unu için yapılan OLS-CUSUM testleri sonucunda elde edilen test istatistiklerinin, genel kabul gören bütün istatistiki anlamlılık düzeyleri için

³⁶ Crede 2019, s. 546.

³⁷ Kartel dönemlerinin karakteristik özelliği genellikle artan fiyatlara eşlik eden düşük fiyat varyanslarıdır. Her bir şokun hızlı bir şekilde fiyatlara yansıtıldığı ve fiyatların daha dalgalı bir seyir izlediği rekabet dönemine nazaran kartel döneminde fiyatlar daha düz bir seyir izlemekte, bu durum fiyat varyansının kartel dönemlerinde, rekabet dönemlerine nazaran daha düşük olması sonucunu doğurmaktadır. Dolayısıyla kartel olduğundan şüphelenilen bir piyasada fiyatların artıp artmadığına, fiyatların artmış olması durumunda varyansın düşük olup olmadığına bakılması öncü bir değerlendirme imkânı sunmaktadır.

hesaplanan kritik değerlerin oldukça altında yer aldığı, bu durumun söz konusu testte sınıranan “yapısal kırılma yok” (*no structural break*) boş hipotezinin reddedilemeyeceğini gösterdiği; bir başka deyişle, her üç un fiyat serisi için kurulan modellere dair regresyon sonuçlarının tahmin edilen model katsayılarının gözlem dönemi sürecinde istikrarını korudukları ve bu nedenle bahsi geçen dönemde herhangi bir yapısal kırılma bulgusunun ortaya konulmadığı,

- Bu bakımdan Kuzey Anadolu grubu bakımından ekmeklik buğday unu ve özel amaçlı buğday unu için, Güney Anadolu grubu bakımından ise sadece ekmeklik buğday unu fiyatları için yapılan regresyon analizlerinde, gözlem dönemi içerisinde herhangi bir yapısal kırılma bulgusunun ortaya konulmadığı,

- Dosya bağlamında yapısal kırılma dışında kullanılan bir diğer yöntemin ise moment analizi olduğu, bu analizde dosya kapsamında elde edilen belgelere göre soruşturma tarafları arasında ilk iletişim delilinin 2013 yılı Temmuz ayı başına tekabül ettiği anlaşıldığından analiz kapsamında veri setinin başlangıcını teşkil eden 2010 yılı Ocak ayı ile 2013 yılı Haziran ayı arasındaki 42 aylık dönemin ihlal dışı dönem olduğunun varsayıldığı, sağlıklı bir karşılaştırmayı teminen analiz kapsamında olası ihlal döneminin 2013 yılı Temmuz ayından 2016 yılı Aralık ayına kadarki yine 42 aylık dönem ile sınırlı tutulmasının uygun olacağının değerlendirildiği,³⁸

- Fiyat hareketlerinin dışsal ve içsel maliyet şoklarıyla açıklanıp açıklanamayacağını da incelemek bakımından ihlal dışı ve ihlal dönemi olduğu varsayılan dönemlerde un fiyatları serilerinin ve fiyatlar ile asli maliyet kalemini oluşturan buğday fiyatları arasındaki ilişkinin bir göstergesi olarak *mark-up*’ların³⁹ ne şekilde değiştiği ve bu değişimin istatistiki olarak anlamlı olup olmadığının t-testi yoluyla sınandığı,

- Gerek Kuzey Anadolu gerekse Güney Anadolu grubu için bireysel ve ağırlıklı ortalama fiyatların 2010 Ocak – 2013 Haziran arasındaki (ihlal dışı dönem) ve 2013 Temmuz – 2016 Aralık (olası ihlal dönemi) arasındaki 42’şer aylık iki dönemdeki seyirlerinin karşılaştırılması neticesinde, genel itibarıyla olası ihlal dönemi olarak varsayılan dönemdeki reel fiyatların, ihlal dışı olduğu varsayılan dönemdeki reel fiyatlara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek seyrettiği, bunun yanında aynı dönemde fiyatların standart sapmalarının ise düştüğünün gözlemlendiği, bu tür bir gözlemin esasen anlaşma dönemlerinde ortalama fiyatların yüksek, fiyatlar arasındaki varyasyonun veya fiyatların oynaklığının düşük seyretmesi yönündeki beklentiyle uyumlu bir görünüm arz ettiği,

- Buna karşın gerek teşebbüslerin bireysel reel fiyatları, gerekse gruplar için hesaplanan ağırlıklı ortalama reel fiyatlar ile yaklaşık %73’lük pay ile en önemli maliyet kalemi olarak öne çıkan ortalama reel buğday fiyatları dikkate alınarak hesaplanan *mark-up* oranları için yapılan istatistiksel anlamlılık sınamalarında, dönemler arasında fiyatlar bakımından gözlemlenen bu artışın *mark-up* oranlarında karşılık bulmadığının görüldüğü

ifade edilmiştir.

³⁸ Kuşkusuz analizin bu kısmındaki karşılaştırma döneminin 2017 yılı ve sonrasını kapsamaması yalnız teknik bir tercih olup şayet varsa, ihlalin bu dönemde sona erdiği anlamına gelmemektedir.

³⁹ Analiz kapsamında *mark-up*’lar, un fiyatları ile ortalama buğday fiyatları arasındaki farkın ortalama buğday fiyatlarına oranı şeklinde hesaplanmıştır. Buğday fiyatları un üretimindeki yegâne maliyet unsuru olmadığından, analiz kapsamında hesaplanan *mark-up*’ların ilgili teşebbüsler bakımından mutlak bir kârlılık oranı olmadığı belirtilmiştir. Bununla birlikte, buğday fiyatlarının toplam maliyetlerin yaklaşık %73’ünü teşkil etmesi nedeniyle söz konusu oranın un fiyatları ile maliyetler arasındaki ilişki bakımından yaklaşık ve fakat uygun bir gösterge olduğu değerlendirilmiştir.

(135) Sonuç olarak anılan ekonomik analizde;

a. Kuzey Anadolu grubu bakımından ekmeklik buğday unu ve özel amaçlı buğday unu; Güney Anadolu grubu bakımındansa ekmeklik buğday unu fiyat serileri için yapılan regresyon analizlerinin, gözlem dönemi içerisinde herhangi bir yapısal kırılma bulgusu ortaya koymadığı,

b. Bununla birlikte,

i. Her iki grup için, olası ihlale dair ilk belge tarihi olduğu anlaşılan 2013 yılı Temmuz ayından önceki ve sonraki 42'şer aylık döneme dair teşebbüslerin bireysel ve ağırlıklı ortalama reel fiyatları üzerinde yapılan moment analizi neticesinde, genel itibarıyla olası ihlal dönemi olarak varsayılan dönemdeki reel fiyatların, ihlal dışı olduğu varsayılan dönemdeki reel fiyatlara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek seyrettiği, bunun yanında aynı dönemde fiyatların varyasyonunun ise düştüğü; bu açıdan söz konusu gözlemin, teori ve literatürde genel olarak anlaşma dönemleri için gözlenmesi beklenen fiyat hareketleri ile uyumlu bir görünüm arz ettiği,

ii. Ancak, gerek teşebbüslerin bireysel reel fiyatları, gerekse gruplar için hesaplanan ağırlıklı ortalama reel fiyatlar ile ortalama reel buğday fiyatları dikkate alınarak hesaplanan *mark-up* oranları için yapılan istatistiksel anlamlılık sınamalarında, yukarıda bahsi geçen dönemler arasında fiyatlar bakımından gözlemlenen artışın *mark-up* oranlarında karşılık bulmadığı,

c. Her halükarda salt iktisadi analiz üzerinden kesin bir yargıya varmak imkânının sınırlı olduğu dikkate alınarak, analiz kapsamında yapılan tespitler ile ulaşılan bulgu ve sonuçların, dosya kapsamında elde edilen tüm bilgi ve belgeler ışığında birlikte değerlendirilmesinin uygun olacağı,

sonucuna ulaşılmıştır.

1.3.4.2. Piyasa Yapısına İlişkin Bilgiler

(136) Buğday unu pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin aralarında anlaşarak fiyat arttırıp arttırmadıklarının tespiti bakımından yukarıda yer verilen belgelerin değerlendirilmesinden önce, piyasada maliyetler ve fiyatlama davranışlarına ilişkin verilere değinilmiştir. Söz konusu değerlendirmenin ekonomik analiz ile yapılabilmesi için soruşturma tarafı buğday unu üreticisi 43 teşebbüsten⁴⁰ analizlerin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi adına 2010-2019 arası dönem bakımından satış geliri, üretim kapasitesi, maliyet ve satış miktarı bilgileri talep edilmiştir. Bu kapsamda gelen cevabi yazılar içerisinde yer alan verilerin kullanıldığı analizlere ilerleyen bölümlerde yer verilmiştir.

(137) Bu kapsamda soruşturma tarafı teşebbüslerden KUSAD ve GUSAD üyesi teşebbüslerin yıllar itibarıyla toplam üretim miktarlarına ve söz konusu üretimin Türkiye toplam üretim miktarı içerisindeki payına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Tablo 9- Soruşturma Tarafı Teşebbüslerin Yıllık Toplam Üretim Miktarları (ton) ve Türkiye Toplam Üretimi İçerisindeki Payı (%)

Dönem	KUSAD Üyesi ve İlgili Teşebbüsler ⁴¹	Toplam Üretim İçerisindeki Payı	GUSAD Üyesi ve İlgili Teşebbüsler ⁴²	Toplam Üretim İçerisindeki Payı
2016	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
2017	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

⁴⁰ GÖZELİ; yem üretimi ile iştigal ettiğinden dâhil edilmemiştir.

⁴¹ NİHORUZ ve ALAYBEYİ KUSAD üyesi olmadığı halde söz konusu teşebbüsler ile irtibatlı olduğu için analizlere dahil edilmiştir.

⁴² GUSAD üyesi 96 teşebbüs bulunmakta olup ilgili tabloda sadece soruşturma tarafı AKSU, AYDINGÜLER, DAYIOĞLU ve ÖZMERCAN verileri yer almaktadır.

2018	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
2019	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (138) Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere soruşturma tarafı KUSAD üyesi ve ilgili teşebbüslerin üretim miktarı soruşturmaya taraf GUSAD üyesi teşebbüslerden (AKSU, AYDINGÜLER, DAYIOĞLU ve ÖZMERCAN) fazladır. Soruşturma tarafı teşebbüslerin büyük çoğunluğunu KUSAD üyesi ve ilgili teşebbüslerin oluşturduğu da göz önüne alındığında pazar payı analizi bakımından yalnızca söz konusu üreticilerin verileri hesaplanmıştır.
- (139) Sektöre ilişkin bilgiler bölümünde de yer verildiği üzere, Türkiye’de aktif ve pasif işletmeler birlikte değerlendirildiğinde yaklaşık 700 adet un üretim tesisi bulunmaktadır. Bu noktada Türkiye genelinde aktif teşebbüslerin kapasite ve üretim miktarları ile yaklaşık bir pazar payı analizi yapılabilmesi mümkündür.
- (140) Bu kapsamda KUSAD üyesi teşebbüslerin, Karadeniz bölgesi özelindeki pazar paylarının sağlıklı bir şekilde hesaplanabilmesi adına TMO ve KUSAD’tan sektörün toplam büyüklüğüne ve Karadeniz bölgesindeki toplam buğday unu üretimine ilişkin bazı bilgiler talep edilmiştir. Söz konusu bilgi taleplerine istinaden Kuruma iletilen cevabi yazılarda; Karadeniz bölgesi özelinde buğday unu üretim miktarı verilerinin bulunmadığı belirtilerek Türkiye’de üretilen toplam buğday ununa ilişkin veriler sunulmuştur. Bu kapsamda Türkiye buğday unu üretim verileri ile Karadeniz bölgesinde yer alan aktif buğday unu fabrika sayılarının Türkiye’deki aktif buğday unu fabrika sayısına oranı kullanılarak Karadeniz bölgesi özelinde tahmini bir buğday unu üretim miktarı verisi elde edilmiştir. Aşağıda yer alan tabloda soruşturma tarafı KUSAD üyesi teşebbüslerin, Karadeniz bölgesi özelinde 2019 yılı buğday unu üretimi içerisindeki payına ilişkin tahmini hesaplamaya yer verilmektedir.

Tablo 10-Soruşturma Tarafı KUSAD Üyesi Teşebbüslerin Karadeniz Bölgesi Özelinde Buğday Unu Üretimi İçerisindeki 2019 Payları(%)

Teşebbüs	Pazar Payı	Teşebbüs	Pazar Payı
ULUSOY	(.....)	ŞİMŞEKLER	(.....)
UNSAN	(.....)	AMASYA UN	(.....)
KOZLU	(.....)	HATAP	(.....)
ÇİÇEK UN	(.....)	AYSER BAK	(.....)
USTA UN	(.....)	EMİROĞLU	(.....)
BİRSAN	(.....)	YILMAZ UN	(.....)
GÜR UN	(.....)	TUNÇOĞLU	(.....)
NİHORUZ	(.....)	TEKSİN UN	(.....)
TAFLAN UN	(.....)	HÜSEYİNOVA	(.....)
UNAY	(.....)	ERUN	(.....)
PAK PETROL	(.....)	AKMEHMET	(.....)
DERVİŞOĞLU	(.....)	BEŞGÖZ UN	(.....)
DARICA UN	(.....)	ERENLER UN	(.....)
BAFRA ERİŞ	(.....)	AKKARUN	(.....)
MERZİFON	(.....)	ZAFER UN	(.....)
GÜLBAHAR	(.....)	SARAY PETROL	(.....)
YÜKSEL UN	(.....)	ELSA	(.....)
ÜNSAN ÜNYE	(.....)	MİSAFİR UN	(.....) ⁴³
ALTINBAŞAK	(.....)		

Kaynak: TMO ve KUSAD Cevabi Yazıları, Raportör Hesaplamaları

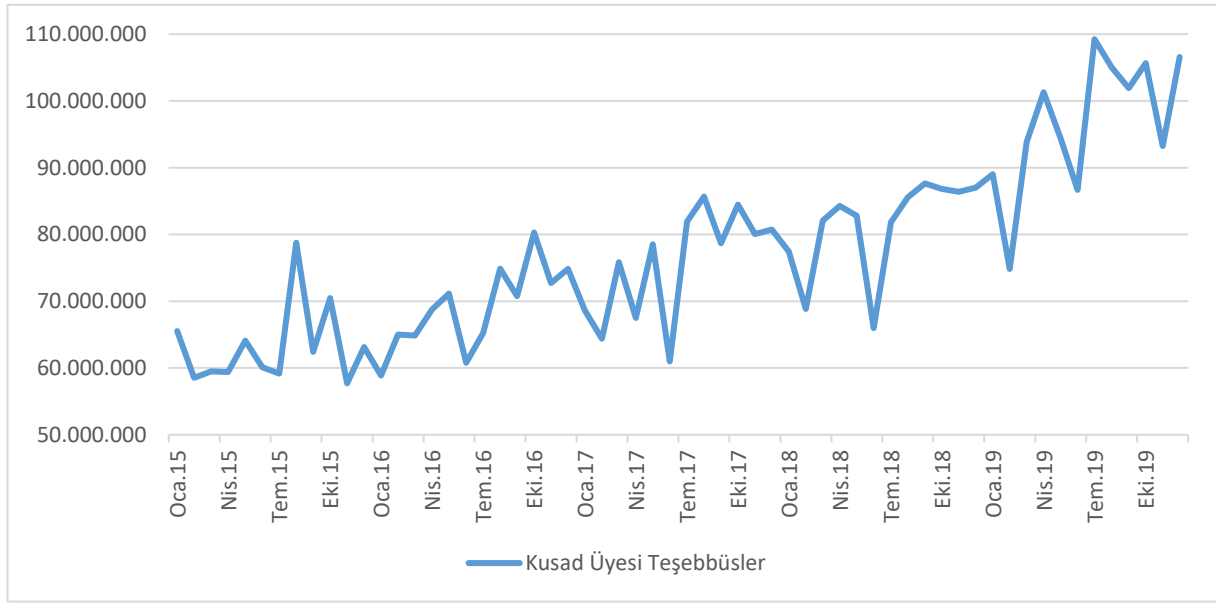
- (141) Yukarıdaki tablo incelendiğinde, Karadeniz bölgesi içerisinde soruşturma tarafı teşebbüsler arasında en fazla pazar payı elde eden teşebbüsün ULUSOY (%(.....)) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte söz konusu analizdeki temel amacın bölgede

⁴³ (.....)

faaliyet gösteren ve soruşturma tarafı olan teşebbüslerin pazardaki konumları hakkında bilgi vermek olduğu belirtilmelidir.

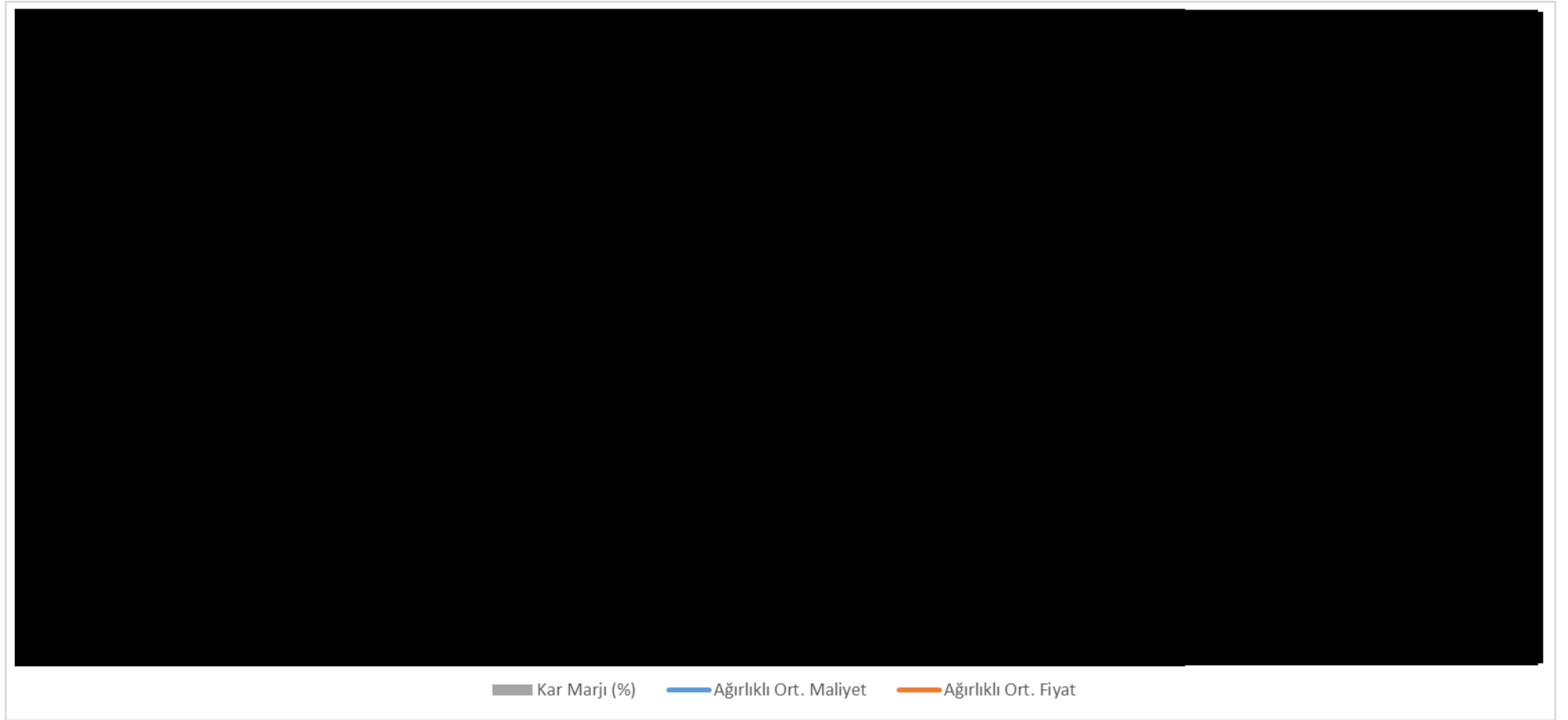
- (142) Aşağıdaki tabloda soruşturma tarafı KUSAD üyesi teşebbüslerin 2015-2019 yılları arasında elde ettikleri gelirlerin toplamına yer verilmektedir.

Grafik 1- GUSAD Üyesi Teşebbüsler hariç Soruşturma Tarafı 37 Teşebbüsün Yıllar İtibarıyla Satışlarından Elde Edilen Gelirlerin toplamı (TL)

- (143) İlgili grafik KUSAD üyelerinin gelirlerinin dönemsel seyrini göstermesi bakımından önemlidir. Bu kapsamda, yukarıda yer verilen grafik incelendiğinde yıllar içerisinde satış gelirlerinin dalgalı bir seyir izlediği görülebilecektir. Bununla birlikte satış gelirlerinin Temmuz ayından itibaren artmaya başladığı, bu durumun nedenlerinden birinin ise ekmeklik buğday hasadının ilgili döneme denk gelmesi gösterilebilecektir.
- (144) Soruşturma döneminde teşebbüslerden üretim maliyetleri ve ortalama satış fiyatları talep edilmiştir. Söz konusu verilere ve bu bilgiler ışığında hesaplanan tahmini kar marjlarının yer aldığı grafiğe aşağıda yer verilmektedir. İlgili grafikten görüleceği üzere teşebbüslerin kar marjlarının genellikle %10-20 arasında seyrettiği görülmektedir.

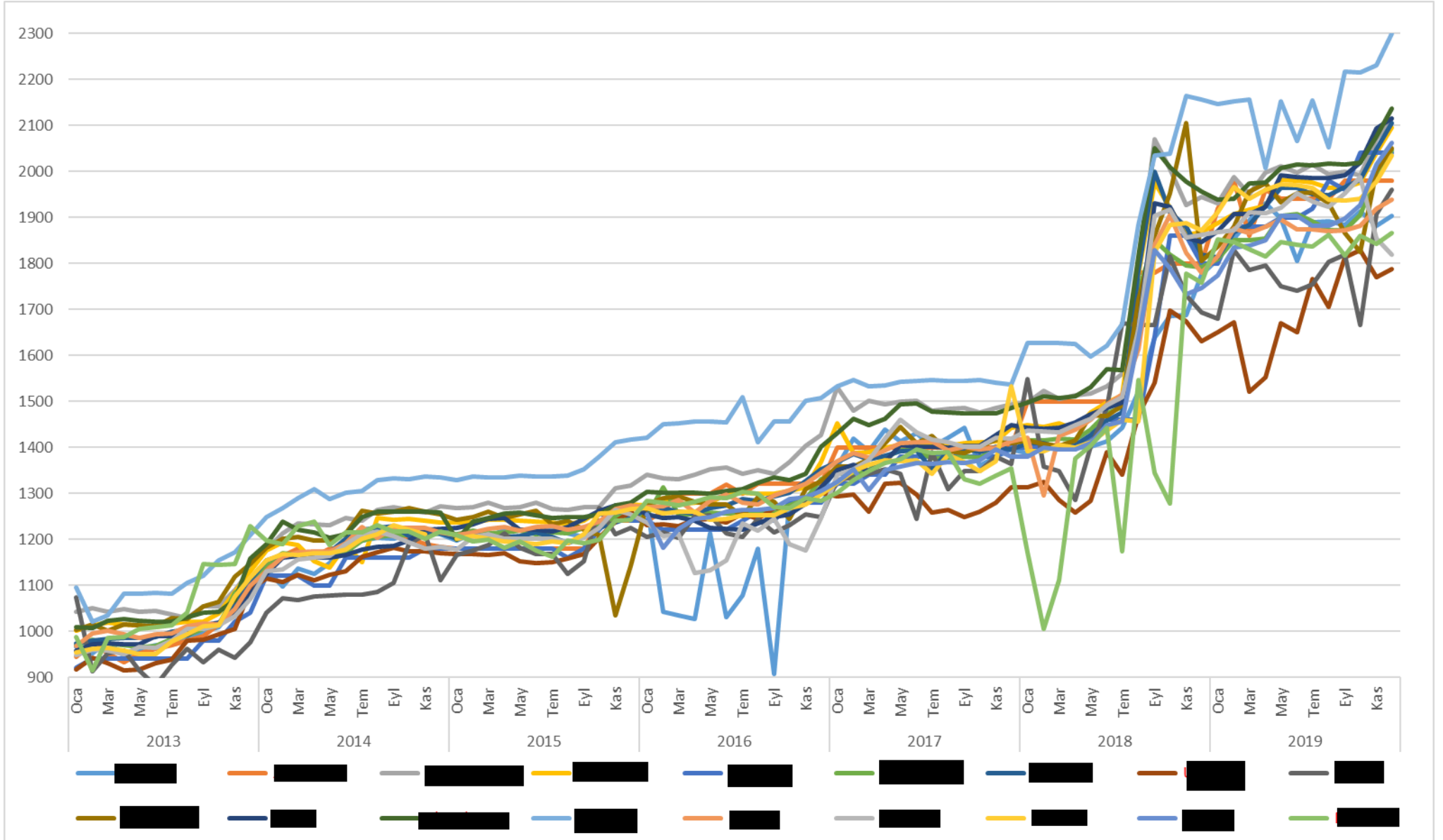
Grafik 2- (.....)⁴⁴

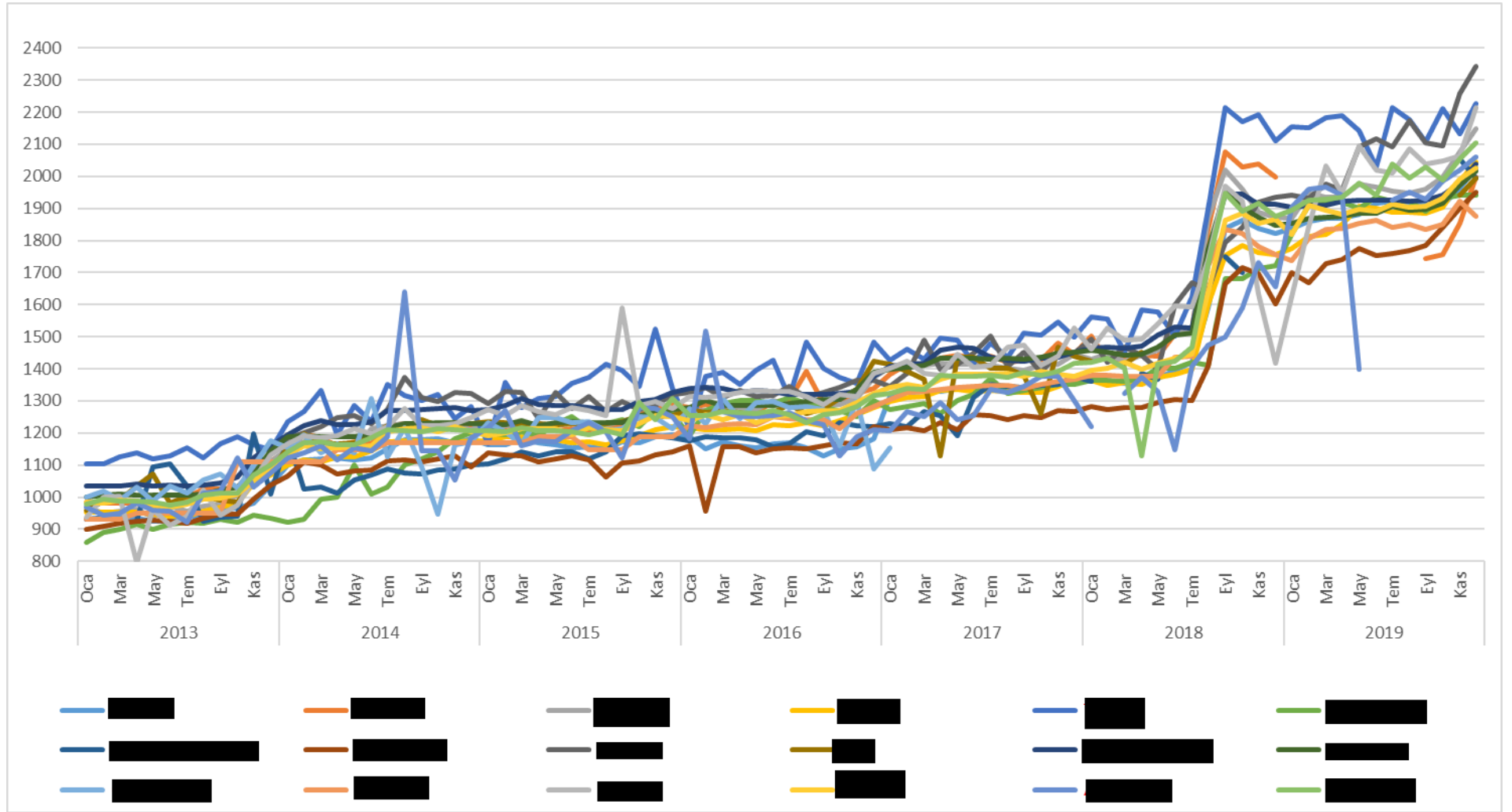
⁴⁴ Söz konusu grafik soruşturma tarafları içerisinde üretim miktarı en yüksek 10 firma arasından maliyet verileri sağlıklı olanlar kullanılarak hazırlanmıştır. Bu kapsamda analize (.....) verileri dahil olmuştur.

26-10/312-121

Grafik 3- Soruşturma Tarafı 18 Teşebbüsün Ocak 2013-Aralık 2019 Dönemi Arasındaki Aylık Ortalama Fiyatları-1

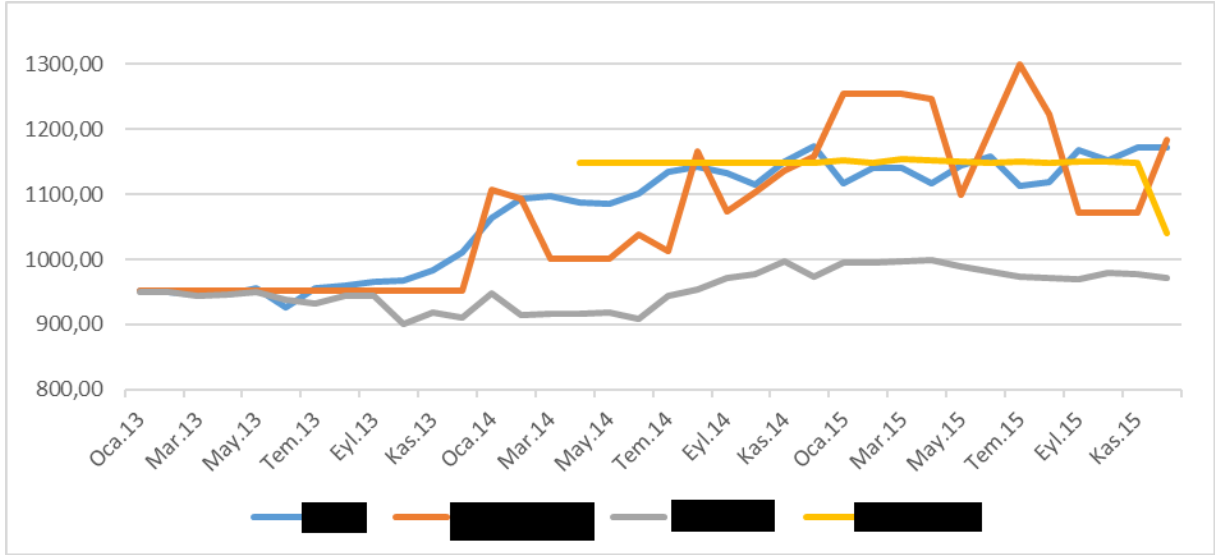
Grafik 4- Soruşturma Tarafı 18 Teşebbüsün Ocak 2013-Aralık 2019 Dönemi Arasındaki Aylık Ortalama Fiyatları-2

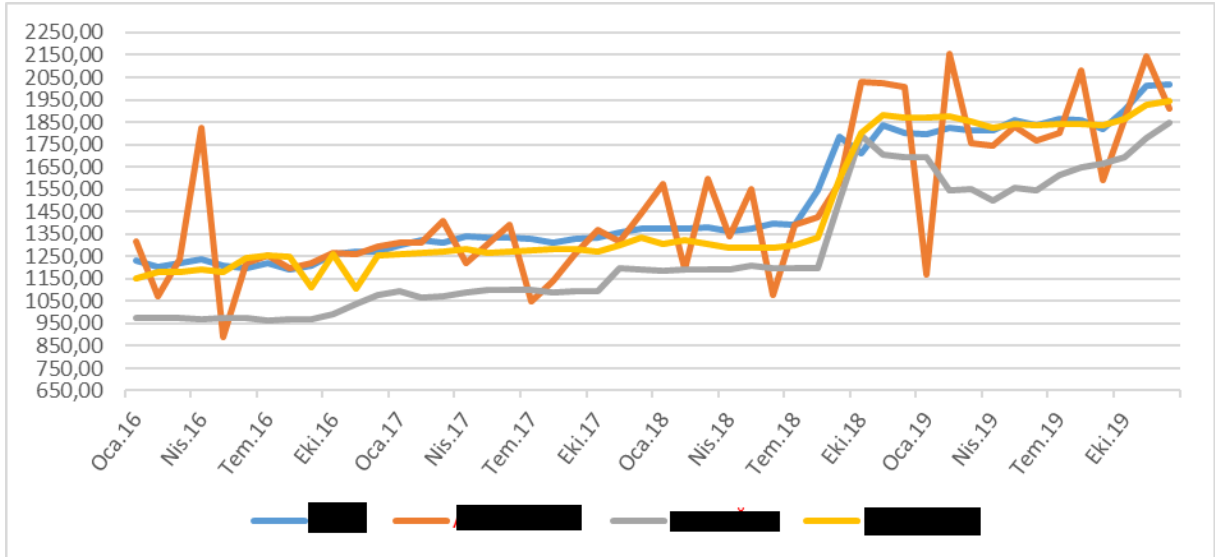
(145) Yukarıda soruşturma tarafı buğday unu üreticisi teşebbüslerin soruşturma konusu dönem olan 2013–2019 yılları aylık ortalama satış fiyatlarının birlikte gösterildiği grafiklerden görüleceği üzere, 2013 ortasından 2014 başına kadar olan dönemde ve 2018 yılının ikinci yarısında genel görünüm itibarıyla aylık ortalama fiyatların yükselen bir seyir izlediği gözlemlenmektedir.

(146) GUSAD üyeleri bakımından 2013–2019 yılları aylık ortalama satış fiyatlarının yer aldığı grafiklere ise aşağıda yer verilmektedir.

Grafik 5- Grafik: 2013-2015 arası Aksu, Aydıngüler, Dayıoğlu, Özmercan⁴⁵ Ortalama Fiyatları

Grafik 6- 2016-2019 arası Aksu, Aydıngüler, Dayıoğlu, Özmercan Ortalama Fiyatları

(147) Yukarıdaki grafiklerden görüleceği üzere soruşturma tarafı olan GUSAD üyelerinin fiyatları gerek Ocak 2013-Kasım 2015 gerekse Ocak 2016-Kasım 2019 dönemlerinde aylar bazında önemli farklılıklar göstermektedir. İşbu soruşturma kapsamında yapılan yerinde incelemelerde de GUSAD üyesi teşebbüslerin fiyatlama stratejilerine ilişkin bilgi değişiminde bulunduklarına işaret eden herhangi bir belge elde edilmemiştir.

⁴⁵ Teşebbüsün Mayıs 2014 öncesi fiyatları elde edilememiştir.

- (148) Aşağıdaki grafikte teşebbüslerin yıllar itibarıyla maliyetlerinin dağılımına oransal olarak yer verilmiştir. Un üretiminde hammadde olarak kullanılan buğday maliyetinin 2015-2019 yılları arasında arttığı görülmektedir. Bununla birlikte buğday maliyetinin tüm maliyetler içerisindeki oranı da yaklaşık %90 seviyelerindedir.

Grafik 7(.....)

I.4. DEĞERLENDİRME

I.4.1. 4054 Sayılı Kanun'un 4. Maddesi Çerçevesinde Değerlendirme

- (149) İlgili bölümlerde de belirtildiği üzere, buğday unu sektöründe gerçekleşen fiyat artışlarının incelenebilmesi amacıyla Kurul tarafından 2018 yılında re'sen önaraştırma başlatılmıştır. Önaraştırma sonucunda, buğday unu sektöründe faaliyet gösteren bazı teşebbüslerin aralarında anlaşarak uygulanacak fiyatları belirledikleri yönünde şüphe ve buna yönelik belgelerin bulunduğu, un fiyatlarına ilişkin rakipler arasındaki iletişimin 4054 sayılı Kanun'a aykırılık teşkil edebileceği değerlendirilmiştir. Bunun üzerine açılan soruşturma kapsamında, yapılan yerinde incelemelerde birtakım belgeler elde edilmesi nedeniyle soruşturma genişletilmiş olup, mevcut durumda 44 buğday unu üreticisi⁴⁶ teşebbüs ve iki bölgesel sanayici derneği olmak üzere toplam 46 teşebbüs ve teşebbüs birliği hakkında inceleme yürütülmüştür. Bu kapsamda, aşağıda öncelikle tarih sıralamasına göre önemli belgeler ve bu belgelerin içeriğinde yer alan toplantı ve diğer temaslara yer verilmiş, ayrıca belgelerin ait oldukları döneme ilişkin teşebbüslerin fiyatları ile yayımlanmış fiyat listeleri⁴⁷ değerlendirilmiştir.

16.06.2013 Amasya ve 29.06.2013 Çorum KUSAD Toplantıları

- (150) Soruşturma kapsamında taraflar arasında doğrudan temasa işaret ettiği değerlendirilen ilk belge, BEŞGÖZ UN'daki yerinde incelemede elde edilen, 16.06.2013 tarihinde Amasya'da yapıldığı anlaşılan KUSAD toplantısına ilişkindir (Belge-287/52). Ekinde "KUSD Amasya Bölge Toplantısı.pdf" adlı dosyanın bulunduğu ve AKMEHMET, BAFRA ERİŞ, BEŞGÖZ UN, BİRSAN, DARICA UN, DERVİŞOĞLU, EMİROĞLU, MERZİFON GÜLBAHAR, GÜR UN, HASAN USTA, KOZLU, UNSAN, TAFLAN UN, TEKSİN UN, ULUSOY, ÜNSAN ÜNYE ve ZAFER UN'a gönderilen 21.06.2013 tarihli e-posta ekindeki sunumda, "En az ayda bir kez bir araya

⁴⁶ Bununla birlikte, GÖZELİ'nin soruşturma döneminde sadece yem üretimi bulunduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla teşebbüsün belirtilen dönemde buğday unu üretimi bulunmamaktadır.

⁴⁷ İlgili fiyat listelerinde teşebbüslerin birbirine ikame sayılabilecek ekmeklik buğday unu markalarının fiyatları kullanılmıştır.

gelinmesinin kaçınılmaz olması gerektiğine işaret eden üyeler ve Başkan, diğer zamanlarda ise şehir/bölgelerinde üyelerin fiyatlama politikalarına ilişkin olarak her hafta bir araya gelip değerlendirme yapmalarının önemine işaret edilmiştir" ifadesi yer almaktadır (Belge-287/52). Sunumda geçen ifade, aşağıda yer verilecek diğer belgeler bakımından, üyelerin fiyatlama politikalarına ilişkin görüşmelerin sıklığına dair açık bir ifadeye yer verilmesi bakımından önemlidir.

- (151) 16.06.2013 tarihli toplantının akabinde, 26.06.2013 tarihinde KUSAD tarafından, AKÇAABATLILAR, AKMEHMET, ALTINBAŞAK, AMASYA UN, AYSER BAK, BAFRA ERİŞ, BİRSAN, BEŞGÖZ UN, ÇİÇEK UN, DARICA UN, DERVİSOĞLU, EMİROĞLU, ELSA, ERENLER UN, GÜR UN, HİTİT UN, HÜSEYİNOVA, KOZLU, MİSAFİR UN, MERZİFON GÜLBAHAR, PAK PETROL, UNSAN, SARAY PETROL, USTA UN, TAFLAN UN, TEKSİN UN, TUNÇOĞLU, ULUSOY, UNAY, ÜNSAN ÜNYE, YILMAZ UN, YÜKSEL UN ve ZAFER UN olmak üzere 33 KUSAD üyesi teşebbüse toplantı daveti gönderilmiştir (Belge-287/24)⁴⁸, ilgili e-postada toplantı konusunun "buğday fiyatı, un fiyatları ve vadeleri" olacağı ifade edilmektedir. E-postada yer alan, "Toplantıya katılacak olan tüm üyelerimizin bu bilgileri kendi firmaları çerçevesinde toplantıda paylaşımlarını rica ederiz" ifadesi bulunmaktadır. Ardından 29.06.2013 tarihinde; AKMEHMET, AMASYA UN, AYSER BAK, EMİROĞLU, ERENLER UN, ELSA, HİTİT UN, HÜSEYİNOVA, KOZLU, MERZİFON GÜLBAHAR, MİSAFİR UN, SARAY PETROL, ŞİMŞEKLER⁴⁹, TAFLAN UN, TUNÇOĞLU, ULUSOY, UNAY, UNSAN, USTA UN ve YILMAZ UN olmak üzere 20 KUSAD üyesi teşebbüsün katıldığı⁵⁰ Çorum Katipler Konağı toplantısı gerçekleşmiştir.
- (152) Söz konusu toplantı, Haziran 2013 sonu itibarıyla üyelerin fiyat politikalarına ilişkin bir araya gelerek görüşme iradelerinin uygulamaya geçmeye başladığına işaret etmektedir.
- (153) Çorum toplantısında konuşulan fiyat artışının piyasadaki yansımaları, 03.07.2013 tarihinde AKMEHMET (.....)'nın KUSAD (.....) gönderdiği e-postada görülebilmektedir (Belge-287/26). Söz konusu e-postada;

(.....),

ÇORUM TOPLANTISINDA KONUSULDUĞU ÜZERE UN FİYATIMIZI 1.- TL ARTTIRDIK VE AŞAĞIDAKİ GİBİ YENİ FİYATIMIZ OLUŞTU.

EKMEKLİK UN FİYATIMIZ, 02/07/2013 DEN İTİBAREN FABRİKA TESLİMİ, (KDV VE NAKLİYE HARİÇ) PEŞİN VE VADELİ OLARAK MÜŞTERİYE GÖRE VEYA ADET VE ÖDEME DURUMUNA GÖRE 50.50 TL – 51.50 TL ARALIĞINDA DEĞİŞTİRİLMİŞTİR.

BİLGİLERİNİZE ARZ EDERİZ.

SAYGILARIMIZLA,

(.....)

⁴⁸ 29.06.2013 tarihli toplantıya davet içeren "KUSD Çorum Toplantısı" konu başlıklı belge yerinde incelemelerde AKMEHMET, ALTINBAŞAK, AYSER BAK, BEŞGÖZ UN, HİTİT UN, MİSAFİR UN, TAFLAN UN, YÜKSEL UN'un bilgisayarında elde edilmiştir.

⁴⁹ 26.06.2013 tarihli e-postanın alıcısı değildir. Bununla birlikte, Çorum toplantısına katıldığı bildirilmiştir.

⁵⁰ 29.06.2013 Çorum toplantısına katılanların listesi KUSAD'dan talep edilmiştir. Gelen cevabi yazıda, resmi bir katılım listesinin ellerinde bulunmadığı, ancak o dönem çekilen fotoğraflardan yüz tanıma yöntemiyle kişilerin teşhis edilmesi sonucunda belirtilen 20 KUSAD üyesi teşebbüse ulaşıldığı ifade edilmiştir. Bu noktada, listede yer almayan ancak toplantı daveti gönderilen 10 teşebbüsün daha bulunduğu hatırlatılmalıdır (AKÇAABATLILAR, ALTINBAŞAK, BAFRA ERİŞ, BEŞGÖZ UN, BİRSAN, ÇİÇEK UN, DARICA UN, DERVİSOĞLU, GÜR UN, PAK PETROL, TEKSİN UN, ÜNSAN ÜNYE, YÜKSEL UN, ZAFER UN).

AKMEHMET UN FABRİKASI – RİZE”

ifadeleri, 29.06.2013 tarihinde Çorum’da yapılan toplantıda teşebbüslerin ekmeklik buğday unu fiyatını arttırmaya ilişkin olarak görüşüklerini göstermektedir. Toplantıya katılan teşebbüslerden AKMEHMET, fiyatların 02.07.2013 tarihi itibarıyla artacağını bildirmekte ve yeni bir fiyat aralığına işaret etmektedir.

- (154) Çorum toplantısına işaret eden diğer belge 02.07.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından 32 KUSAD üyesine gönderilen e-postadır.⁵¹ 26.06.2013 tarihinde e-posta gönderilen üye teşebbüslerin tamamına⁵² gönderilen e-postada “*Çorum toplantısında da görüldüğü üzere*” güncel un fiyatı listesinin derneğe iletilmesi talep edilmiştir (Belge-287/25). Söz konusu KUSAD talebine AKMEHMET tarafından yukarıda yer verilen e-postada cevap verilmiştir (Belge-287/26).
- (155) Benzer şekilde KUSAD’ın talebine ilişkin olarak AYSER BAK tarafından 02.07.2013 tarihli e-postada “*şuan bakımdayız, tahminen 15-20 gün sürecek, üretimimiz şuan yok. Bakımdan sonra fiyatı bildireceğiz...*” şeklinde yanıt verildiği (Belge-287/50), aynı e-postaya 03.07.2013 tarihinde MİSAFİR UN yetkilisi (.....) verdiği yanıtta ise aynı gün tarihli (03.07.2013) MİSAFİR UN’a ait fiyat listesinin paylaşıldığı görülmektedir (Belge-287/59). Sonuç olarak KUSAD’ın, buğday unu fiyatlarının görüldüğü Çorum toplantısından sonra, üyelere toplantıya katılan teşebbüslerin güncel fiyat listelerini oluşturarak KUSAD’a göndermeleri talebinde bulunduğu açık olup, yukarıda yer verilen üç teşebbüsün (AKMEHMET, AYSER BAK ve MİSAFİR UN) bu talebi yanıtladığı görülmektedir.
- (156) Anılan Çorum toplantısı ve akabindeki KUSAD talebi ile bu talebe gelen cevapların, teşebbüslerin fiyat belirleme konusundaki iradelerini açık şekilde gösterdiği, dolayısıyla bu eylemlerin rekabeti kısıtlayıcı amacı açıkça ortaya koyduğu değerlendirilmektedir.
- (157) Öte yandan, buğday unu fiyatlarında peşin ve vadeli satışlarda fiyat farklılığı oluşması, kredi kartı çekimlerindeki komisyon farkı, nakliye gibi unsurlar nedeniyle anlık olarak uygulanan fiyatlar, liste fiyatından farklılaşabilmektedir. Ayrıca, her teşebbüsün fiyat listesi yayımlamadığı, fiyat listesi yayımlayan teşebbüslerin ise bu eylemi düzenli olarak gerçekleştirmedikleri, hatta yılda sadece birkaç defa fiyat listesi yayımlayan teşebbüsler olduğu önemle belirtilmelidir. Dolayısıyla işbu soruşturma kapsamında teşebbüsler arası rekabeti kısıtlayıcı amaç unsurunu ortaya koyan, ortak iradeye işaret eden belgeler değerlendirmeye esas olarak alınacak, teşebbüslerin aylık ortalama fiyatları ise sadece belirgin artış trendi sergiledikleri durumlarda destekleyici olarak kullanılacaktır. Benzer gerekçeler, yukarıda yer verildiği üzere fiyat listeleri için de geçerlidir.
- (158) Bu noktada, soruşturma tarafı 44 üretici içerisinde Çorum toplantısına katılmış olanlar ile toplantıya katılımı tespit edilmemiş⁵³ olmakla birlikte, davet e-postasını aldıkları

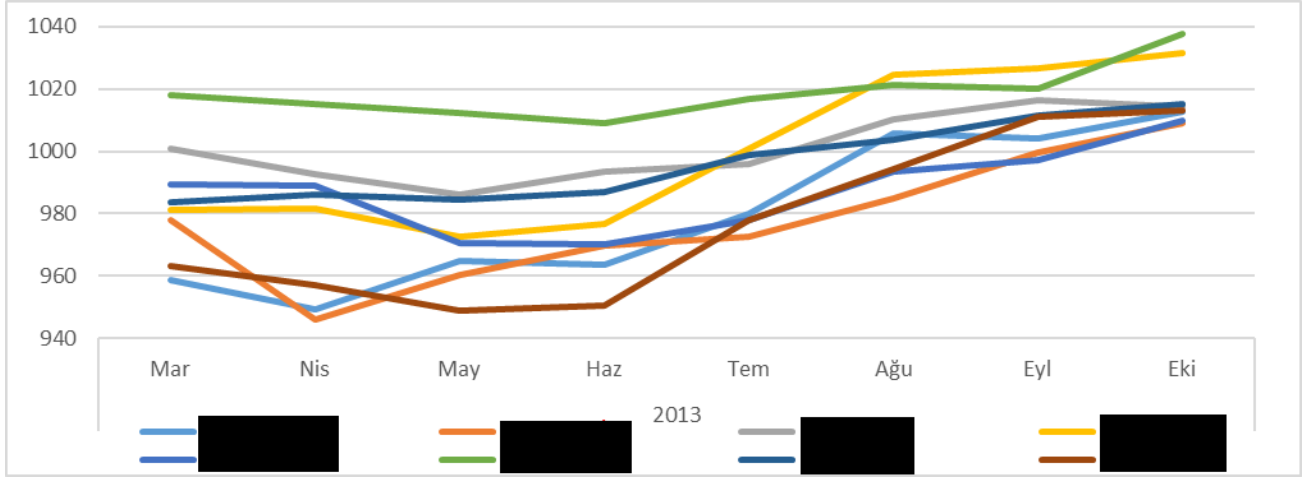
⁵¹ KUSAD’ın 02.07.2013 tarihli fiyat listesi talebini konu edinen belge, AKMEHMET’in yanı sıra, ALTINBAŞAK, AYSER BAK, BEŞGÖZ UN, HİTİT UN, MİSAFİR MİS BAŞAK UN, TAFLAN UN, YÜKSEL UN’da yapılan yerinde incelemelerde elde edilmiştir.

⁵² AKÇAABATLILAR, AKMEHMET, ALTINBAŞAK, AMASYA UN, AYSERBAK, BAFRA ERİŞ, BEŞGÖZ UN, BİRSAN, ÇİÇEK UN, ÇORUM HİTİT UN, DARICA UN, DERVİŞOĞLU, ELSA, EMİROĞLU, ERENLER UN, GÜR UN, HÜSEYİNOVA, KOZLU, MERZİFON GÜLBAHAR, MİSAFİR UN, PAK PETROL, SARAY PETROL, TAFLAN UN, TEKSİN, TUNÇOĞLU, UNAY UN, UNSAN, USTA UN, ÜNSAN ÜNYE, YILMAZ UN, YÜKSEL UN ve ZAFER UN.

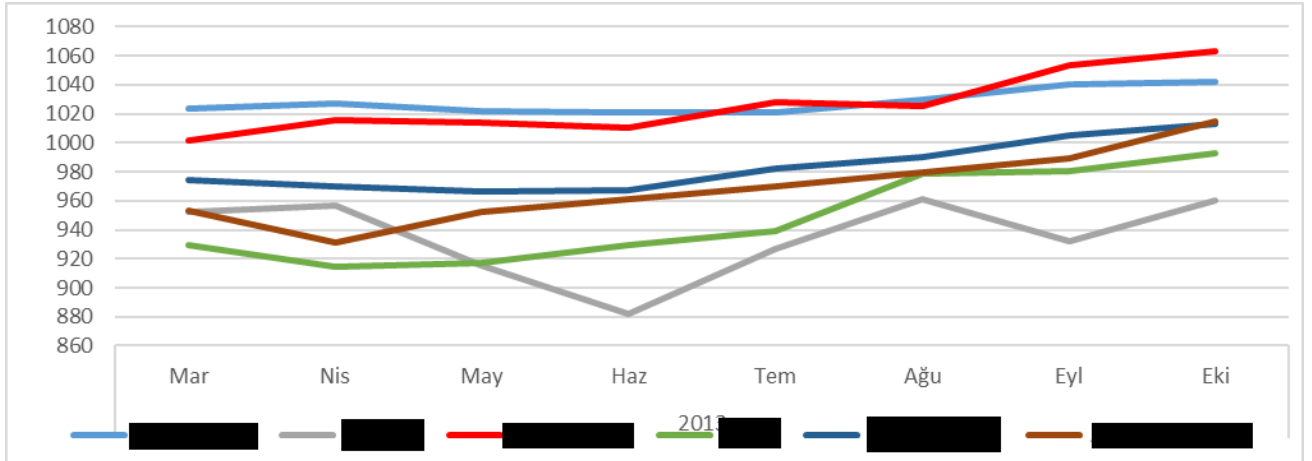
⁵³ KUSAD’ın toplantı katılımcı listelerini resmi olarak tutmadığı ve o dönem çekilmiş olan fotoğraflardan teşhis ederek katılımcı listesini bildirdiği önemle belirtilmelidir. Anılan nedenle, toplantı daveti gönderilen teşebbüslerin de rapor içerisinde ilgili yerlerde fiyat hareketleri ve fiyat listelerine ilişkin değerlendirmeler bulunmaktadır.

görülen teşebbüsler arasında, Haziran 2013 döneminden itibaren benzer fiyat hareketleri görülen 14 teşebbüsün ilgili dönem fiyatları, gözlem kolaylığı sağlanması bakımından iki ayrı grafikte aşağıda gösterilmektedir:

Grafik 8-Toplantı Daveti Alan ve Haziran 2013 Sonrası Fiyat Artışı Görülen Teşebbüsler-1 (TL)

Grafik 9- Toplantı Daveti Alan ve Haziran 2013 Sonrası Fiyat Artışı Görülen Teşebbüsler-2 (TL)

(159) Yukarıda yer verilen, ULUSOY, EMİROĞLU, BEŞGÖZ UN, YÜKSEL UN, USTA UN ve BİRSAN ve UNSAN'ın yer aldığı ilk grafik ve BAFRA ERİŞ, UNAY, AKMEHMET, ALTINBAŞAK, ÜNSAN ÜNYE, PAK PETROL ve TAFLAN'ın yer aldığı ikinci grafik incelendiğinde, her iki grafikte Ağustos 2013'e doğru fiyatların artarak birbirine yakınlığı görülmektedir. Özellikle ilk grafikte USTA UN⁵⁴, ULUSOY ve UNSAN, ikinci grafikte ise UNAY⁵⁵ ve ALTINBAŞAK fiyatlarının, benzer şekilde PAK PETROL⁵⁶ ile AKMEHMET fiyatlarının Ağustos 2013'te birbirine oldukça yaklaştığı göze çarpmaktadır.

(160) Yukarıda ifade edildiği üzere fiyatların seyrini etkileyen çok sayıda etken bulunmasına rağmen, toplantıyı izleyen aylarda ortalama satış fiyatlarının yükseldiği ve birbirine

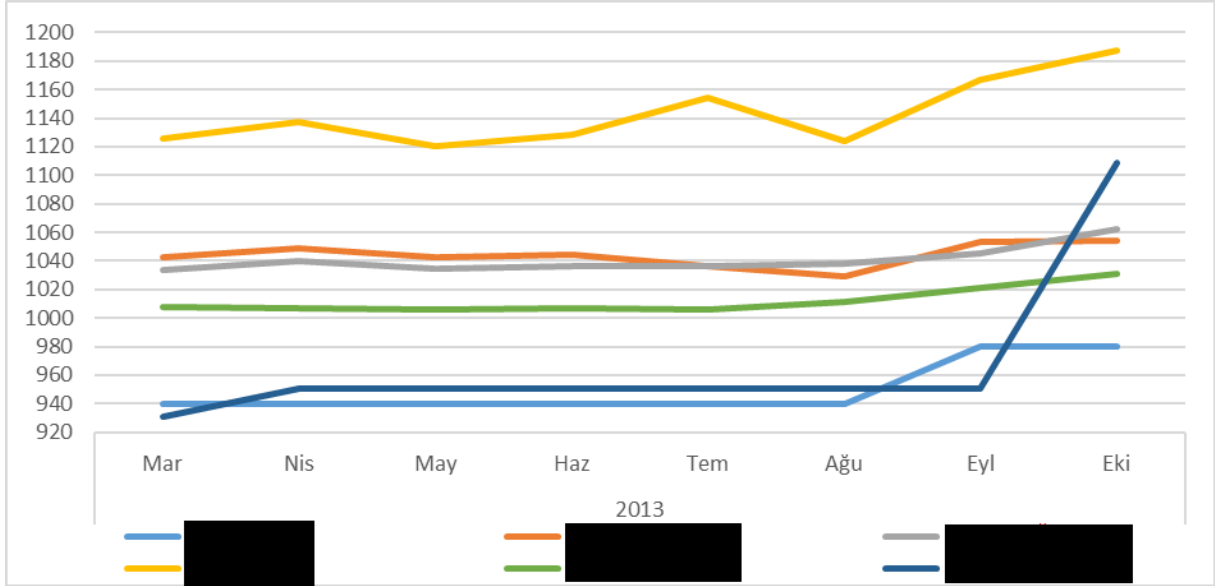
⁵⁴ USTA UN Ağustos ayı ortalama ton fiyatı (.....) TL, ULUSOY Ağustos ayı ortalama ton fiyatı (.....) TL, UNSAN Ağustos ayı ortalama ton fiyatı (.....) TL olarak gerçekleşmiştir.

⁵⁵ UNAY Ağustos ayı ortalama ton fiyatı ve ALTINBAŞAK Ağustos ayı ortalama ton fiyatı aynı olup, (.....) TL olarak gerçekleşmiştir.

⁵⁶ PAK PETROL Ağustos ayı ortalama fiyatları (.....) TL, AKMEHMET Ağustos ayı ortalama fiyatları (.....) TL olarak gerçekleşmiştir.

yakınlaştığı grafiklerde görülebilmektedir.⁵⁷ Öte yandan, fiyat grafiklerinin destekleyici rolü hatırd tutularak, Haziran 2013 Çorum toplantısına katılmayan KUSAD üyesi altı teşebbüsün fiyat hareketleri de incelenmiştir.

Grafik 10- Toplantıya Davet E-Postası Almış Ancak Toplantıya Katılım Sağlamamış Teşebbüslerin Haziran 2013 Sonrası Fiyatları⁵⁸ (TL)

(161) 2013 Haziran Çorum toplantısına katılmadığı bilgisi bulunan AKÇAABATLILAR, ÇİÇEK UN, DARICA UN, DERVİŞOĞLU, TEKSİN UN ve ZAFER UN'un aynı dönem fiyatları incelendiğinde, yukarıdaki diğer grafiklerden farklı olarak Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları fiyatlarında belirgin bir artış gözlenmemektedir⁵⁹. Grafiklerden görüldüğü üzere toplantıya katılan teşebbüslerin fiyatlarının kendi içinde birbirine yakın seyrettiği, ek olarak toplantıya katılmayan teşebbüslerden bazılarının fiyatlarının da toplantıya katılan teşebbüslerin fiyatlarına gözle görülür şekilde yakınsadığı anlaşılmaktadır.

(162) 02.07.2013 tarihinde KUSAD'ın üyelere fiyat listesi talebinin ardından, 22.07.2013 tarihinde KUSAD'ın teşebbüslere tekrar e-posta göndererek, talebi tekrarladığı anlaşılmaktadır. AKÇAABATLILAR, AKMEHMET, ALTINBAŞAK, AMASYA UN, AYSER BAK, BAFRA ERİŞ, BEŞGÖZ UN, BİRSAN, ÇİÇEK UN, DARICA UN, DERVİŞOĞLU, ELSA, EMİROĞLU, ERENLER UN, GÜR UN, HİTİT UN, HÜSEYİNOVA, KOZLU, MERZİFON GÜLBAHAR, MİSAFİR UN, PAK PETROL, SARAY PETROL, TAFLAN UN, TEKSİN UN, TUNÇOĞLU, ULUSOY, UNAY, UNSAN, USTA UN, ÜNSAN ÜNYE, YILMAZ UN, YÜKSEL UN ve ZAFER UN'a gönderilen e-

⁵⁷ Haziran 2013'de gerçekleşen Çorum toplantısına katılan beş teşebbüs daha bulunmakta olup bunlar; MİSAFİR UN, SARAY PETROL, YILMAZ UN, ELSA VE HÜSEYİNOVA'dır. Toplantıya katıldıkları sabit olan teşebbüsler açısından veriler sağlıklı ve karşılaştırılabilir olmadığından, bu dönem için fiyat grafikleri oluşturulmamıştır. Diğer teşebbüsler ERENLER UN, KOZLU ve AMASYA UN'un belirtilen dönemde verisi bulunmamaktadır. TUNÇOĞLU, HİTİT UN, MERZİFON GÜLBAHAR, AYSER BAK ve ŞİMŞEKLER'in fiyatlarında belirgin bir artış gözlenmemiştir.

⁵⁸ Yukarıda yer verilen üç grafik haricinde, soruşturma tarafı olup, 2013 yılına ilişkin düzenli veri bulunmadığı için fiyat grafiği oluşturulamamış olan AMASYA UN, ELSA, ERENLER UN, GÜR UN, HÜSEYİNOVA, KOZLU, MERZİFON GÜLBAHAR, MİSAFİR UN, SARAY PETROL, TUNÇOĞLU UN ve YILMAZ UN olmak üzere 11 teşebbüs bulunmaktadır.

⁵⁹ ÇİÇEK UN ve DARICA UN'un fiyat hesaplama yönteminden kaynaklı olarak, gerçekleşen fiyatların grafikte gözlenen fiyatlardan farklılık gösterebileceği kanaatine varılmaktadır.

postada, “İşletmelere ait güncel un fiyatlarının liste şeklinde derneğe iletilmesi” rica edilmektedir (Belge-287/40).

- (163) 02.07.2013 tarihindeki KUSAD fiyat listesi talebine benzer şekilde, 22.07.2013 tarihinde KUSAD’ın güncel un fiyat talebinin ardından iki saat sonra MİSAFİR MİS BAŞAK UN’un, yine 22.07.2013 tarihini taşıyan fiyat listesini KUSAD’a göndermesi (Belge-287/60) dikkat çekicidir.
- (164) 2013 yılı Temmuz ayında yukarıdaki gelişmelerin yaşanmasının ardından, 01.08.2013 tarihinde KUSAD tarafından AKMEHMET, ALAYBEYİ, BAFRA ERİŞ, KOZLU, MİSAFİR UN, TAFLAN UN, ULUSOY, UNAY, UNSAN, USTA UN, YÜKSEL UN’a ait⁶⁰ 28.06.2013-22.07.2013 tarihleri arasındaki son yayımladıkları güncel fiyat listelerinin, ALAYBEYİ hariç olmak üzere ekte fiyat listesi bulunan tüm teşebbüslere toplu olarak gönderildiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, KUSAD’ın yukarıda bahsi geçen fiyat listesi gönderme talebinin, teşebbüsler nezdinde karşılık bulduğu görülmektedir. E-postada KUSAD’ın “*Dosya sadece listesini derneğimize gönderen üyelerimiz arasında paylaşılmaktadır. ...*” notu, KUSAD’ın fiyat listelerinin teşebbüsler arasında karşılıklı paylaşılmasına ilişkin bir kontrol mekanizması kurmaya çalıştığını göstermektedir (Belge-287/41).
- (165) Öte yandan, Temmuz ayında yayımlanan fiyat listeleri incelendiğinde, AKMEHMET’in KUSAD’a gönderdiği 03.07.2013 tarihli e-postada bahsetmiş olduğu “02/07/2013 DEN İTİBAREN FABRİKA TESLİMİ,(KDV VE NAKLİYE HARIÇ) PEŞİN VE VADELİ OLARAK MÜŞTERİYE GÖRE VEYA ADET VE ÖDEME DURUMUNA GÖRE 50.50 TL – 51.50 TL” aralığına getirme çağrısı akabinde ilgili teşebbüslerin fiyatları aşağıda gösterilmektedir:

Tablo 21-Temmuz 2013 Döneminde Yayımlanan Fiyat Listeleri (TL)

Teşebbüs	Eski Fiyat ⁶¹ Listesi Tarihi	Eski Fiyat	Yeni Fiyat Listesi Tarihi	Yeni Fiyat
ULUSOY	20.06.2013	49,5	02.07.2013	51,5
UNAY	20.06.2013	47,5	02.07.2013	50,5
UNSAN	24.06.2013	49,5	05.07.2013	50,5

- (166) Yukarıda yer verilen 01.08.2013 tarihli e-postanın, ertesi gün 02.08.2013 tarihinde aynı fiyat listelerinin teşebbüslere;

“...Revize un fiyat listesi ektedir

sizden güncel fiyat listeleri geldikçe, Un Fiyat Listemizi güncelleyip sizlerle paylaşacağız.”

notuyla iletildiği görülmektedir. Bu sefer KUSAD, aynı teşebbüslere EMİROĞLU’nu da dahil ederek güncel fiyat listelerini tekrar göndermiştir. Benzer şekilde e-posta ekinde AKMEHMET, ALAYBEYİ, BAFRA ERİŞ, EMİROĞLU, KOZLU, MİSAFİR UN, TAFLAN UN⁶², ULUSOY, UNAY, UNSAN, USTA UN ve YÜKSEL UN fiyat listeleri bulunmaktadır.

- (167) KUSAD’ın 02.07.2013 tarihli e-posta ile başlamış olduğu, un üreticilerinin güncel fiyatlarını takip etme amacıyla fiyat listelerini toplama ve teşebbüslere e-posta yoluyla

⁶⁰ TAFLAN UN ve USTA UN, fiyatlarını liste şeklinde paylaşmak yerine Excel belgeselini doldurmak suretiyle fiyatlarını göndermişlerdir.

⁶¹ Tarafların ekmeklik buğday unu ürünlerinden 50 kg paketlik ürünlerinin fiyatları fiyat listeleri ve faturalarından alınarak grafikleştirilmiştir.

⁶² TAFLAN’ın, 15.08.2013, 29.10.2013, 14.11.2013 tarihlerinde KUSAD’a fiyat listelerini gönderdiği anlaşılmaktadır.

yeniden iletme şeklindeki eyleminin, Ekim ayında devam ettiği görülmektedir. 12.10.2013 tarihinde KUSAD (.....) tarafından AKMEHMET, BAFRA ERİŞ, KOZLU, MİSAFİR UN, UNSAN, USTA UN, TAFLAN UN, ULUSOY, UNAY UN, YÜKSEL UN'a gönderilen e-postanın içeriğinde

“... Derneğimize ulaşan son fiyat listelerine göre hazırlanan ek bilginize sunulur. Fiyatlarında değişiklik olan üyelerimizin listelerini derneğimize iletmelerini rica ederiz.

...”

ifadesi yer almakta olup, belge ekinde AKMEHMET, ALAYBEYİ, BAFRA ERİŞ, EMİROĞLU, KOZLU, MİSAFİR UN, TAFLAN UN, ULUSOY, UNAY, UNSAN, USTA UN ve YÜKSEL UN fiyat listeleri bulunmaktadır. Söz konusu teşebbüslerin ilgili döneme ilişkin fiyat listelerine aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 32- Ekim 2013 Döneminde Yayımlanan Fiyat Listeleri (TL)

Teşebbüs	Eski Fiyat ⁶³ Listesi Tarihi	Eski Fiyat	Yeni Fiyat Listesi Tarihi	Yeni Fiyatı
AKMEHMET	14.08.2013	53,46	12.10.2013	53,50
BAFRA ERİŞ	24.09.2013	48,50	11.10.2013	51,00
EMİROĞLU	01.07.2013	49,25	11.10.2013	52,50
ULUSOY	07.07.2013	50,50	11.10.2013	52,50
UNSAN UN	24.08.2013	50,00	11.10.2013	52,50
UNAY	02.07.2013	50,50	11.10.2013	51,00
YÜKSEL UN	05.01.2013	50,00	12.10.2013	52,00
TAFLAN UN	01.08.2013	52,00	28.10.2013	54,00

- (168) 30.10.2013 tarihine ait bir başka e-postada ise, KUSAD tarafından, sadece ULUSOY ve UNAY'ın 28.10.2013 tarihinde yayımladığı fiyat listelerinin; AKÇAABATLILAR, AKMEHMET, ALTINBAŞAK, AMASYA UN, AYSER BAK, BAFRA (ERİŞ), BİRSAN, BEŞGÖZ UN, DARICA UN, ÇİÇEK UN, ÇORUM UN⁶⁴, DERVİŞOĞLU, ELSA, EMİROĞLU, ERENLER UN, GÜR UN, HİTİT UN, KOZLU, MERZİFON GÜLBAHAR, , PAK (BAFRA) UN, USTA UN, TAFLAN UN, TEKSİN UN, TUNÇOĞLU, UNAY UN, UNSAN, ÜNSAN ÜNYE, YILMAZ UN, YÜKSEL UN ve ZAFER UN olmak üzere toplam 30 üye teşebbüse gönderildiği görülmektedir⁶⁵ (Belge 287/27). Belge içeriğinde;

“... ”

Henüz fiyat listesini bizlere ulaştırmayan üyelerimizin de derneğimiz tarafından yürütülen bu faaliyete katılmalarını temenni ediyoruz.”

ifadesi yer almaktadır.

- (169) Bu noktada, KUSAD ile yukarıda yer verilen teşebbüsler arasında 01.08.2013 ile 30.10.2013 tarihleri arasındaki iki aylık bir dönemde beş ayrı tarihte fiyat listesi paylaşımı yapıldığı anlaşılmaktadır.

- (170) 2013 Ağustos ve Ekim aylarında yapılan fiyat listesi paylaşımlarına benzer şekilde, 11.11.2013 tarihinde KUSAD tarafından ULUSOY'a ait 11.11.2013 tarihli güncel fiyat listesi, AKMEHMET, BAFRA (ERİŞ), EMİROĞLU, KOZLU, MİSAFİR UN, UNSAN, USTA UN, TAFLAN UN, UNAY, UNSAN, ÜNSAN ÜNYE ve YÜKSEL UN'a gönderilmiştir (Belge-287/38). Belgede;

“Sayın üyelerimiz, listemizdeki Ulusoy Un fiyat listesi güncellenmiştir”

⁶³ Tarafların ekmeklik buğday unu ürünlerinden 50 kg paketlik ürünlerinin fiyatları, fiyat listeleri ve faturalarından alınarak grafikleştirilmiştir.

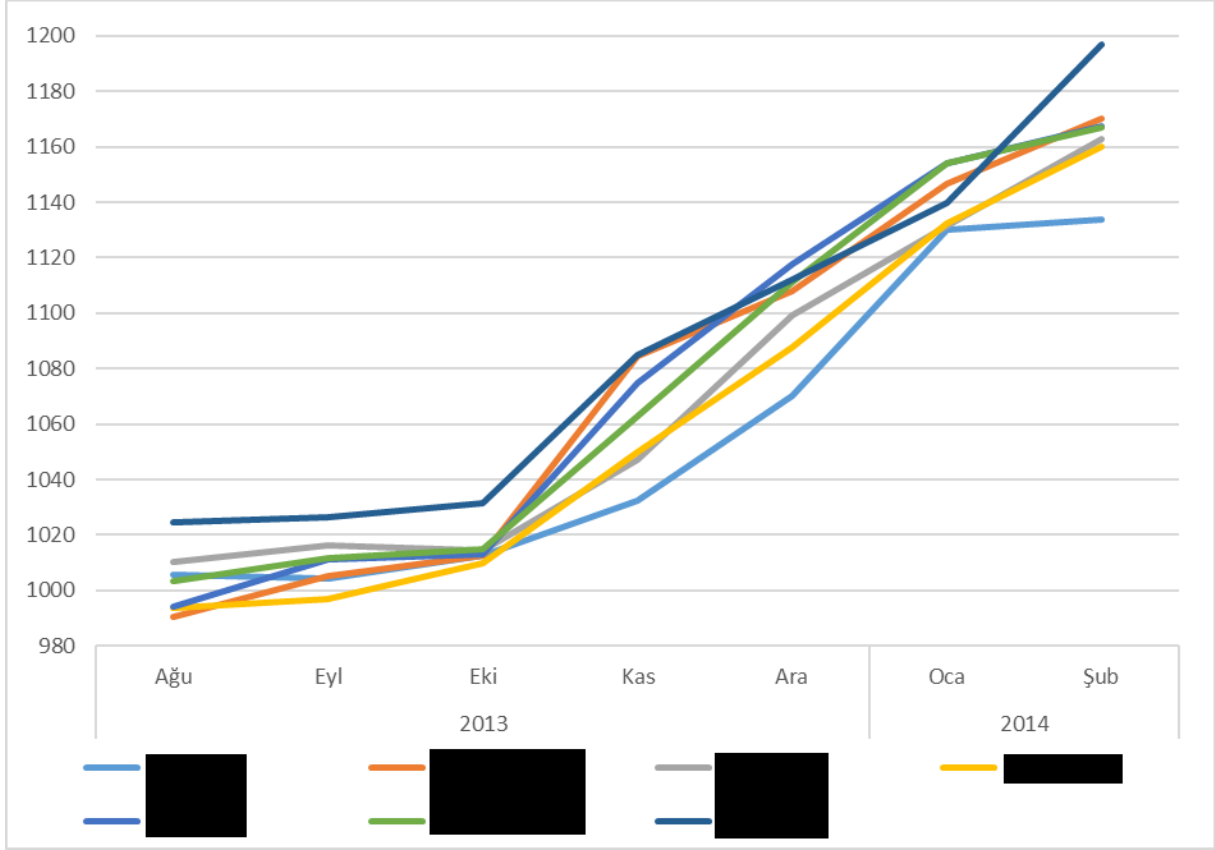
⁶⁴ Soruşturma tarafı değildir.

⁶⁵ Yapılan yerinde incelemelerde AKMEHMET, BEŞGÖZ UN ve DARICA UN olmak üzere üç teşebbüste de söz konusu belge elde edilmiştir.

ifadesi yer almaktadır.

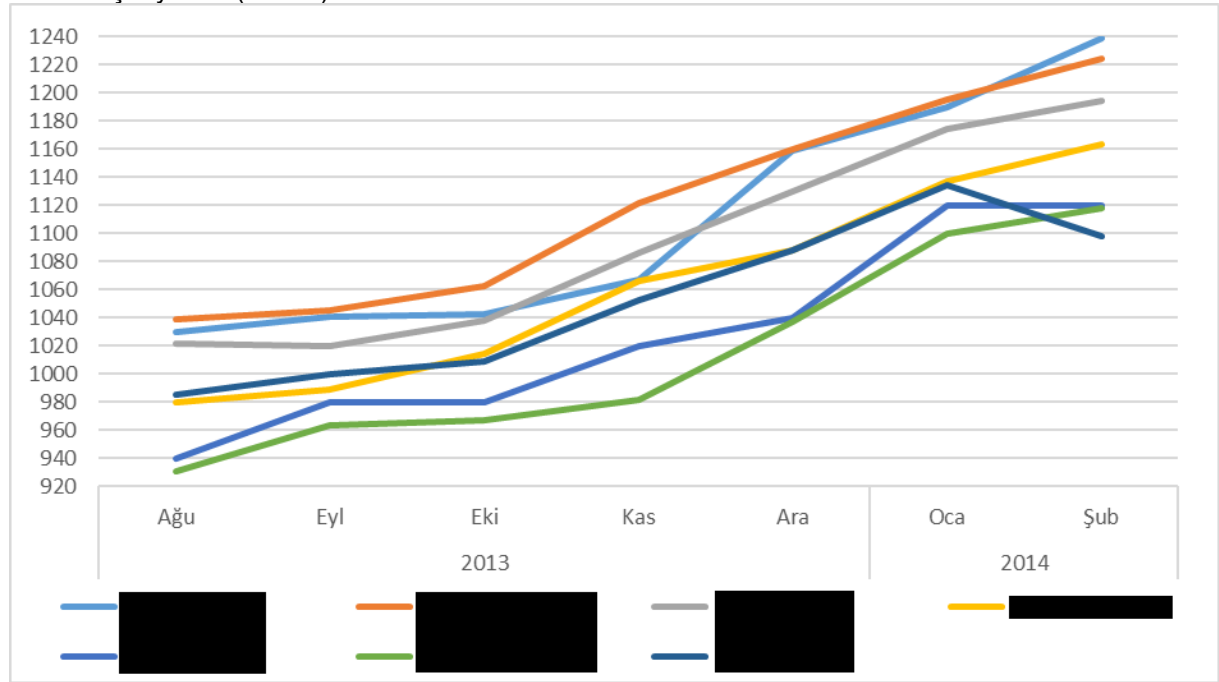
- (171) TAFLAN UN, KUSAD'ın ULUSOY fiyat listesini paylaştığı 11.11.2013 tarihinden üç gün sonra KUSAD'a güncel fiyat listesini göndermiştir. Gerek yukarıda 30.10.2013 tarihli e-postanın alıcısı konumundaki teşebbüsler, gerekse 11.11.2013 tarihli e-postanın içinde bulunduğu dönem bakımından, ilgili⁶⁶ teşebbüslerin fiyat hareketleri incelenmiştir.

Grafik 11- Mayıs 2013-Şubat 2014 Dönemine İlişkin Soruşturma Tarafı Teşebbüslerin Ekmeklik Buğday Unu Satış Fiyatları (ton/TL)

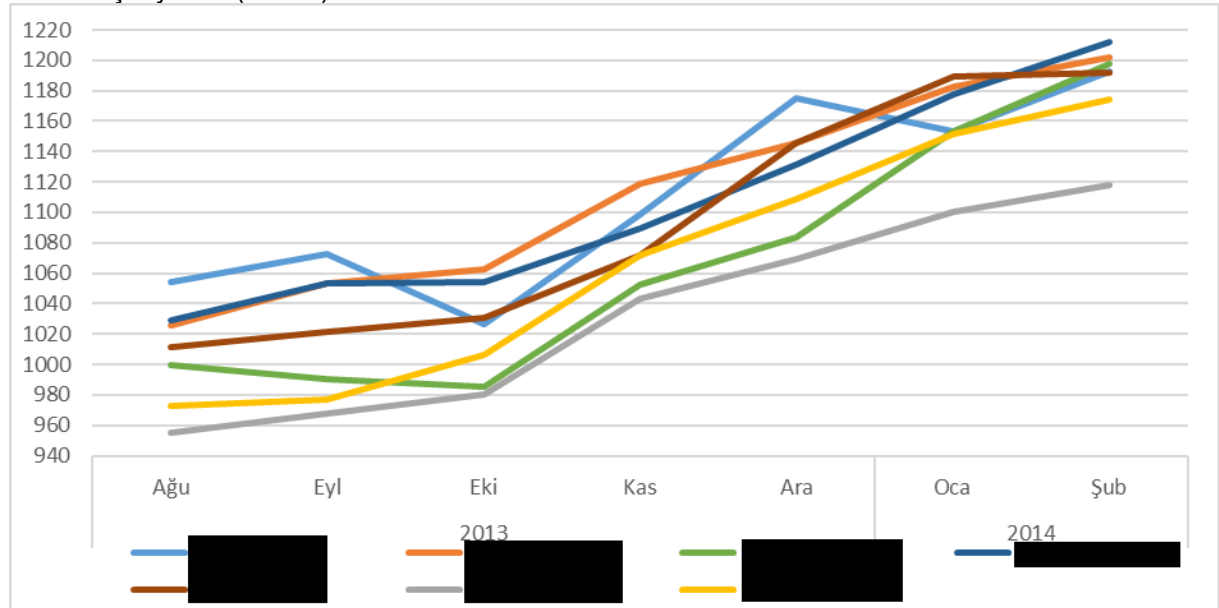

⁶⁶ E-postanın alıcısı konumunda olan soruşturma taraflarından AMASYA UN, ERENLER UN ve KOZLU verilerinin temin edilememesi nedeniyle grafiğe dâhil edilmemiştir. MİSAFİR UN, MERZİFON GÜLBAHAR, AYSER BAK ve TAFLAN UN verileri bulunmakla birlikte söz konusu verilerden herhangi bir çıkarımda bulunmak mümkün olmamıştır.

Grafik 12- Mayıs 2013-Şubat 2014 Dönemine İlişkin Soruşturma Tarafı Teşebbüslerin Ekmeklik Buğday Unu Satış Fiyatları (ton/TL)

Grafik 13- Mayıs 2013-Şubat 2014 Dönemine İlişkin Soruşturma Tarafı Teşebbüslerin Ekmeklik Buğday Unu Satış Fiyatları (ton/TL)

(172) Söz konusu grafikler, Ekim-Kasım 2013 döneminde fiyatların belirgin şekilde yükseldiğine işaret etmektedir.

(173) Öte yandan, ULUSOY ve UNAY fiyatlarının güncellenerek AKMEHMET, BAFRA (ERİŞ), EMİROĞLU, KOZLU, MİSAFİR UN, UNSAN, USTA UN, TAFLAN UN, UNAY, ÜNSAN ÜNYE ve YÜKSEL UN'a gönderildiği 11.11.2013 tarihi bakımından, aşağıda ilgili dönem fiyat listesi incelendiğinde AKMEHMET, UNSAN ve USTA UN'un ULUSOY ile aynı gün, TAFLAN UN'un ise ULUSOY'dan dört gün sonra 15.11.2013 tarihinde fiyat listesi değişikliği yaptığı görülmektedir. Ayrıca yukarıda ifade edildiği üzere, TAFLAN UN'un 14.11.2013 tarihinde ileri tarihli fiyat listesini (15.11.2013) KUSAD'a

göndermiş olması dikkat çekicidir. Aşağıda bu tarihi de içine alan dönemde, liste yayımlanmış teşebbüsler bakımından fiyat listesi değişiklikleri gösterilmektedir:

Tablo 43- Kasım 2013 Döneminde Yayımlanan Fiyat Listeleri (TL)

Teşebbüs	Eski Fiyat ⁶⁷ Listesi Tarihi	Eski Fiyat	Yeni Fiyat Listesi Tarihi	Yeni Fiyatı
AKMEHMET	30.10.2013	56,00	11.11.2013	58,50
ALAYBEYİ	24.10.2013	61,00	11.11.2013	65,00
ULUSOY	28.10.2013	55,50	11.11.2013	57,50
UNSAN UN	28.10.2013	55,00	11.11.2013	58,00
USTA UN	01.11.2013	50,00	11.11.2013	51,50
UNAY	28.10.2013	54,00	11.11.2013	57,00
BAFRA ERİŞ	28.10.2013	55,50	11.11.2013	57,50
YÜKSEL UN	-	-	12.11.2013	57,00
TAFLAN UN	28.10.2013	54,00	15.11.2013	57,00
DERVİŞOĞLU	26.10.2013	55,00	04.11.2013	57,00
EMİROĞLU	30.10.2013	55,50	06.01.2014	62,50

(174) ULUSOY'un fiyat listesini güncelleyerek teşebbüslere gönderildiği 11.11.2013 tarihinde AKMEHMET, ALAYBEYİ, UNSAN, BAFRA ERİŞ VE USTA UN'un ULUSOY ile aynı gün fiyat değişikliği yaptığı göze çarpmaktadır.

(175) 2013 yılına ilişkin son belge ise 19.12.2013 tarihinde AKMEHMET tarafından KUSAD'a iletilen e-postadır (Belge-287/28). Adı geçen belgede;

"SAYIN (.....)

(.....).

DOLARDAKİ TIRMANIŞ ÜRKÜTÜCÜ BOYUTLARDA.

UN FİYATLARI HALA ÇOK DÜŞÜK, NE YAPACAĞIZ.

HERGÜN ALEYHİMİZE İŞLİYOR.

ŞU AN İTİBARIYLA EN AZ 3.50 TL İLE 4.00 TL ARASINDA UN ÇUVAL FİYATLARINI ARTTIRALIM.

ÖNCÜLÜK YAPMANIZI VE ACİLEN HAREKETE GEÇMENİZİ RİCA EDİYORUZ SELAMLAR,

(.....)"

ifadeleri yer almaktadır.

(176) Anılan belgede, AKMEHMET tarafından, 2013 sonu itibarıyla KUSAD (.....) ve aynı zamanda ULUSOY (.....) olan (.....) zam konusunda öncülük yapmasının talep edildiği görülmektedir.

(177) Bu talebin ardından, 2014 yılı başında, 08.01.2014 tarihinde Samsun'da KUSAD üyesi teşebbüslerin tekrar bir toplantı düzenledikleri anlaşılmaktadır (Belge-361). KUSAD'dan gelen bilgilere göre ilgili toplantıya ULUSOY, AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, TUNÇOĞLU, AKMEHMET, BEŞGÖZ UN, YILMAZ UN, ERUN, ŞİMŞEKLER, ELSA, TAFLAN UN, KOZLU, DERVİŞOĞLU, AYSER BAK, YÜKSEL UN, EMİROĞLU, HÜSEYİNOVA, ERENLER UN, HİTİT UN, USTA UN, ALTINBAŞAK, ÇİÇEK UN, UNAY ve UNSAN'ın katıldığı bildirilmiştir.

(178) 08.01.2014 toplantısına ilişkin ilk belge, 09.01.2014 tarihinde KUSAD (.....) tarafından BİRSAN, BEŞGÖZ UN, UNSAN, GÜR UN, TAFLAN UN, ZAFER UN, TEKSİN UN, AKMEHMET UN, DARICA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, DERVİŞOĞLU, ÜNSAN ÜNYE, KOZLU, PAK PETROL, EMİROĞLU, AKÇAABATLILAR, EJDER UN, UNAY, ERENLER UN, ÇORUM UN, YÜKSEL UN, HİTİT UN, ELSA, ALTINBAŞAK, USTA

⁶⁷ Tarafların ekmeklik buğday unu ürünlerinden 50 kg paketlik ürünlerinin fiyatları fiyat listeleri ve faturalarından alınarak grafikleştirilmiştir.

UN, AMASYA UN, TUNÇOĞLU, ÇİÇEK UN, AYSER BAK, HÜSEYİNOVA, YILMAZ UN, MİSAFİR UN, ŞİMŞEKLER, BAFRA ERİŞ, ERUN, AKKAR UN, TAFLAN UN, SARAY PETROL ve ULUSOY'a gönderilen e-postadır (Belge-287/48). Söz konusu e-postada:

"Sayın Üyelerimiz,

Dün gerçekleştirdiğimiz toplantıda da kullanılan un maliyet tablosu ekte bilginize sunulur."

ifadesi yer almaktadır. Söz konusu e-postada yer alan ifadeler, un üreticileri tarafından fiyat listelerinin yanı sıra maliyet hesaplarının da görüşüldüğü ve paylaşıldığını da göstermesi bakımından önemlidir. E-postanın gönderildiği teşebbüsler arasında, daha önceki tarihli e-postalarda adı geçmeyen AKKAR UN, ŞİMŞEKLER, ERUN ve SARAY PETROL unvanlı teşebbüsler de bulunmaktadır. Söz konusu dört teşebbüsün diğer e-postaların alıcısı olmadığı gibi, teşebbüsler arası fiyat listeleri paylaşımlarının da tarafı konumunda olmadığı belirtilmelidir.

(179) Anılan e-postayla bağlantılı olarak, yukarıda adı geçen 39 teşebbüse 11.01.2014 tarihinde gönderilen e-postanın ekinde AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, TUNÇOĞLU, AKMEHMET, BEŞGÖZ UN, YILMAZ UN, ERUN, HASAŞ HASUN, ŞİMŞEKLER, ELSA,⁶⁸ HASAN USTA, TAFLAN UN, KOZLU⁶⁹, AYSER BAK⁷⁰, YÜKSEL UN, EMİROĞLU, HÜSEYİNOVA, ERENLER UN, HİTİT UN, USTA UN, ALTINBAŞAK, ÇİÇEK UN, ULUSOY, UNSAN ve DERVİŞOĞLU'na ait güncel fiyatlar yer almaktadır⁷¹.

(180) Ayrıca söz konusu e-postada aşağıdaki ifadeler yer verilmektedir (Belge-287/49):

"Sayın Üyelerimiz,

Ekte, 8 ocak tarihinde yapılan toplantımızda, katılan meslektaşlarımızın verdiği fabrika satış teslimi fiyatları yer almaktadır.

Toplantıya katılan meslektaşlarımız arasında, yükselen buğday fiyatları ve döviz kurlarındaki artışın devam edeceği beklentileri sebebi ile, fiyatların fabrika teslimi 60 tl vadeli seviyesine gelmesi gerektiği konusunda görüş birliği bulunmaktadır...

ifadeleri yer almaktadır. E-postanın ekinde yer alan Excel verisi aşağıda sunulmaktadır:

⁶⁸ Söz konusu Excel dosyasında ZEYBEK UN olarak geçmektedir. ZEYBEK UN, ELSA'nın markasıdır.

⁶⁹ Söz konusu Excel dosyasında MİSUN olarak geçmektedir. MİSUN, KOZLU'nun markasıdır

⁷⁰ Söz konusu Excel dosyasında SİVAS BEYİ UN olarak geçmektedir. SİVAS BEYİ UN, AYSERBAK'ın markasıdır.

⁷¹ HASAŞ HASUN ve HASAN USTA soruşturmaya taraf değillerdir.

1	FİRMA	UN
2	AMASYA UN	56
3	GÜLBAHAR UN	57 - 58,5
4	TUNÇOĞLU UN	55 - 57
5	AKMEHMET UN	60 - 61
6	BEŞGÖZ UN	56 - 58
7	YILMAZ UN	56 - 58
8	ERUN ERBAA	56 - 58
9	ÇORUM HASUN	56 - 59
10	SİVAS UN	56 - 58
11	ZEYBEK UN	56 - 57
12	HASAN USTA	55 - 57
13	TAFLAN UN	58 vade
14	MİSUN	57,5
15	SİVAS BEYİ UN	58 - 60
16	YÜKSEL UN	58,5 - 60
17	EMİROĞLU UN	58 - 60
18	ŞİRİN UN	55 - 57
19	ERENLER UN	59 vade
20	ÇORUM HİTİT UN	58 - 60
21	SOMUN	59 - 59
22	ALTINBAŞAK UN	55 - 57
23	ÇİÇEK UN	59 - 60
24	ULUSOY UN	57,5 - 61
25	OSMANLI UN	58
26	DERVİŞOĞLU UN	59 vade

- (181) Söz konusu belgenin ekinde yer alan fiyatların birbirine yakın seyrettiği görülmektedir. Bu durum KUSAD'ın önceki belgelerde gösterilmiş olan fiyatları takip etme çabasının bir sonucu olarak değerlendirilmektedir. Yukarıda yer verilen toplantı sonrasında teşebbüslere gönderilen e-postada geçen "fiyatların fabrika teslimi 60 tl vadeli seviyesine gelmesi gerektiği konusunda görüş birliğine varıldığı" şeklindeki ifade, teşebbüslerin doğrudan iletişim kurarak, fiyat belirlemeyi amaçladıklarına işaret etmektedir. Nitekim aşağıda sunulan, teşebbüslerin Ocak 2014 döneminde yayımladıkları fiyat listeleri, e-postada ifade edilen "fiyatların 60 tl seviyesine gelmesi" yönündeki görüş birliği ile paralellik arz etmektedir.

Tablo 54- Ocak 2014 Döneminde Yayımlanan Fiyat Listeleri (TL)

Teşebbüs	Eski Fiyat ⁷² Listesi Tarihi	Eski Fiyat	Yeni Fiyat Listesi Tarihi	Yeni Fiyatı
AKMEHMET	11.11.2013	51,50	06.01.2014	61,50
AKÇAABATLILAR	01.01.2014	66,50	01.02.2014	70,00
BİRSAN	18.11.2013	53,50	06.01.2014	55,00
DERVİŞOĞLU	04.11.2013	57,00	20.01.2014	61,00
EMİROĞLU	30.10.2013	55,50	06.01.2014	62,50
ULUSOY	11.11.2013	57,00	07.01.2014	58,00
HÜSEYİNOVA	01.12.2013	52,00	01.02.2014	55,00

- (182) Söz konusu KUSAD e-postaları ve teşebbüslerin yayımladıkları fiyat listeleri ile KUSAD'a iletilen güncel fiyatlar birlikte değerlendirildiğinde, Ekim 2013-Ocak 2014 arası dönemde anılan teşebbüslerin fiyatlarını aralarında görüştükleri tespit edilmiştir.
- (183) 2014 yılına ilişkin bir sonraki belge 03.07.2014 tarihinde KUSAD'ın, ALAYBEYİ, BAFRA ERİŞ, TAFLAN UN, ULUSOY, UNAY ve UNSAN'a ait güncel fiyat listelerini

⁷² Tarafların ekmeklik buğday unu ürünlerinden 50 kg paketlik ürünlerinin fiyatları, fiyat listelerinden alınarak grafikleştirilmiştir.

AKMEHMET, AMASYA UN, BAFRA ERİŞ, EMİROĞLU, KOZLU, UNSAN, TAFLAN UN, TEKSİN UN, ULUSOY, UNAY, USTA UN, ÜNSAN ÜNYE, YÜKSEL UN'a gönderilmesidir. ULUSOY'da yapılan yerinde incelemede elde edilen bu belgede, 2013 yılına benzer şekilde, fiyat güncellemesi yapılan listelerin teşebbüsler arasında paylaşıldığı görülmektedir. Belgede:

"Güncel un fiyat listesi ekte bilginize sunulur. Listede Taflan Un firmasının fiyatları güncellenmiştir."

ifadesi yer almaktadır.

(184) 2015 yılına ilişkin ilk belgede, Ocak ayında fiyatları arttırmak konusunda bir hareket başlatılması için ULUSOY'a talepte bulunulduğu görülmektedir.

(185) 29.01.2015 tarihinde (.....) ULUSOY Yönetim Kurulu Üyesi (.....) ve (.....) gönderilen "DOLAR ARTIŞI VE UN FİYATLARI" konulu e-postada (Belge-287/29);

"... DOLAR HER AN SAATLİ BOMBA. ... SİZLERİNDE UN FİYATLARINA MÜDAHALE ETMENİZ ... SAYIN (.....), SEVGİLİ (.....) LÜTFEN ACİL BİR ÇÖZÜM BULALIM.

BÖYLE OLMAZ, BÖYLE GİTMEYECEĞİNİ HEPİMİZ BİLİYORUZ.

İLGİNİZİ VE GEREĞİNİ RİCA EDİYORUM. ..."

ifadesi, aynı tarihte (.....) tarafından;

"Değerli (.....),

Bu serzenişine hepimiz katılıyoruz,

Ama öncü olacak birini bir türlü bulamıyoruz.

Hepimiz korkuyoruz mal satamamaktan.

Talebin de yavaşladığı bir dönemde, zam yapmak zorlaşıyor.

Ama sonuç olarak zararına çalışılmış oluyor.

Bir hareket başlatmak için,

müsaadenle aşağıdaki mailini yönetim kurulundaki arkadaşlarla paylaşmak istiyorum."

olarak yanıtlanmıştır.

(186) E-postanın devamında (.....) cevaben;

"(.....),

Öncelikle samimiyetine ve ilgine teşekkür ederim.

Gönderdiğim maili yönetimdeki arkadaşlarla paylaş tabii ki, memnun olurum üstelik, yeterki sonuç alalım, doğru olanı yapalım.

Zira hem üretiyor ve hemde kendimiz satıyoruz, para kazanalım istiyoruz.

Sevgilerimle,"

ifadesini kullanmıştır.

(187) Ardından (.....), söz konusu paylaşımı KUSAD, KOZLU, AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, TAFLAN UN, TUNÇOĞLU UN ve YÜKSEL UN'a aşağıdaki ifadelerle iletmektedir:

"Değerli Yönetim Kurulu arkadaşlarım,

(.....) serzenişini ve talebini size aşağıda iletiyorum.

Elimizden ne gelir bilemiyorum ama, bize öncülük edecek, zam yapıp arkasında duracak bir firmaya ihtiyaç var anladığım kadarıyla.

En azından fikren buna hazırlanmak açısından, görüşlerinizi rica ederim.

Sevgi ve Saygılarımla

(.....)”

- (188) Sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerin, KUSAD'dan buğday unu fiyatlarını yükseltme konusunda bir beklenti içerisinde oldukları, bu noktada KUSAD'ın teşebbüslerin fiyat taleplerini toplayıcı ve belirlenen fiyatları yeniden üyelere dağıtıcı bir işlev gösterdiği, KUSAD'ın (.....) ve aynı zamanda ULUSOY'un (.....) olan (.....) fiyat artırımını taleplerini reddetmediği ve fiyatların yükseltilmesi için aynı zamanda KUSAD Yönetim Kurulu üyesi olan diğer rakip teşebbüslerle (KOZLU, AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, TAFLAN UN, TUNÇOĞLU UN ve YÜKSEL UN) doğrudan iletişime geçtiği tespit edilmektedir. KUSAD raporun önceki bölümlerinde yer verildiği üzere üreticilerden yayımladıkları fiyat listelerini talep etmiş olup çeşitli tarihlerde fiyat ve maliyetlerin görüşüldüğü toplantılar düzenlemiştir. Söz konusu belgeler bir arada değerlendirildiğinde KUSAD'a iletilen bu talebin sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerin beklentilerini ve KUSAD'ın rolünü açıkça gösterdiği anlaşılmaktadır.
- (189) Bu yazışmalardan bir süre sonra 11.02.2015 tarihinde, ULUSOY'un AMASYA UN'a, ULUSOY ve UNAY UN'a ait 02.02.2015 tarihli güncel fiyat listesini gönderdiği görülmektedir (Belge-287/31). "FW: ULUSOY UN VE UNAY UN 02.02.2015 TARİHLİ REVZE EDİLMEİŞ FİYAT LİSTESİ" konulu e-posta ekinde ULUSOY ve UNAY'a ait 02.02.2015 tarihli fiyat listeleri bulunmaktadır. Aynı gün, ULUSOY yetkilisinin AMASYA UN⁷³ yetkilisine "FW:" konulu e-posta ekinde UNSAN'a ait 02.02.2015 tarihli fiyat listesini göndermiş olması dikkat çekicidir.
- (190) Söz konusu belgelerde ULUSOY ve UNAY ile UNSAN'ın fiyatlarını aynı gün, 02.02.2015 tarihinde revize etmiş olmaları bakımından önemlidir. İki teşebbüsün 02.02.2015 tarihinde 50 kg lık ekmeklik un fiyatlarını 63 TL olarak eşitledikleri görülmektedir. Nitekim yukarıda ifade edildiği üzere, 11.10.2013, 28.10.2013 ve 11.11.2013 tarihlerinde ULUSOY, UNAY ve UNSAN'ın aynı gün fiyat listelerini revize ettikleri gösterilmiştir. Dolayısıyla teşebbüsler arası iletişimin 2013 yılından beri devam ettiğini söylemek mümkündür.
- (191) Söz konusu fiyat listelerinin revize tarihi olan 02.02.2015 tarihinin öncesi ve sonrası bakımından ULUSOY ve UNSAN başta olmak üzere diğer teşebbüslerin fiyat listesi değişikliklerine aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:
- (192) MERZİFON GÜLBAHAR'da yapılan yerinde incelemede bulunan belgede ise, ULUSOY ve UNAY'ın 19.10.2015 tarihinde revize ettiği fiyat listesinin, ULUSOY yetkilisi tarafından aynı gün AMASYA UN ve MERZİFON GÜLBAHAR'a gönderildiği görülmektedir (Belge-287/58).
- (193) Öte yandan, bazı teşebbüslerin birbirleri ile ileri tarihli fiyat listelerini de paylaşabildikleri görülmektedir. 28.11.2015 tarihinde NİHORUZ'un, MİSAFİR UN'a ileri tarihli (01.12.2015) fiyat listesi paylaşımında bulunduğu anlaşılmaktadır (Belge-287/61). Söz konusu fiyat listesinin doğrudan rakipler arasında paylaşılması ve ileriye dönük olması, teşebbüslerin gelecekte uygulayacakları fiyatları da rakiplerine ilettiklerini göstermektedir.

⁷³ AMASYA UN'un Eylül 2015 öncesi dönem bakımından fiyat listesi bulunmamaktadır.

- (194) 29.11.2016 tarihinde ULUSOY yetkilisi (.....) tarafından “RE: FİYAT GEÇİŞ BİLDİRİMİ / 28.11.16 tarihli Fiyat Listeleri” konulu e-posta ULUSOY yetkililerine gönderilmiş olup, söz konusu iç yazışma ekinde “UNSAN/OSMANLI UN” fiyat listesi bulunmaktadır (Belge-287/6).
- (195) Benzer şekilde, 01.12.2016 tarihinde UNSAN’dan ZAFER UN (.....) gönderilen “Fiyat Listesi” konulu e-postanın ekinde 29.11.2016 tarihine ait UNSAN fiyat listeleri yer almaktadır (Belge-287/46). Bu noktada, UNSAN’ın fiyat listesinin aynı gün hem ULUSOY içinde paylaşıldığı, hem de UNSAN’ın listesini ZAFER UN’a gönderdiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla belge, rakipler arası doğrudan iletişimin 2016 yılında da sürdüğüne işaret etmektedir.
- (196) Aşağıdaki tabloda UNSAN’ın (OSMANLI) ve ULUSOY’un bir gün arayla fiyat listelerini güncelledikleri ve aynı kategorideki benzer ürünlerinin fiyatlarını eşitledikleri görülmektedir:

Tablo 15- Kasım 2016 Döneminde Yayımlanan Fiyat Listeleri (TL)

Teşebbüs	Eski Fiyat Listesi Tarihi	Eski Fiyat	Yeni Fiyat Listesi Tarihi	Yeni Fiyatı
UNSAN	28.09.2016	65	29.11.2016	69
ULUSOY	05.10.2016	67	28.11.2016	69

- (197) Fiyat geçişlerinin uygulamadaki yansımaları, Aralık 2016’da yapılan ULUSOY iç yazışmasında görülebilmektedir. 05.12.2016 tarihinde ULUSOY yetkilileri arasında yapılan yazışmada,

“Geçtiğimiz haftayı ani bastıran zam ile geçirdik diyebiliriz üst segment unlar direk fiyat geçişini uygulamalarına rağmen alt ve orta segment unlarda bu geçiş ara fiyat uygulamaları ile devam ediyor gözükmekte.....ekmeklik unları 66-69 olmasına rağmen Kota adı altında 64-67 listesinden devam ediyorlar bu ay için ...”

ifadeleri yer almaktadır. Söz konusu e-posta, fiyat geçişlerinde açıklanan liste fiyatlarının kimi zaman geçiş anında uygulanmayabildiğini, liste yayımlanmasından itibaren bir süre eski fiyatların devam edebildiğini göstermektedir.

- (198) 2017 yılına gelindiğinde, 20.03.2017 tarihinde PAK PETROL’ün ULUSOY’a beş gün önceki fiyat listesini gönderdiği, ULUSOY’un ise PAK PETROL listesini aynı gün ZAFER UN⁷⁴ ve UNSAN’a gönderdiği görülmektedir (Belge-287/9).

Tablo 66- Mart 2017 Döneminde Yayımlanan Fiyat Listeleri

Teşebbüs	Eski Fiyat listesi tarihi	Eski fiyat	Yeni fiyat listesi tarihi	Yeni fiyat
UNSAN	29.11.2016	69	20.03.2017	72
ULUSOY	28.11.2016	69	10.03.2017	72
PAK PETROL	-	-	15.03.2017	72

- (199) 22.03.2017 tarihinde KUSAD tarafından Samsun’da düzenlenen toplantıya, USTA UN, ULUSOY, ALTINBAŞAK, KOZLU, DARICA UN, TUNÇOĞLU, BEŞGÖZ UN, MERZİFON GÜLBAHAR, YILMAZ UN, TAFLAN UN, ZAFER UN, PAK PETROL, UNAY, HÜSEYİNOVA, ERUN, UNSAN, EMİROĞLU ve ELSA’nın katıldığı toplantıdır. Söz konusu toplantının içeriğine ilişkin 23.03.2017 tarihli ELSA iç yazışmasında (Belge-287/56);

“Toplantıda başta Ulusoy, Osmanlı, Som, Cesur, Mis tüm bölge firmaları patron düzeyinde toplantıya katıldı. Toplantıda TUSAF (Türkiye Un Sanayicileri Federasyon)

⁷⁴ Fiyat listesi bulunamadığı için ZAFER UN tabloya alınmamıştır.

(.....) tarafından sunum yapıldı. ... Gelineen durumda, Türkiye Rusya'dan buğday ithalatını yasaklamış durumda. Bu durum kısa zamanda çözülemeyecek görülüyor. ...

Sonuç:

3) Geçen hafta yapılan 3 TL fiyat zammını tavizsiz uygulamamız gerekecek.

4) Vadeli satışlardan uzak durmalıyız.

...

5) Fiyat artışı 3 TL üzerine de çıkabilir müşterileri bu konuda bilinçlendirin.

6) Bu dönemde müşteri kaybedebileceğimiz gibi rakip firmalar da müşteri kaybedecektir, bunu unutmayın. Sağlam, dürüst olarak gözlemlediğiniz bu müşterilere ziyaret gerçekleştirerek fırsat kollamalısınız. Çünkü bu dönemde bazen rasyonaliteden ziyade duygusallık ön plana çıkabiliyor.

...

Stratejiyi özgüvenli olarak sahaya yansıtmamız gerekir. Bazı firmaların kısa dönemli taktikleri olabilir sizi yanıltmasın.

ifadeleri yer almaktadır. Söz konusu belge, toplantıda fiyat artışlarının görüşüldüğünü açıkça göstermektedir. Nitekim yukarıda yer verilen tabloda belirtildiği üzere, belge tarihinden yaklaşık bir hafta önce UNSAN, ULUSOY'un 3 TL zam yaptığı, PAK PETROL'ün ise aynı zaman diliminde yeni fiyat listesi yayımladığı görülmektedir. Ayrıca belge incelendiğinde, rakip teşebbüslerin kısa dönemli fiyat indirimleri yapabileceği ancak bunun bir strateji olduğu, genel zamdan taviz verilmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

(200) 2018 yılına ait ilk belge, 05.03.2018 tarihinde PAK PETROL iç yazışmasında ULUSOY maliyet tablosunun paylaşılmasıdır (Belge-287/35). Belgede;

“(.....) İstemiş olduğunuz maliyet tabloları ekte bilginize sunulmuştur, Pak un ve Ulusoy olmak üzere iki firmanın tablolarını paylaştım bilginize ...”

ifadesi yer almaktadır.

(201) Söz konusu belge, teşebbüslerin güncel veya ileriye dönük fiyat listeleri yanında birbirlerinin maliyet tablolarını da edinebildiklerine işaret etmektedir.

(202) Yukarıda yer verilen rakibe ait maliyet tablosu içeren e-posta tarihinden yaklaşık bir ay sonra, 09.04.2018 tarihinde, KUSAD (.....)'dan bir kez daha un fiyatlarına müdahale etmesinin talep edildiği görülmektedir (Belge-287/11). AKMEHMET UN yetkilisinin müdahale talebine karşılık KUSAD (.....) ve aynı zamanda ULUSOY (.....) “Maliyetler üzerine tartışılacak bir toplantıyı acil olarak düzenleyecekleri” şeklinde olumlu cevap verdiği anlaşılmaktadır.

(203) Nitekim bu yazışmadan yaklaşık bir ay sonra, 14.05.2018 tarihinde KOZLU yetkilileri arasında yapılan iç yazışmada;

“...(.....) ve (.....) müşterileri aramış 3-4 tl zam gelecek demişler ama uygulama günü belli değilmiş”

ifadesi yer almaktadır (Belge-287/1).

(204) Söz konusu belgenin içinde bulunduğu dönem olan Mayıs 2018 bakımından, 14.05.2018 tarihine yakın dönemde fiyat listesi yayımlayan teşebbüsler aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 177- Mayıs 2018 Döneminde Yayımlanan Fiyat Listeleri (TL)

Önemli Görülen Tarih	Teşebbüs	Eski Fiyat 75Listesi Tarihi	Eski Fiyat	Yeni Fiyat Listesi Tarihi	Yeni Fiyatı
14.05.2018	ULUSOY	01.11.2017	73	14.05.2018	75
	UNAY	01.11.2017	69	14.05.2018	73
	DERVİŞOĞLU	10.07.2017	69	14.05.2018	75
	UNSAN	11.04.2018	71	14.05.2018	75
	USTA UN	26.02.2018	66	14.05.2018	69
	TUNÇOĞLU	-	-	14.05.2018	71
	AKMEHMET	12.04.2018	75	15.05.2018 ⁷⁶	78
	KOZLU	15.05.2018	72	16.05.2018	74
	ALTINBAŞAK	-	-	16.05.2018	75
	BİRSAN	13.02.2018	67	21.05.2018	69

(205) İlgili dönemde ULUSOY, UNAY, UNSAN, USTA UN, TUNÇOĞLU ve DERVİŞOĞLU'nun aynı gün, AKMEHMET, KOZLU ve ALTINBAŞAK'ın çok yakın tarihlerde yeni fiyat listeleri yayımlamış olmaları dikkat çekicidir.⁷⁷

(206) 14.05.2018 fiyat geçişini destekleyen bir başka belge, 06.06.2018 tarihli ULUSOY iç yazışması incelendiğinde teyit edilebilmektedir. "RAKİP FİRMA FİYAT GEÇİŞİ SONRASI PİYASA UYGULAMALARI" konulu e-postada şu hususlar yer almaktadır (Belge-287/13):

"14 Mayıs tarihinde gerçekleştirdiğimiz fiyat geçişi sonrası bölgemizde tüm fabrikaların bizim ile birlikte fiyat geçişini deklare ettiğini ve uygulamaya başladığını takip ediyoruz ancak, zaman zaman deklare edilen uygulamaların bozulduğunu deklare edilen dışı satışlar olduğunu tespit etsek de genele yayılmadığını gözlemleyebiliyoruz.

Piyasalarda Ulusoy Un ve (.....) un ne kadar dik durduğu özellikle takip edilmekte olup, diğer oyuncular bu iki firmanın hareketlerini takip ettiği de açıkça ortada. Ulusoy Un olarak bizler kesinlikle hiçbir konuda (Fiyat, vade vs.) taviz vermeden deklare ettiğimiz uygulamaları yapmaya devam ediyoruz. ...

Bu tespitlere bizim ekibimize söylediğimiz (.....) un ve biz oyun kurucuyuz merak etmeyin ya sahte bilgidir ya da (.....) unun talimatı dışı bir harekettir, ...

Kısaca (.....) unun tüm bölgelerinde peşin ön ödemeli fiyatı (.....) gün ödeme vadelerine kadar uzattığı görülmekte olup, diğer görüştüğümüz firmalarda aynı durum tespitini bize aktarmaktadırlar. "Hayır böyle bir uygulama yapmıyorlar" diyerek bizler savunmaya geçiyoruz olsak da bu tespitlerde dik durmaya çalışan diğer firmalara malzeme olup, (.....) ve Ulusoy dik durmazsa biz ne yapalım diyerek aba altından sopa gösteren ifadeler kullanmaktalar.

Biz Ulusoy olarak yayınladığımız tüm kuralları eksiksiz uygulamaya devam etmekteyiz..."

ifadeleri yer almaktadır.

(207) Söz konusu belge, 14.05.2018 tarihinde teşebbüslerin fiyat geçişi yaptığı ve bölgede tüm fabrikaların fiyat geçişini deklare ettiğine işaret etmektedir. Benzer şekilde 14.05.2018 tarihinde AKMEHMET içerisinde yapılan iç yazışmada USTA UN'un aynı gün tarihli (14.05.2018) ve PAK PETROL'ün 10.05.2018 tarihli fiyat listeleri paylaşılmıştır (Belge-287/65).

⁷⁵ Tarafların ekmeklik buğday unu ürünlerinden 50 kg paketlik ürünlerinin fiyatları fiyat listelerinde alınarak tablolştırılmıştır.

⁷⁶ ULUSOY rakip fiyat listeleri klasöründe de elde edilmiştir.

⁷⁷ TUNÇOĞLU, AKMEHMET, KOZLU ve ALTINBAŞAK'ın ilgili döneme ilişkin fiyat listeleri, ULUSOY'da yapılan yerinde incelemede bulunan "Rakip Fiyat Listeleri" adlı klasörde elde edilmiştir.

(208) Yukarıda yer verilen 14.05.2018 tarihli fiyat geçişine, 01.07.2018 tarihli ULUSOY iç yazışmasında ise “mayıs 15 fiyat geçişi” ifadesiyle atıf yapılmaktadır (Belge-287/14). Anılan belgede ULUSOY yetkilileri, “mayıs 15 fiyat geçişinden sonra işlerin düştüğü, rakiplerin ULUSOY’un arkasından geldiği, bazılarının fiyat değişikliği yapmadığını” ifade etmektedir. Bu noktada, belgedeki ifadeler yukarıda yer verilen 06.06.2018 tarihli belgedeki UNSAN ve ULUSOY’un oyun kurucu olduğu yönündeki tespitle uyumludur. Yukarıda yer verildiği üzere, ULUSOY ve UNSAN 11.10.2013, 28.10.2013, 11.11.2013, 02.02.2015 tarihlerinde aynı gün fiyat listesi yayımlamışlardır. Bununla birlikte, söz konusu iki teşebbüsün fiyat listelerinin 28-29.11.2016 tarihlerinde birer gün arayla, Mart 2017 döneminde ise on gün arayla yayımlandığı, bu fiyat listelerinde ise 50 kg lık ekmeklik buğday unu fiyatlarının eşitlendiği görülmektedir.

(209) 18.07.2018 tarihli ULUSOY iç yazışmasında ise Mayıs 2018 fiyat geçişine atıf yapılmaktadır (Belge-287/15). Yazışmada ULUSOY yetkilileri tarafından yapılan değerlendirmede:

“Arkadaşlar,

Gönderilen dosyaları zip formatında açamayan arkadaşlar için excel ve word formatında tekrar gönderiyorum.

Piyasada fiyat geçişini hemen hemen her bölge fabrikası uyguluyor. Fiyat söylemekten çekinmeyin.

Şuan fabrikadayım zam yapan fabrikalar bile yeni zamlı listeler gönderiyorlar birbirlerine,tam anlamı ile benim gördüğüm kaos ortamı.

O yüzden dik durun sadece biz zam yapıyoruz gibi bir algıya sakın girmeyin“

ifadeleri dikkat çekicidir.

(210) Söz konusu 18.07.2018 tarihli belge, fiyat geçişini firmaların birbirinden haberdar şekilde ve koordineli olarak uyguladığı hususunu teyit etmektedir. Belgenin diğer bir önemli çıkarımı ise, özellikle ULUSOY’un rakip teşebbüslerin fiyat geçişinin uygulanıp uygulanmadığına ilişkin kontrol mekanizması oluşturduğudur. Nitekim, ULUSOY’da yapılan yerinde incelemede, işbu raporda yer verilen e-postalar haricinde ULUSOY yetkililerinin bilgisayarlarında “Rakip Firma Fiyat Listeleri” adlı klasörde, 10 yıllık bir dönem boyunca rakip firmaların ayrı ayrı dosyalanmış şekilde fiyat listelerine rastlanmıştır.

(211) 2018 yılına ilişkin bir diğer fiyat listesi değişimi, 29.08.2018 tarihinde ULUSOY’un aynı gün (29.08.2018) uygulamaya geçecek olan fiyat listesini AMASYA UN’a bildirdiği e-postadır (Belge-287/16). 29.08.2018 tarihine ilişkin ikinci belgede; AKMEHMET çalışanı, aynı gün yayımlanmış olan ULUSOY ve UNSAN fiyat listesini, çalıştığı şirket olan AKMEHMET içerisinde paylaşmıştır (Belge-287/30).

Tablo 18- Ağustos 2018 Döneminde Yayımlanan Fiyat Listeleri⁷⁸ (TL)

Önemli Görülen Tarih	Teşebbüs	Eski Fiyat Listesi Tarihi	Eski Fiyat	Yeni Fiyat Listesi Tarihi	Yeni Fiyatı
29.08.2018	ULUSOY	16.08.2018	91	29.08.2018	100
	UNSAN	16.08.2018	93	29.08.2018	100
	AKMEHMET	14.08.2018	108	30.08.2018	100
	KOZLU	14.08.2018	85	29.08.2018	90
	BAFRA ERİŞ	-	-	28.08.2018	93
	UNAY	16.08.2018	89	29.08.2018	96

⁷⁸ Tarafların 50 kg paketli ekmeklik buğday unu fiyatları, fiyat listelerinden alınarak tablollaştırılmıştır.

	AMASYA UN	14.08.2018	82	31.08.2018	95
	HÜSEYİNOVA	14.08.2018	80	01.09.2018	85
	USTA UN	16.08.2018	92	30.08.2018	96

(212) Ağustos 2018 döneminde çok sayıda rakip teşebbüsün fiyat listesi yayımladığı görülmektedir. Bu döneme ilişkin dikkat çekici bir husus, ULUSOY ile UNSAN'ın, yukarıda yer verilen fiyat birlikteliğinin 2018 döneminde de devam etmiş olmasıdır.

(213) 2019 yılına ilişkin olarak, PAK PETROL'ün, 18.01.2019 tarihinde, ileri tarihli fiyat listesini ULUSOY yöneticisine gönderdiği, aynı gün ULUSOY yöneticisinin listeleri BİRSAN yöneticisine ilettiği tespit edilmektedir (Belge-287/19).

Tablo 19- Ocak 2019 Döneminde Yayımlanan Fiyat Listeleri⁷⁹ (TL)

Önemli Görülen Tarih	Teşebbüs	Eski Fiyat Listesi Tarihi	Eski Fiyat	Yeni Fiyat Listesi Tarihi	Yeni Fiyatı
19.01.2019	ULUSOY	16.01.2019	94	25.01.2019	96
	UNSAN	07.01.2019	89	21.01.2019	92
	USTA UN	24.12.2018	84	21.01.2019	86
	AKMEHMET	26.12.2018	94	21.01.2019	97
	KOZLU	11.01.2019	87	19.01.2019	91
	PAK PETROL	-	-	19.01.2019	93
	AMASYA UN	28.12.2018	82	29.01.2019	92
	BİRSAN	06.12.2018	88	28.01.2019	94

(214) Teşebbüslerin Ocak 2019 dönemi fiyat listeleri incelendiğinde, PAK PETROL'ün ileri tarihli fiyat listesini ULUSOY yöneticisine göndermesinin ardından üç gün sonra, UNSAN, USTA UN ve AKMEHMET'in aynı gün tarihli yeni fiyat listesi yayımladığı görülmektedir.

I.4.2. 4054 Sayılı Kanun'un 4. Maddesi Çerçevesinde Genel Değerlendirme

(215) Soruşturma sonucu elde edilen belgelere ilişkin yukarıda yer verilen tespitler incelendiğinde, belgelerin piyasaya ilişkin verilerle uyumlu bir tablo ortaya koyduğu görülmektedir. Aşağıda detaylı olarak özetlenecek olmakla birlikte, bir ön tespit olarak, soruşturma taraflarından KUSAD'a üye olan teşebbüslerin önemli bir bölümünün, ekmeklik buğday unu fiyatlarını belirlemeye yönelik temalarının 2013 yılı Haziran ayında başladığı ve bu temaların zaman içerisinde dönemsel olarak azalmakla birlikte, 2019 yılı başına kadar devam ettiği anlaşılmaktadır.

(216) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrası, "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.*" şeklindedir. Görüldüğü üzere, rekabetin sınırlandırılması amaçlı veya bu etkiyi doğuran ya da doğurabilecek olan anlaşma, eylem ve kararlar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında yasaklanmıştır.

(217) Anılan madde kapsamında ihlal tespitinde bulunabilmek için, amaç ve etki unsurlarından birinin ortaya konulması yeterlidir. Maddenin (a) bendinde, satım fiyatının belirlenmesi, madde kapsamındaki haller arasında sayılmıştır. Aşağıda açıklanacağı üzere, üreticilerin birlikte fiyat belirlemesi veya fiyatları aralarında doğrudan veya dolaylı iletişimlerle yükseltmeyi amaçlaması, anılan bentte verilen örneğe uygun olup Kanun'un 4. maddesi kapsamındadır.

⁷⁹ Tarafların 50 kg paketli ekmeklik buğday unu fiyatları, fiyat listelerinden alınarak tablolaştırılmıştır.

- (218) İncelemeler sonucunda elde edilen belgelere göre, soruşturma kapsamında tespit edilen ilk temas, ağırlıklı olarak Karadeniz bölgesinde faaliyet gösteren ve KUSAD'a üye olan bir grup buğday unu üreticisinin, 2013 yılı Haziran ayında teşebbüs birliği niteliğindeki bölgesel bir dernek olan KUSAD tarafından, Amasya toplantısına davet edilmesidir. 16.06.2013 tarihli Amasya toplantısında, "üyelerin fiyatlama politikalarına ilişkin olarak her hafta bir araya gelip değerlendirme yapmalarının önemine" işaret edilmiştir. Bu nedenle anılan toplantının, rakiplerin fiyatlama politikalarını birlikte belirleme ve piyasada fiyata ilişkin belirsizlikleri azaltma yönünde sergiledikleri iradenin başlangıç noktasını teşkil ettiği değerlendirilmektedir.
- (219) Amasya toplantısının ardından, teşebbüsler 26.06.2013 tarihinde KUSAD tarafından, 29.06.2013 tarihinde Çorum'da yapılması planlanan toplantıya davet edilmişlerdir. KUSAD'dan edinilen bilgilere göre, 29.06.2013 tarihli Çorum toplantısına soruşturma taraflarından AKMEHMET, AMASYA UN, AYSER BAK, EMİROĞLU, ERENLER UN, ELSA, HİTİT UN, HÜSEYİNOVA, KOZLU, MERZİFON GÜLBAHAR, MİSAFİR MİS BAŞAK UN, SARAY PETROL, SOM UN/USTA UN, ŞİMŞEKLER⁸⁰, TAFLAN UN, TUNÇOĞLU, ULUSOY, UNAY UN, UNSAN ve YILMAZ UN olmak üzere 20 teşebbüs katılmıştır.⁸¹
- (220) 29.06.2013 tarihinde Çorum'da gerçekleştirilen toplantıda, fiyata ilişkin görüşmeler yapıldığına işaret eden iki temel belge bulunmaktadır. Bunların ilki; KUSAD tarafından üye teşebbüslere⁸² 02.07.2013 tarihinde gönderilen e-postadır. Bu e-postada yer alan *"Çorum toplantısında da görüşüldüğü üzere güncel un fiyatı listesinin derneğe iletilmesi talebi"* şeklindeki ifadede söz konusu toplantıda fiyata ilişkin görüşmelerin yapıldığı anlaşılmaktadır.
- (221) İkinci belge 03.07.2013 tarihinde AKMEHMET (.....) tarafından KUSAD (.....) gönderilen e-postadır. Bu e-postada, Çorum toplantısında konuşulduğu üzere 50 kg un fiyatının 1 TL artırılabacağı ve 02.07.2013 tarihinden itibaren peşin ve vadeli olarak müşteriye göre veya adet ve ödeme durumuna göre 50,50 TL – 51,50 TL aralığında değişeceğinden bahsedilmektedir. Belgede rakiplerin bir araya gelerek fiyatlara ilişkin görüştükleri açıkça görülmektedir.
- (222) Yukarıda yer verilmiş olan, Çorum toplantısında güncel un fiyatlarının KUSAD'a iletilmesi çağrısı üzerine; iki ayrı teşebbüsün bu çağrıya verdikleri yanıtla ilişkin belgelere de ulaşılmıştır. AYSER BAK bu çağrıyı *"şuan bakımdayız, tahminen 15-20 gün sürecek, üretimimiz şuan yok. Bakımdan sonra fiyatı bildireceğiz..."* şeklinde yanıtlarken, MİSAFİR UN yetkilisi (.....) çağrının yapıldığı gün olan 03.07.2013 tarihinde un fiyat listesini KUSAD'a iletmıştır. Diğer teşebbüslerin ise toplantıya katıldıklarının aksini kanıtlar nitelikte herhangi bir bilgi ya da belge bulunmamaktadır.
- (223) Anılan teşebbüslerin fiyatların görüşüldüğü toplantılara katılmalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında amaç unsuru bakımından ihlalin oluşumunda temel kriter olduğu değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra, fiyat hareketlerini tespit etmenin zor olması ve listelerin anlık uygulamaları yansıtmaması nedenleriyle fiyat hareketleri ikincil bir değerlendirme kriteri olabilecektir. Bu çerçevede aşağıdaki değerlendirme

⁸⁰ 29.06.2013 tarihli e-postanın alıcısı olmamasına karşın, Çorum toplantısına katıldığı bildirilmiştir.

⁸¹ KUSAD'dan alınan bilgilere göre, toplantıya ilişkin resmi katılım listesi bulunmadığından, katılımcılar toplantıda çekilen fotoğraflar incelenerek belirlenmiştir.

⁸² AKÇAABATLILAR, AKMEHMET, ALTINBAŞAK, AMASYA UN, AYSERBAK, BAFRA ERİŞ, BEŞGÖZ UN, BİRSAN, ÇİÇEK UN, ÇORUM HİTİT UN, DARICA UN, DERVİŞOĞLU, ELSA, EMİROĞLU, ERENLER UN, GÜR UN, HÜSEYİNOVA, KOZLU, MERZİFON GÜLBAHAR, MİSAFİR UN, PAK PETROL, SARAY PETROL, TAFLAN UN, TEKSİN, TUNÇOĞLU, UNAY UN, UNSAN, USTA UN, ÜNSAN ÜNYE, YILMAZ UN, YÜKSEL UN ve ZAFER UN.

kapsamında fiyata ilişkin görüşmeler yapılan toplantılara⁸³ katılan teşebbüslerin yanı sıra, toplantıya katılımdan bağımsız olarak rakip teşebbüslerin fiyat listeleri kendilerine iletilmiş olan teşebbüsler, ilgili dönem için ihlale taraf olarak kabul edilebilecektir.

- (224) 01.08.2013 tarihinde KUSAD tarafından AKMEHMET UN, ALAYBEYİ UN, BAFRA ERİŞ, EMİROĞLU, KOZLU, MİSAFİR MİS BAŞAK UN, TAFLAN UN, ULUSOY, UNAY, UNSAN (OSMANLI UN), USTA UN, YÜKSEL UN'a ait⁸⁴ 28.06.2013-22.07.2013 tarihleri arasında yayımladıkları güncel fiyat listelerinin, ALAYBEYİ hariç olmak üzere ekte fiyat listesi bulunan diğer teşebbüslere toplu olarak gönderildiği anlaşılmaktadır⁸⁵. E-postada yer alan KUSAD'ın *"Dosya sadece listesini derneğimize gönderen üyelerimiz arasında paylaşılmaktadır. ..."* notu ile KUSAD'ın bu ve sonraki toplantıları bakımından fiyat listelerinin karşılıklı paylaşımı yoluyla, hem KUSAD'ın hem teşebbüslerin rakip fiyatlarını kolaylıkla takibine ilişkin bir kontrol mekanizması kurduğu, kendi fiyat listesini KUSAD'a göndermeyen teşebbüslerin rakiplerinin fiyat listesine de ulaşamayacağı anlaşılmaktadır.
- (225) KUSAD ile yukarıda yer verilen teşebbüsler arasında 02.08.2013-30.10.2013 tarihleri arası iki aylık dönemde beş ayrı tarihte fiyat listesi paylaşımı yapıldığı tespit edilmiştir. Haziran-Ekim 2013 dönemi bakımından KUSAD'a üye olan ve 29.06.2013 tarihli Çorum toplantısına katılan teşebbüsler şunlardır: AKMEHMET, AMASYA UN, AYSER BAK, HİTİT UN, SARAY PETROL, ELSA, EMİROĞLU, ERENLER UN, HÜSEYİNOVA, KOZLU, MERZİFON GÜLBAHAR, MİSAFİR UN, ŞİMŞEKLER, TAFLAN UN, TUNÇOĞLU, ULUSOY, UNAY UNSAN, USTA UN, YILMAZ UN.
- (226) Öte yandan, toplantıya katılıp katılmadığından bağımsız bir şekilde, KUSAD aracılığıyla ya da doğrudan, rakibin fiyat listelerinin kendilerine 02.08.2013, 12.10.2013 ve 11.11.2013 tarihlerinde e-posta yoluyla gönderildiği teşebbüsler şu şekildedir: KOZLU, UNSAN, YÜKSEL UN, MİSAFİR UN, AKMEHMET, USTA UN, UNAY, EMİROĞLU, TAFLAN UN, ÜNSAN ÜNYE, BAFRA ERİŞ ve ULUSOY.
- (227) Fiyat listeleri incelendiğinde, ULUSOY ve UNAY fiyatlarının güncellenerek AKMEHMET, BAFRA (ERİŞ) UN, EMİROĞLU UN, KOZLU, MİSAFİR UN, OSMANLI UN, SOM UN/USTA UN, TAFLAN UN, UNAY UN, ÜNSAN ÜNYE, YÜKSEL UN'a gönderildiği 11.11.2013 tarihi bakımından, AKMEHMET, ALAYBEYİ, UNSAN, UNAY, BAFRA ERİŞ ve USTA UN'un ULUSOY ile aynı gün, YÜKSEL UN'un sonraki gün (12.11.2013), TAFLAN UN'un ise ULUSOY'dan dört gün sonra 15.11.2013 tarihinde fiyat listesi değişikliği yaptığı görülmektedir.
- (228) Ayrıca yukarıda ifade edildiği üzere, TAFLAN UN 14.11.2013 tarihinde ileri tarihli fiyat listesini (15.11.2013) KUSAD'a göndermiştir. Teşebbüslerden BAFRA ERİŞ, ÜNSAN ÜNYE ve YÜKSEL UN hariç tümünün aynı zamanda Çorum toplantısı katılımcısı oldukları tespit edilmiştir. BAFRA ERİŞ, ÜNSAN ÜNYE ve YÜKSEL UN ise ilk defa 11.11.2013 dönemindeki bilgi değişimine taraf olmuştur. Kasım 2013 tarihinde, Haziran-Ekim 2013 dönemindeki ihlal tespitini değiştirecek bir husus bulunmamakta olup BAFRA ERİŞ, ÜNSAN ÜNYE ve YÜKSEL UN'un ihlale katıldığı tespit edilmektedir.

⁸³ 29.06.2013 ve 08.01.2014 tarihli toplantılar fiyat görüşmelerinin yapıldığının açık bir şekilde görülmesi nedeniyle esas alınacaktır.

⁸⁴TAFLAN UN ve USTA UN, fiyatlarını liste şeklinde paylaşmak yerine Excel'i doldurmak suretiyle göndermişlerdir

⁸⁵02.08.2013 tarihli KUSAD paylaşımında da AKMEHMET UN, ALAYBEYİ UN, BAFRA ERİŞ, EMİROĞLU, KOZLU, MİSAFİR UN, TAFLAN UN, ULUSOY, UNAY, UNSAN, USTA UN ve YÜKSEL UN güncel fiyatları bulunmaktadır.

- (229) AKMEHMET tarafından 19.12.2013 tarihinde KUSAD'a iletilen e-postada KUSAD (.....) ve aynı zamanda ULUSOY (.....) olan (.....)'dan *"un fiyatlarının 3.50 TL ile 4.00 TL arasında arttırılması"* talep edilmiştir. Ardından, 08.01.2014 tarihinde Samsun'da KUSAD üyesi teşebbüsler tarafından tekrar bir toplantı düzenlenmiştir. KUSAD tarafından Ocak 2014 Samsun toplantısına ULUSOY, AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, TUNÇOĞLU, AKMEHMET, BEŞGÖZ UN, YILMAZ UN, ERUN, ŞİMŞEKLER, ELSA, TAFLAN UN, KOZLU, DERVİŞOĞLU, AYSER BAK, YÜKSEL UN, EMİROĞLU, HÜSEYİNOVA, ERENLER UN, HİTİT UN, USTA UN, ALTINBAŞAK, ÇİÇEK UN, UNAY ve UNSAN'ın katıldığı bildirilmiştir.
- (230) Ocak 2014'te Samsun'da gerçekleştirilen toplantının ardından KUSAD tarafından 39⁸⁶ teşebbüse, AMASYA UN, GÜLBAHAR UN, TUNÇOĞLU UN, AKMEHMET UN, BEŞGÖZ UN, YILMAZ UN, ERUN, ŞİMŞEKLER, ELSA, HASAN USTA⁸⁷, TAFLAN UN, MİSUN (KOZLU), YÜKSEL UN, EMİROĞLU UN, ŞİRİN UN⁸⁸, ERENLER UN, ÇORUM HİTİT UN, SOM UN (USTA UN), ALTINBAŞAK, ÇİÇEK UN, ULUSOY, UNSAN (OSMANLI UN) ve DERVİŞOĞLU'na ait güncel fiyatlar gönderilmiştir.
- (231) Ocak 2014 dönemi bakımından, Samsun toplantısına katılan, KUSAD üyesi olma ve rakip teşebbüslere ait güncel fiyat listelerinin alıcısı konumunda bulunma kriterlerini sağlayan teşebbüsler olan ULUSOY, AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, TUNÇOĞLU, AKMEHMET, BEŞGÖZ UN, YILMAZ UN, ERUN, ŞİMŞEKLER, ELSA, TAFLAN UN, KOZLU, DERVİŞOĞLU, AYSER BAK, YÜKSEL UN, EMİROĞLU, HÜSEYİNOVA, ERENLER UN, HİTİT UN, USTA UN, ALTINBAŞAK, ÇİÇEK UN, UNAY ve UNSAN (OSMANLI)'ın ihlalden sorumlu olduğu değerlendirilmektedir.
- (232) Ocak 2014 döneminde güncel fiyat listesi rakip teşebbüslerle paylaşılmış olan teşebbüslerin tümü aynı zamanda Samsun toplantısına katılmış olduğundan, bu dönem için fiyat listesi paylaşımı nedeniyle ilave herhangi bir teşebbüse ihlal isnat edilmemektedir. Öte yandan, Samsun toplantısına katılmış teşebbüslerden BEŞGÖZ UN, ERUN, DERVİŞOĞLU, ALTINBAŞAK, ÇİÇEK UN ve YÜKSEL UN, yukarıda sayıldığı üzere Çorum toplantısına katılmamışlar, ancak Samsun toplantısına katılmışlardır. Dolayısıyla BEŞGÖZ UN, ERUN, DERVİŞOĞLU, ALTINBAŞAK, ÇİÇEK UN'a ilk kez 08.01.2014 tarihinde Samsun toplantısı ile ihlal isnat edilmiş bulunmaktadır.
- (233) Ayrıca, 11.01.2014 tarihli KUSAD e-postasında yer alan, *"fiyatların fabrika teslimi 60 tl vadeli seviyesine gelmesi gerektiği konusunda görüş birliği bulunduğu"* ifadesini içeren e-posta ve içeriğinde paylaşılan toplulaştırılmış fiyatların, piyasayı şeffaflaştırmaya yönelik önemli bir girişim olduğu değerlendirilmektedir. Söz konusu e-postada *"toplantıya katılan meslektaşların verdiği fabrika teslim fiyatlarının yer aldığı"* ifade edilmektedir. Söz konu e-posta ekinde fiyatları toplulaştırılmış teşebbüslerin tümü, 08.01.2014 tarihli Samsun toplantısına katılan, KUSAD üyesi olma ve rakip teşebbüslere ait güncel fiyat listelerinin alıcısı konumunda bulunma kriterlerini sağlayan teşebbüslerdir.

⁸⁶ BİRSAN, BEŞGÖZ UN, OSMANLI UN, GÜR UN, TAFLAN UN, ZAFER UN, TEKSİN UN, AKMEHMET UN, CESUR UN, MERZİFON GÜLBAHAR UN, DERVİŞOĞLU, ÜNSAN ÜNYE, KOZLU UN, PAK PETROL, EMİROĞLU UN, AKÇAABATLILAR, EJDER UN, UNAY UN, ERENLER UN, ÇORUM UN, YÜKSEL UN, HİTİT UN, ELSA ZEYBEK UN, ALTINBAŞAK, USTA UN, AMASYA UN, TUNÇOĞLU UN, ÇİÇEK UN, AYSER BAK, HÜSEYİNOVA, YILMAZ UN, MİS BAŞAK UN, ŞİMŞEKLER GRUP, BAFRA ERİŞ, ERUN, AKKAR UN, TAFLAN UN, SARAY PETROL, ULUSOY.

⁸⁷ Soruşturma tarafı değildir.

⁸⁸ Soruşturma tarafı değildir.

- (234) 03.07.2014 tarihinde KUSAD tarafından, ALAYBEYİ, BAFRA ERİŞ, TAFLAN UN, ULUSOY, UNAY ve UNSAN'a ait güncel fiyat listeleri; AKMEHMET, AMASYA UN, BAFRA ERİŞ, EMİROĞLU, KOZLU, UNSAN (OSMANLI), TAFLAN UN⁸⁹, TEKSİN UN, ULUSOY, UNAY UN, USTA UN, ÜNSAN ÜNYE, YÜKSEL UN'a gönderilmiştir. Söz konusu teşebbüsler, hâlihazırda Çorum toplantısının gerçekleştiği Haziran-Kasım 2013 ve Samsun toplantısının gerçekleştiği Ocak 2014 dönemleri bakımından ihlale taraf kabul edilmişlerdir.
- (235) 29.01.2015 tarihinde Mehmet AKMEHMET'ten ULUSOY Yönetim Kurulu Üyesi (.....) ve (.....) gönderilen fiyatlara müdahale talebi (.....) tarafından olumlu karşılanmıştır. Söz konusu talebe ilişkin olarak (.....) KOZLU, AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, TAFLAN UN, TUNÇOĞLU UN ve YÜKSEL UN'a e-posta göndererek bu teşebbüslerle doğrudan iletişime geçtiği tespit edilmiştir. Söz konusu belgede adı geçen tüm teşebbüsler olan AKMEHMET, ULUSOY, KOZLU, KUSAD, AMASYA UN, MERZİFON GÜLBAHAR, TAFLAN UN, TUNÇOĞLU UN ve YÜKSEL UN'un rekabeti kısıtlayıcı amaca işaret eden doğrudan iletişimi görülmüştür. Söz konusu sekiz teşebbüs ile KUSAD'ın, aynı zamanda 2013 ve 2014 yılında da ihlalin doğrudan tarafı konumunda oldukları anlaşılmaktadır.
- (236) 11.02.2015 tarihinde, ULUSOY tarafından AMASYA UN'a, ULUSOY ve UNAY'ın dokuz gün önceki güncel fiyat listesi ile UNSAN'a ait fiyat listesi gönderilmiştir. Söz konusu belge ULUSOY, UNAY, AMASYA UN ve UNSAN (OSMANLI) arasında rekabeti kısıtlayıcı güncel bilgi değişimi yapıldığını göstermektedir.
- (237) Söz konusu belgeler, ULUSOY ve UNAY ile UNSAN'ın fiyatlarını 02.02.2015 tarihinde birlikte revize etmiş olmaları bakımından önemlidir. Teşebbüslerin 02.02.2015 tarihinde 50 kg'lık ekmeklik un fiyatlarını 63 TL olarak eşitledikleri görülmektedir. İşbu değerlendirmenin önceki bölümlerinde, ULUSOY, UNAY ve UNSAN'ın 11.10.2013, 28.10.2013 ve 11.11.2013 tarihlerinde yine birlikte hareket ederek fiyat listelerini revize ettikleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla teşebbüsler arası iletişimin 2013 yılından beri devam ettiğini söylemek mümkündür.
- (238) Bu çerçevede ULUSOY, UNAY, AMASYA UN ve UNSAN (OSMANLI)'ın 2013 ve 2014 yılları bakımından ihlalin doğrudan tarafı oldukları belirlenmiş olup söz konusu Şubat 2015 dönemi bakımından bu teşebbüsler adına ilave bir tespit yapılmasına gerek bulunmamaktadır.
- (239) 19.10.2015 tarihinde ULUSOY ve UNAY UN'un revize ettiği fiyat listesi, ULUSOY yetkilisi tarafından aynı gün AMASYA UN ve MERZİFON GÜLBAHAR UN'a gönderilmiştir. MERZİFON GÜLBAHAR UN'da yapılan yerinde incelemede elde edilen belge, teşebbüslerin fiyat listelerini hazırladıkları gün doğrudan rakiplerine bilgi akışı sağladıklarını göstermektedir. Söz konusu dört teşebbüs, 2013 ve 2014 yılında ihlalin doğrudan tarafı konumundadır.
- (240) 28.11.2015 tarihinde NİHORUZ'un, MİSAFİR UN ile ileri tarihli (01.12.2015) fiyat listesini paylaştığı anlaşılmaktadır. Söz konusu fiyat listesinin doğrudan rakipler arasında paylaşılması ve ileriye dönük olması, teşebbüslerin gelecekte uygulayacakları fiyatları da rakiplerine ilettiklerini göstermektedir. Söz konusu belgede bilgi değişimine taraf olan MİSAFİR UN, aynı zamanda 2013 ve 2014 döneminde ihlale taraftır. Mevcut veriler doğrultusunda ise, NİHORUZ'a ilişkin ihlalin başlangıcının 28.11.2015 tarihi olduğu değerlendirilmektedir.

⁸⁹ Belgede hem fiyat listesi gönderilen, hem alıcı konumundadır.

- (241) 2016 yılına ilişkin olarak, 29.11.2016 tarihinde ULUSOY iç yazışmasında, OSMANLI UN'a ait bir gün önceki güncel fiyat listesinin teşebbüs içinde paylaşıldığı görülmektedir. Söz konusu belge tek başına ihlale dayanak teşkil etmemektedir. Ancak ULUSOY ile UNSAN'nın (OSMANLI) durumu, yukarıda kronolojik sıralamaya göre belirtilen 2013 ve 2014 toplantıları ile aşağıda yer verilecek diğer doğrudan iletişimlerle birlikte ele alınmalıdır. Dolayısıyla, söz konusu iki teşebbüs bakımından ilave bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.
- (242) 01.12.2016 tarihinde UNSAN, ZAFER UN'a iki gün öncesi fiyat listesini göndermiştir. Bu noktada, UNSAN'ın fiyat listesinin aynı gün hem ULUSOY içinde paylaşıldığı hem de UNSAN'ın listesini ZAFER UN'a gönderdiği anlaşılmaktadır. Hem UNSAN tarafından 29.11.2016 tarihli fiyat listesi ile kırmızı ekmeklik buğday ununun hem de ULUSOY tarafından 28.11.2016 tarihli fiyat listesinde aynı kategorideki ekmeklik buğday unu olan plus 2 ürünü fiyatının 69 TL olarak belirlenmesi, UNSAN ve ULUSOY UN'un doğrudan rekabeti kısıtlayıcı bilgi değişimi yapmak suretiyle fiyat belirlediklerini göstermektedir. Belgeden UNSAN, ZAFER UN ve ULUSOY ile UNSAN ve ULUSOY'un kendi aralarında rekabeti kısıtlayıcı bilgi değişiminde bulundukları tespit edilmektedir.
- (243) UNSAN ve ULUSOY, aynı zamanda 2013, 2014 ve 2015 yılları bakımından toplantı ve doğrudan/dolaylı bilgi değişimleri yoluyla ihlale taraftır. ZAFER UN ise 2013 yılında Çorum toplantısına davet e-postası gönderilen teşebbüslerden biri olmakla birlikte anılan teşebbüsün Çorum 2013 toplantısına katıldığı tespit edilememiş; Ocak 2014 Samsun toplantısına katılmamış ve ayrıca yukarıda sayılan diğer iletişimlerde bulunmamıştır. Bununla beraber ZAFER UN'un 01.12.2016 tarihi itibarıyla bilgi değişiminin tarafı olarak ihlale katıldığı değerlendirilmektedir.
- (244) 05.12.2016 tarihinde ULUSOY'un *"geçen haftanın ani bastıran zamlar ile geçtiği, üst segment unların direk fiyat geçişini uygulamalarına rağmen alt ve orta segment unlarda bu geçiş ara fiyat uygulamaları ile devam ediyor gözüküyor"* yönündeki iç raporlaması, söz konusu ifadelerin doğrudan bir iletişime işaret etmemesi nedeniyle Aralık 2016 başı ve öncesi dönem bakımından yayımlanan fiyat listeleri ile birlikte değerlendirilmiştir.
- (245) 2017 yılında rakip teşebbüsler arası tespit edilen ilk temas, 20.03.2017 tarihinde PAK PETROL'ün kendi fiyat listesini ULUSOY'a gönderdiği e-postadır. ULUSOY'un PAK PETROL listesini aynı gün ZAFER UN ve UNSAN'a ilettiği görülmektedir. Söz konusu dönemde 10.03.2017-20.03.2017 tarihleri arasında ULUSOY, OSMANLI UN, UNAY, PAK PETROL ve ZAFER UN arasında yoğun bir bilgi değişimi gerçekleştiği ve bu teşebbüslerin standart ekmeklik buğday ürünlerindeki fiyatlarının eşit olduğu görülmektedir. ULUSOY, UNAY, UNSAN (OSMANLI) için ilk ihlal tespiti Haziran-Ekim 2013 döneminde yapılmıştır.
- (246) PAK PETROL'ün rakip teşebbüslerle doğrudan iletişimlerini içeren ilk belge, Mart 2017 dönemine aittir. 2013 Çorum ve 2014 Samsun toplantılarına katılmamış olan PAK PETROL'ün, Mart 2017 tarihinden itibaren ihlale taraf olduğu değerlendirilmektedir. ZAFER UN'un ise yukarıda yer verildiği üzere ilk kez, 01.12.2016 tarihindeki doğrudan bilgi değişiminin tarafı olarak ihlale katıldığı değerlendirilmektedir.
- (247) 22.03.2017 tarihinde Samsun'da KUSAD'ın toplantı düzenlediği görülmektedir. 2017 Samsun toplantısına soruşturma taraflarından USTA UN, ALTINBAŞAK, KOZLU, DARICA UN, TUNÇOĞLU, BEŞGÖZ UN, MERZİFON, YILMAZ UN, TAFLAN UN, ZAFER UN, PAK PETROL, UNAY UN, HÜSEYİNOVA, ERUN, UNSAN (OSMANLI UN), EMİROĞLU ve ELSA ZEYBEK UN'un katıldığı bilgisi edinilmiştir.

- (248) 2013 yılı Çorum ve 2014 yılı Samsun toplantılarından farklı olarak, yapılan yerinde incelemelerde 2017 yılı Samsun toplantısına ilişkin olarak KUSAD tarafından teşebbüslere toplu olarak gönderilen bir e-posta elde edilmemiştir. Bununla birlikte, ELSA ZEYBEK UN'da yapılan yerinde incelemede 23.03.2017 tarihli ELSA ZEYBEK UN iç yazışması elde edilmiştir. İşbu belgede, 22.03.2017 tarihli KUSAD toplantısına atıf yapılarak, *"başta Ulusoy, Osmanlı, Som, Cesur, Mis tüm bölge firmalarının patron düzeyinde toplantıya katıldığı, toplantıda TUSAF(Türkiye Un Sanayicileri Federasyon) (.....) tarafından sunum yapıldığı"* belirtilmiş, ayrıca *"Geçen hafta yapılan 3 TL fiyat zammını tavizsiz uygulamaları gerekeceği"* ifade edilmiştir. Nitekim Mart 2017'de yayımlanmış liste fiyatları incelendiğinde, 10 gün arayla OSMANLI UN'un kırmızı ekmeçlik buğday unu ve ULUSOY'un plus 2 ekmeçlik buğday unu fiyatının bir önceki liste fiyatlarından 3 TL artışla 69 TL'den 72 TL'ye yükseldiği tespit edilmiştir.
- (249) 2018 yılında tespit edilebilen ilk belge 05.03.2018 tarihli PAK PETROL iç yazışması olup PAK PETROL'ün şirket içerisinde kendi maliyet tablosu ile rakibi ULUSOY'un maliyet tablolarını paylaştığı görülmektedir. Söz konusu belge, teşebbüslerin güncel veya ileriye dönük fiyat listeleri yanında birbirlerinin maliyet tablolarını da edinebildiklerini göstermektedir.
- (250) Bu noktada, rakip teşebbüse ait maliyet tablosunun ULUSOY ya da KUSAD'dan edinilmiş olabileceği değerlendirilmektedir. Bununla birlikte ULUSOY'un Haziran-Ekim 2013 döneminden itibaren, PAK PETROL'ün ise Mart 2017 tarihinden itibaren ihlale taraf olduğuna ilişkin yukarıda yer verilen tespitin ışığında, bu belge yönünden ilave bir değerlendirme yapılmamıştır.
- (251) 09.04.2018 tarihinde, AKMEHMET tarafından KUSAD (.....)'dan bir kez daha un fiyatlarına müdahale etmesinin talep edildiği, KUSAD (.....) ve aynı zamanda ULUSOY (.....)'un *"Maliyetler üzerine tartışılacak bir toplantıyı acil olarak düzenleyecekleri"* şeklinde olumlu cevap verdiği yazışma elde edilmiştir.
- (252) Söz konusu yazışmadan yaklaşık bir ay sonra 14.05.2018 tarihinde KOZLU yetkilileri arasında yapılan iç yazışmada *"... (.....) müşterileri aramış 3-4 tl zam gelecek demişler ama uygulama günü belli değilmiş"* ifadesine ilişkin olarak, söz konusu Mayıs 2018 dönemi bakımından teşebbüslerin fiyat listelerindeki değişiklikler tespit edilmeye çalışılmıştır. Fiyat listeleri incelendiğinde, ULUSOY, UNSAN, USTA UN, DERVİŞOĞLU, UNAY ve TUNÇOĞLU'nun 14.05.2018, AKMEHMET ve KOZLU'nun 15.05.2018, ALTINBAŞAK'ın 16.05.2018, BİRSAN'ın ise 21.05.2018 tarihlerinde fiyat listesi yayımladıkları tespit edilmiştir. Bu noktada özellikle birden fazla rakibin aynı tarihli fiyat listesi değişiklikleri, ihlal isnadı bakımından tek başına kullanılmamakla birlikte, yukarıda yer verilen toplantılar ve rakipler arası doğrudan rekabete duyarlı hassas bilgi değişimlerine dayanılarak yapılan tespitleri güçlendirmektedir. Öte yandan, fiyat geçişi yapmış söz konusu teşebbüslerin tümünün daha önceki tarihlerde ihlale taraf oldukları tespiti mevcuttur.
- (253) 06.06.2018 tarihli ULUSOY iç yazışmasında, 14.05.2018 tarihli fiyat geçişine ilişkin olarak bazı tespitler yapılabilecektir. "RAKİP FİRMA FİYAT GEÇİŞİ SONRASI PİYASA UYGULAMALARI" konu başlıklı e-postada, *"14 Mayıs tarihinde gerçekleştirilen fiyat geçişi sonrası bölgede tüm fabrikaların ULUSOY ile birlikte fiyat geçişini deklare ettiği ve uygulamaya başladığı ancak, zaman zaman deklare edilen uygulamaların bozulduğu, deklare edilen dışı satışlar olduğunu tespit edilse de genele yayılmadığı, piyasalarda ULUSOY UN ve OSMANLI UN'un ne kadar dik durduğu hususunun özellikle takip edildiği, diğer oyuncuların bu iki firmanın hareketlerini takip ettiği, Ulusoy Un hiçbir konuda (Fiyat, vade vs.) taviz vermeden deklare ettiği uygulamaları yapmaya devam ettiği, OSMANLI UN ve ULUSOY'un oyun kurucu olduğu"* yönündeki

ifadelerin, piyasanın işleyişine ilişkin önemli ipucu niteliğinde bilgiler içerdiği değerlendirilmektedir.

- (254) 14.05.2018 tarihi, aynı zamanda AKMEHMET içerisinde yapılan iç yazışmada öne çıkmaktadır. USTA UN'un yine 14.05.2018 tarihli ve PAK PETROL'ün 10.05.2018 tarihli fiyat listelerinin 14.05.2018 tarihinde AKMEHMET içerisinde paylaşılması, rakip teşebbüslerin rekabete duyarlı bilgileri hızlı şekilde aralarında değiştirdiklerini ve piyasayı şeffaflaştırdığını göstermektedir. Söz konusu Mayıs 2018 dönemi bakımından yukarıda isimleri geçen AKMEHMET, PAK PETROL ve USTA UN için daha önceki tarihten itibaren ihlalin tarafı oldukları tespit edilmiş olup bu belge kapsamında teşebbüslere ilişkin ilave bir değerlendirme yapılmamıştır.
- (255) Söz konusu bilgi değişiminin iki hafta ertesinde, 29.05.2018 tarihinde Çorum'da soruşturma taraflarından 17 teşebbüsün katıldığı bir toplantı daha düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu toplantıya ilişkin bu tespitin haricinde herhangi bir bilgi veya belgeye ulaşılmamıştır.
- (256) Güncel fiyat listesi paylaşımına örnek teşkil eden bir diğer belgede, 29.08.2018 tarihinde ULUSOY, AMASYA UN'a aynı gün uygulamaya geçecek olan fiyat listesini bildirmektedir. Öte yandan, AKMEHMET çalışanı, 29.08.2018 tarihinde yine aynı gün tarihli ULUSOY ve UNSAN (OSMANLI) fiyat listesini çalıştığı şirket içerisinde paylaşmıştır. Söz konusu belgeler, teşebbüslerin bilgi değişimi yoluyla anlık olarak rakiplerini takip ettiğini ve üst düzey yöneticiler arası iletişim kurulmak suretiyle, birbirlerinin fiyatlama davranışları üzerinde kontrol mekanizması oluşturduklarını göstermektedir. Anılan 29.08.2018 tarihi bakımından belgede adı geçen teşebbüsler için yukarıda daha önce ihlal tespiti yapılmış olup bu belge bazında ilave bir tespitte bulunulmamaktadır.
- (257) 2019 yılının başında, yukarıda oldukça fazla sayıda örneğine yer verilmiş olan teşebbüsler arası fiyat listesi bildirimlerine yeniden rastlanmaktadır. Yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgelere göre; 18.01.2019 tarihinde, ertesi gün (19.01.2019 tarihi) itibarıyla uygulanmaya başlanacak PAK PETROL fiyat listelerinin, teşebbüs tarafından ULUSOY yöneticisine gönderildiği, aynı gün bu yöneticinin listeleri BİRSAN yöneticisine ilettiği tespit edilmiştir. Söz konusu belge, PAK PETROL, ULUSOY ve BİRSAN bakımından doğrudan bilgi değişimi niteliği taşımaktadır. Yukarıda yer verildiği üzere ULUSOY bakımından Haziran-Ekim 2013, PAK PETROL bakımından Mart 2017 döneminden itibaren ihlal gösterilebilmektedir. BİRSAN'ın yukarıda bahsi geçen Çorum ve Samsun toplantılarının hiçbirine katılmadığı görülmektedir. BİRSAN'ın doğrudan bilgi değişiminde bulunduğu ilk tarih 2019 yılı olmaktadır.
- (258) Söz konusu tespitler doğrultusunda, öncelikle tarafların 2013 yılı Haziran ayı sonlarından 2019 yılı Ocak ayına kadar fiyat belirlemeye yönelik olarak temas halinde olduğu, maliyet ve fiyatların görüşüldüğü toplantıların yanı sıra, yönetim seviyesinde doğrudan iletişimle piyasa şeffaflaştırılarak rekabetçi parametreleri ortadan kaldırmak iradesinin sergilendiği değerlendirilmektedir. Dolayısıyla amaç unsuru, ortak iradenin varlığı ve bu yönde gerçekleştirilen iletişim/işbirliği bakımından, açıkça ortaya konulmuştur.
- (259) İhlalin varlığı sonucuna varabilmek için amaç unsurunu göstermek yeterli olmakla birlikte, soruşturma konusu bilgi değişiminin piyasadaki etkisi de tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu noktada Soruşturma Raporu'nda ayrıntılı olarak yer verildiği üzere, liste fiyatlarının peşin ve vadeli fiyata göre değişmesi, bölgesel fiyatlamaların mevcudiyeti, kredi kartı komisyonu ve nakliye gibi unsurlar nedeniyle liste fiyatlarının saha uygulamasında gecikme ile birlikte farklı uygulamalar görülebilmektedir. Yine de

raporda yer verilen bazı deliller bakımından, piyasayı şeffaflaştırarak rekabetçi parametreleri ortadan kaldırma iradesinin, teşebbüslerin fiyatlama davranışlarına olan etkileri de ortaya konulabilmektedir. Nitekim teşebbüslerin aynı tarihlerde fiyat artırdıkları listeleri yayımlamış olmaları, bilgi değişiminin piyasada etki gösterdiğini ortaya koymak için yeterlidir. Özetle soruşturma konusu bilgi değişiminin amaç ve etki yönüyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu değerlendirilmektedir.

- (260) Yukarıda KUSAD'a ilişkin başlıkta belirtildiği üzere, 2012-2019 yılları arası dönemde KUSAD'ın (.....) görevini⁹⁰, aynı zamanda bir dönem ULUSOY'un (.....) yapan, mevcut durumda ULUSOY (.....) olan (.....) yürütmektedir. KUSAD ofisinin ULUSOY binasında olduğu bilgisi ile birlikte, Günhan ULUSOY'un KUSAD faaliyetlerinde birinci derecede aktif olarak rol aldığı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, Amasya ve Çorum toplantılarının yanı sıra sonraki tarihlerde yapılan toplantılar bakımından da, e-postaların doğrudan alıcısı konumunda olmadığı toplantılar da dâhil olmak üzere KUSAD'ın düzenlediği toplantılara ULUSOY'un katıldığı ve dolayısıyla alınan kararlardan haberdar olduğu varsayılmıştır.
- (261) KUSAD'ın dönem dönem değişmekle birlikte, üç onursal üye ile birlikte mevcut durumda 48 üyesi bulunmakta olup, bu üyelerin 30'u soruşturma kapsamında incelenmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde faaliyet gösteren un üreticilerinin teşebbüs birliği konumundaki GUSAD'ın 96 üyesi bulunmakta olup, beşi üretici soruşturma kapsamında incelenmiştir. Yukarıda ayrıntılı olarak tespit edildiği üzere KUSAD'ın, üyeleriyle birlikte un satış fiyatlarının görüşüldüğü toplantılar düzenlediği, toplantılar sonrasında üyelerinin buğday unu satış fiyatlarını içeren fiyat listelerini düzenli olarak topladığı, topladığı fiyat listelerini üyelere yeniden gönderdiği, söz konusu faaliyetin teşebbüsler arası fiyatların kontrolünü sağlamaya yönelik olduğu tespit edilmektedir.
- (262) Öte yandan, Güneydoğu Anadolu Bölgesi bakımından yapılan değerlendirmede, KUSAD ve üyelerinden farklı olarak, rakipler arası temasa işaret eden bir bilgi ya da belge elde edilmemiştir. Ayrıca, yine KUSAD'dan farklı olarak, teşebbüs birliği olan GUSAD'ın, bölgedeki un üreticilerinin fiyat listelerini toplamak ya da fiyatlama politikalarını takip etmek gibi bir işlevi bulduğuna dair herhangi bir bilgi ya da belge bulunmamaktadır. Bununla birlikte üye teşebbüslerin fiyat hareketleri incelendiğinde, KUSAD üyelerinin aksine GUSAD üyelerinin fiyatlarında benzerlik tespit edilmemiştir. Bu çerçevede, GUSAD'ın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ele alınabilecek bir eyleminin bulunmadığı, dolayısıyla 5. madde kapsamında muafiyet değerlendirmesine tabi olmadığı kanaatine ulaşılmıştır. Bu tespitler doğrultusunda aşağıda, KUSAD ve soruşturma tarafı teşebbüsler için 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet değerlendirmesi yapılmıştır.

1.4.3. 4054 sayılı Kanun'un 5. Maddesi Kapsamında Değerlendirme

- (263) Yatay işbirliği niteliğinde olan teşebbüsler arası anlaşmalar, teşebbüs birliği kararları ve uyumlu eylemlerin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi ve 5. maddesi çerçevesinde değerlendirilmesinde dikkate alınacak ilkeleri belirleyen Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuz'a (Yatay Kılavuz) göre, mevcut ya da potansiyel rakipler arasında yapılan bir anlaşma söz konusu ise, işbirliği "yatay" bir niteliğe sahiptir.
- (264) Yatay Kılavuz'a göre, 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 5. maddeleri çerçevesinde yapılan değerlendirme iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama, teşebbüsler arası anlaşmanın 4. madde kapsamında, rekabeti bozucu bir amacının veya rekabeti kısıtlamaya dönük fiili ya da potansiyel bir etkisinin bulunup bulunmadığının değerlendirilmesidir. Anlaşmanın

⁹⁰ (.....).

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlayıcı olduğunun tespit edilmesi halinde ikinci aşamaya geçilmekte ve bu aşamada anlaşma sonucunda ortaya çıkacak rekabetçi faydalar ve rekabeti kısıtlayıcı etkiler dikkate alınarak 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde muafiyet değerlendirilmesi yapılmaktadır.

- (265) Muafiyetin Genel Esaslarına İlişkin Kılavuz'da (Muafiyet Kılavuzu) da açıklandığı üzere, gerek hukuken gerek iktisadi olarak doğası gereği rekabeti aşırı ölçüde sınırlandıran ve rekabet üzerindeki olumsuz etkilerini bertaraf edecek nitelikte ekonomik faydalar yaratmaları pek de mümkün görünmeyen anlaşmalar muafiyet koşullarını da sağlayamamış olacaktır. Rakipler arasında yapılan *fiyat tespiti, bölge ve müşteri paylaşımı* gibi sınırlamalar bu kısıtlamalardandır.
- (266) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan bir anlaşma, ancak 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki koşulların tümünün sağlanması halinde 4. maddenin uygulanmasından muaf tutulabilmektedir. 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında muafiyet koşulları şu şekilde sayılmıştır:
- a) *Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,*
 - b) *Tüketicinin bundan yarar sağlaması,*
 - c) *İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,*
 - d) *Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması."*
- (267) Yukarıda ifade edildiği üzere, soruşturma taraf olan bazı teşebbüslerin dönemsel olarak buğday unu fiyatlarına ilişkin olarak görüştükleri ve fiyat tespit ettiklerine işaret eden belgelere ulaşılmıştır. AB Antlaşması'nın 101. maddesinin Yatay İşbirliği Anlaşmalarına Uygulanabilirliğine Dair Kılavuzda⁹¹, rekabeti kısıtlama amacına dönük her türlü bilgi değişiminin, "*rekabetin amaç bakımından kısıtlanması*" olarak değerlendirileceği belirtilmektedir.
- (268) Bilgi değişimi, pazardaki şeffaflığı yapay olarak artırarak teşebbüsler arasında rekabetçi davranışların koordinasyonunu kolaylaştırıp rekabeti kısıtlayıcı etkiler doğurabilir. Öte yandan, rekabet hukuku literatüründe taraflar arasında rekabete duyarlı bilgi değişiminin hem fiyat belirleme anlaşmasının bir kanıtı, hem de bağımsız bir ihlal olarak değerlendirilebileceği bilinmektedir.
- (269) Bu noktada, teşebbüslerin 2013 yılından başlayarak toplantılar ve/veya doğrudan iletişim yoluyla aralarında un satış fiyatına ilişkin görüştükleri ve sonrasında fiyat listelerinin güncellenerek fiyatların yükseltildiği görülebilmektedir. Bu noktada, rekabeti kısıtlayıcı amacı gösteren söz konusu doğrudan temasların, etkisini fiyat listelerinde gösterdiğini söylemek mümkündür. Fiyat listelerinin ötesinde, teşebbüslerin iç yazışmalarında da görülebildiği üzere, fiili olarak uygulanan fiyatların bölgesel, dönemsel ve ödeme şekline göre değişebildiği tespiti göz önüne alındığında, teşebbüslerin fiyat duyurularındaki eş anlı hareketler, koordinasyona ilişkin etkiyi de göstermektedir.
- (270) Yatay Kılavuz'da bilgi değişiminin, rakipler arasındaki doğrudan bir bilgi paylaşımı şeklinde ortaya çıkabileceği gibi, teşebbüs birlikleri gibi ortak bir kurum, pazar araştırma firmaları gibi üçüncü taraflar ya da sağlayıcılar veya bayiler aracılığıyla dolaylı şekilde de gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir. Bu noktada, teşebbüslerin güncel fiyat verilerinin KUSAD aracılığıyla veya birbirlerine doğrudan paylaşılması,

⁹¹ Guidelines on the Applicability of Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union to Horizontal Co-operation Agreements.

bilgi değişiminin sıklığı göz önüne alındığında, teşebbüslerin gelecekte izlemesi muhtemel davranışların tahminini kolaylaştırmaktadır. Bu noktada, birbirine yakın coğrafi bölgelerde faaliyet gösteren rakip un üreticilerinin söz konusu bilgi değişiminin, rekabetçi bir piyasada olması gereken stratejik belirsizliği tamamen ortadan kaldırdığı değerlendirilmektedir. Bu noktada, ilk bakışta Türkiye pazarının tümü bakımından teşebbüs sayısının fazlalığı nedeniyle, soruşturma konusu teşebbüs davranışlarının etki doğurma potansiyelinin düşük olduğu akla gelebilecektir. Ancak literatürde, koordinasyon riskinin düşük olduğu pazarlarda dahi, bilgi değişiminin pazardaki şeffaflığı artırarak, pazarın karmaşıklığını düşürerek, dengesizliği azaltarak ve asimetriteri telafi ederek, pazarın yapısını işbirliğine uygun bir hale getirebileceği vurgulanmaktadır.

- (271) Öte yandan, rakiplerinin stratejik verileri kendisine ulaşan firmalar, bu bilgilerin kendilerine ulaşmasını istemediklerini rakiplerine açık bir şekilde bildirmedikleri takdirde, rakiplerce açıklanan bilgileri kabul etmiş ve pazar davranışlarını buna göre uyarlamış sayılacaklardır. Bilgi değişimi teşebbüslerin, koordinasyonun koşullarına ilişkin olarak ortak bir anlayışa varmalarını sağlayabilmektedir. Bu durum ortada açık bir anlaşma bulunmasa dahi pazarda anlaşmalı sonuçlara neden olabilmektedir.
- (272) Bu tür bir bilgi değişimi, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında açık ihlal oluşturan haller arasındadır. Teşebbüs birliği olan KUSAD aracılığıyla buğday unu üreticilerinin satış fiyatlarını yükseltmesi ve/veya satış fiyatlarını belirlemesi sonucunda, herhangi bir gelişme veya iyileşmenin söz konusu olmayacağı ve tüketicilerin bundan faydalanmayacağı kuşkusuzdur. Nitekim birinci yazılı savunmalarda ve taraflarla yapılan diğer yazışmalarda da bu yönde herhangi bir açıklama gündeme getirilmemiştir. Dolayısıyla soruşturma konusu rekabeti kısıtlayıcı bilgi değişiminin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulamayacağı sonucuna varılmıştır.
- (273) Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler çerçevesinde, soruşturmaya taraf teşebbüsler, gerçekleştirdikleri ihlalin başlangıç tarihlerine göre gruplanmıştır. Buna göre;
- AKMEHMET, AMASYA UN, AYSER BAK, EMİROĞLU, ERENLER UN, ELSA, HİTİT UN, HÜSEYİNOVA, KOZLU, MERZİFON GÜLBAHAR, MİSAFİR MİS BAŞAK UN, SARAY PETROL, USTA UN, ŞİMŞEKLER, TAFLAN UN, TUNÇOĞLU, ULUSOY, UNAY UN, UNSAN (OSMANLI), YILMAZ UN ve KUSAD adlı teşebbüsler ile teşebbüs birliğinin Haziran 2013,
 - BAFRA ERİŞ, ÜNSAN ÜNYE ve YÜKSEL UN adlı teşebbüslerin Kasım 2013,
 - BEŞGÖZ UN, ERUN, DERVİŞOĞLU, ALTINBAŞAK, ÇİÇEK UN ve TEKSİN UN adlı teşebbüslerin Ocak 2014,
 - NİHORUZ adlı teşebbüsün Kasım 2015,
 - ZAFER UN adlı teşebbüsün Aralık 2016,
 - PAK PETROL adlı teşebbüsün ise Mart 2017
- tarihlerinden itibaren buğday unu fiyatlarına ilişkin toplantı ve/veya doğrudan iletişimler yoluyla piyasayı şeffaflaştırmak suretiyle rekabeti kısıtlayarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği kanaat ve sonucuna ulaşılmıştır.

I.4.4. Yazılı Savunmaların Değerlendirilmesi

I.4.4.1. Yazılı Savunmalarda Teşebbüsler Tarafından ileri Sürülen Ortak Hususlar **Önaraştırmanın süresi içinde tamamlanmadığı itirazı**

- (274) 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinde yer alan "Önaraştırma yapılmasına karar verildiği takdirde Kurul Başkanı, meslek personeli uzmanlardan bir ya da birkaçını raportör olarak görevlendirir. Önaraştırma yapmakla görevlendirilen raportör 30 gün içinde elde ettiği bilgileri, her türlü delilleri ve konu hakkındaki görüşlerini Kurula yazılı olarak bildirir." hükmü çerçevesinde, önaraştırma süreci görevlendirme tarihi itibarıyla başlamaktadır. Mevcut durumda Kurulun 17.10.2018 tarihli ve 18-39/636-M sayılı toplantısında önaraştırma yapılmasına ilişkin olarak aldığı karar çerçevesinde, Başkanlık Makamının 26.04.2019 tarihli ve 5103 sayılı yazısı uyarınca, önaraştırma yapmak üzere raportörler 30.04.2019 tarihinden itibaren görevlendirilmiş olup, Önaraştırma Raporu 29.05.2019 tarihinde öngörülen süre içinde teslim edilmiştir. Soruşturma açılmasına ise, Kurulun 13.06.2019 tarihli toplantısında karar verilmiştir.

Soruşturma kapsamında delillerin tebliğ edilmediği, uyumlu eylem, anlaşma veya teşebbüs birliği kararı şeklinde somut bir ihlal tanımlaması yapılmadığı, önaraştırma açılmasına ilişkin karar ve önaraştırma raporunun, soruşturma açılmasına dair karar ve varsa karşı oyların gönderilmemesinin; Soruşturma Bildirimi'nde yapılan karartmaların savunma hakkını kısıtladığı itirazı.

- (275) 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesine göre; "Kurul, başlattığı soruşturmaları, soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir ve tarafların ilk yazılı savunmalarını 30 gün içinde göndermelerini ister. Taraflara tanınan ilk yazılı cevap süresinin başlayabilmesi için Kurulun bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara göndermesi gerekir."

- (276) 4054 sayılı Kanun'un ilgili hükmünden de anlaşılacağı üzere yapılan bildirimde Kurul kararının taraflara bildirilmesi gibi bir yükümlülük bulunmamaktadır. Ayrıca söz konusu Kurul kararına ilişkin muhalif üye görüşü bulunmamakla birlikte, bulunsaydı dahi muhalif görüşün taraflara gönderilmemesi, iddia edildiği gibi savunma hakkını engelleyecek bir durum oluşturmamaktadır. Öte yandan, soruşturma açılmasına temel teşkil eden bilgi ve belgelere, ticari sırların korunmasına özen gösterilmek suretiyle soruşturma bildiriminde yer verilmiştir.

İlgili pazarda rekabeti sınırlayıcı bir anlaşma zemini bulunmadığı, pazarın rekabetçi bir yapı gösterdiği, sektörde işgücü transferinin ve çalışanlar arası iletişimin yüksek olması nedeniyle firmaların birbirine ait fiyat, pazarlama, üretim ve satış prensiplerini öğrenmelerinin çok kolay ve pazarın şeffaf olduğu, ürünlerin fiyatlarının, fiyat listelerinin maliyetlere ve piyasa koşullarına göre serbestçe belirlendiği savunması.

- (277) İlgili pazarda firmaların birbirlerine ait fiyat ve diğer rekabete duyarlı stratejilerini piyasadan öğrenmek yerine doğrudan birbirleri ile paylaştıkları ve fiyat oluşum süreçlerine dahil olarak, rakip teşebbüslerin fiyatlama politikaları üzerinde kontrol mekanizması oluşturdıkları tespit edilebilmektedir. Söz konusu pazarda ihlale temel teşkil eden davranış, rekabetçi bir piyasada olması gerekenden farklı olarak, teşebbüslerin birbirlerinin anlık fiyatlama davranışlarını takip etmeleri ve ortak bir iradeyi uygulamaya geçirmek amacıyla piyasayı şeffaflaştırmalarıdır.

Soruşturma tarafı teşebbüslerin ülke geneli toplam pazar paylarının %3'ü geçmediği, bu nedenle 4. madde ihlalinin fiilen mümkün olmadığı savunması.

- (278) Teşebbüslerin pazar payları ile 4054 sayılı Kanun'un 4. madde kapsamında bir ihlal arasında doğrudan bir ilişki kurulması hatalı sonuçlara sebep olabilecektir. Ülke genelinde çok fazla sayıda un üreticisi teşebbüs olmakla birlikte, teşebbüslerin bölgesel uygulamalarla fiyatların yönünün belirleyebilme potansiyellerinin olduğu anlaşılmaktadır.

2018 yılı yaz döneminde yaşanan ani döviz dalgalanması yaşandığı ve bu durumun maliyetleri ve fiyat istikrarını etkilediği, fiyatların bu nedenle arttığı, ayrıca teşebbüslerin farklı fiyattan satış yaptıkları hususunun fiyat listeleri ve faturalar incelendiğinde görülebileceği savunması.

- (279) 2018 yaz döneminde döviz dalgalanması gerçekleştiği bilinmekte olup, dosya kapsamında bu durumun aksini iddia eden bir tespitle bulunulmamıştır. Ancak soruşturmaya konu edilen husus, maliyetler nedeniyle fiyatlarda yaşanan artış olmayıp, buğday unu fiyatlarına ilişkin toplantı ve/veya doğrudan iletişimler yoluyla piyasayı şeffaflaştırmak suretiyle rekabeti kısıtlayarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmeleridir.

Fiyat listelerinin KUSAD ya da rakiplerle paylaşılmadığı, kaldı ki fiyat listelerinin teşebbüslerin kendi inisiyatifleri dışında pazardan elde edebileceği, KUSAD tarafından gönderilen e-posta/e-postalara herhangi bir cevap verilmediği yönündeki savunmalar.

- (280) Soruşturma tarafı teşebbüslerin önemli bir çoğunluğunun fiyat listelerini KUSAD'a ya da birbirlerine doğrudan göndermiş olduğu, inceleme kapsamında elde edilen bilgi ve belgelerden tespit edilebilmektedir. Teşebbüslerin fiyat listelerini piyasadan elde edebilme ihtimali her sektörde olduğu gibi un sektöründe de mevcuttur. Bununla birlikte, soruşturma kapsamında elde edilen belgeler incelendiğinde, teşebbüslerin en üst düzeydeki yöneticilerinin, birbirlerine fiyat listelerini yayımlandığı gün gönderdikleri hatta bazı durumlarda ileri tarihli fiyat listesinin paylaşılabilirdiği tespit edilmektedir. Öte yandan, KUSAD tarafından gelen e-postalar, diğer iletişimlerle birlikte desteklenerek incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Kurulun benzer nitelikteki bazı konularda soruşturma dahi açmaması, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 9/3. maddesinin uygulandığı emsal kararların olası bir ihlalin varlığı halinde dikkate alınması gerektiği savunması.

- (281) Soruşturma kapsamında teşebbüslerin tümü ihlalden sorumlu tutulmayıp, rakiplerle iletişimleri ve fiyat belirleme iradesine katılımları göz önüne alınarak birden fazla değerlendirme yapılmıştır.

29.06.2013 tarihinde Çorum Katipler Konağında düzenlenen toplantıya katılım sağlandığı, ancak toplantıda sektörel sorunların konuşulduğu ve un fiyatları üzerinde herhangi bir anlaşmaya varılmadığı savunması.

- (282) Anılan toplantının içeriği, yukarıda teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgeler kısmında yer verilen e-postalardan ve devamında rakip teşebbüslerin iç raporlamalarında açıkça anlaşılabilmektedir.

08.01.2014 tarihli toplantı sonrası KUSAD tarafından taraflara gönderilen e-postada un fiyatlarının 60 TL seviyesinde olmasının tavsiye edildiği, ancak teşebbüsün o dönemde bu fiyattan farklı bir fiyattan satış yaptığı, bunun faturalarla sabit olduğu yönündeki savunmalar

- (283) Yukarıda ayrıntılı olarak ifade edildiği üzere, fiyat belirleme iradesinin varlığı esastır. KUSAD'ın e-postasında belirtilen fiyattan satış yapılıyor olup olmamasının, ihlal konusu inceleme bakımından önemi bulunmamaktadır.

I.4.4.2. Savunmalarda Bazı Teşebbüsler Tarafından İleri Sürülen Diğer Hususlar

KUSAD toplantılarına iştirak edilse dahi orada alınan tüm kararların onaylanmadığı, teşebbüse ait fiyat listelerinin derneğin bilgisine sunulup paylaşılmadığı, KUSAD tarafından gönderilen maliyet çalışma tablosunun kendi maliyetlerini kontrol etmek ve pratik olması nedeniyle bilgisayarlara indirildiği, söz konusu tablonun piyasada ortak bir fiyat belirleme amacıyla kullanılmadığı gibi kendi fiyatlarını belirlemede de tek etken olmadığı, şayet ortada bir anlaşma ya da uzlaşma olsa idi alınan kararlara uyulmaması halinde KUSAD tarafından teşebbüse yaptırım ya da baskı uygulanması gerektiği savunması.

- (284) Dosya kapsamında elde edilen ve yukarıda ilgili kısımlarına yer verilen belgelerde, toplantılarda zam, fiyat gibi geleceğe yönelik, rekabete duyarlı stratejik bilgilerin rakipler arasında görüldüğü, ayrıca, en azından mevcut tespitlere göre, e-posta aracılığıyla doğrudan iletişime konu olduğu tespit edilmiştir. Rakibinden rekabete duyarlı bilgiyi alan teşebbüsün böyle bir bilgiyi almak istemediğine dair net karşılık vermemesi durumunda, teşebbüsün bu bilgiyi kabul ettiği ve pazardaki davranışlarını buna göre değiştirdiği varsayılmaktadır. Bu noktada, rekabete duyarlı bilgi değişimine ilişkin Yatay Kılavuz'daki açıklamalar, rakipler arasında değiştirilen bilginin niteliğinden bağımsız olarak katı bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Dolayısıyla toplantıdaki görüşmelerin onaylanmadığı şeklinde bir yaklaşımın kabulü mümkün görünmemektedir.

I.4.4.2.1. NİHORUZ'un Yazılı Savunması ve Değerlendirme

4054 Sayılı Kanun'un 4. maddesiyle belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacı taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri yasakladığı, 4054 Sayılı Kanun'un 16. maddesine dayalı olarak bir rekabet ihlaline idari para cezası uygulanabilmesi için, Kanun'un 4. maddesinde belirtilen rekabete aykırı bir anlaşmanın yapılmasına ya da uyumlu eylemin gerçekleşmesi ve ayrıca bu hukuka aykırı davranışların varlığının ortaya konulması gerektiği, Soruşturma Raporu'nun 97. sayfasında "28.11.2015 tarihinde NİHORUZ yetkilisi tarafından MİSAFİR UN ..." e gönderilen e- postalarda ileri tarihli (01.12.2015) NİHORUZ fiyat listesi yer almaktadır" ibaresinin bulunduğu, raporun devamında 103. sayfada "NİHORUZ ve ALAYBEYİ KUSAD üyesi olmadığı halde söz konusu teşebbüsler ile irtibatlı olduğu için analizlere dahil edilmiştir." denildiği, ancak Danıştay 13. Dairesinin kararında (16.12.2015 tarih ve 2015/2624 Esas-2015/4608) rekabet açısından önemli olduğunda kuşku bulunmayan geleceğe dair fiyat ve maliyet gibi bilgilerin piyasada rekabet edilen başka bir teşebbüsle paylaşılmasında rekabeti ihlal edici bir amacın olduğu şüphesinin ortaya çıkacağı bununla birlikte hassas bilgilerin paylaşımının belirli bir süreç dahilinde tekrarlanıyor olmasının da bu şüpheyi destekler ve bir anlaşmanın varlığını ortaya koyar nitelikte olduğunun belirtildiği, Soruşturma

Raporunda NİHORUZ'un sadece bir eyleminden bahsedildiği, bu eylemin ise tamamen başka bir gerekçeden dolayı fiyat listesinin e-posta ile gönderilmesinden ibaret olduğu, başkaca devam eden yada tekrarlanan bir bilgi paylaşımı olmadığı, bu durumun ise NİHORUZ'un diğer şirketlerle uyumlu eylem içinde olmadığına kanıtı olduğu, öte yandan yukarıda yer verilen Danıştay kararına göre uzlaşmanın unsurlarının belirlenmesi, uygulanması ve takibinin taraflar arasında gerçekleştirilen bir dizi iletişim, bilgi paylaşımı ve mutabakat vasıtasıyla ifa edilmesi gerektiği, NİHORUZ'da yapılan incelemelerde ise uyumlu eyleme ilişkin olarak hiçbir belge temin edilemediği, belge ya da belgelere rastlanmadığı, sonuç olarak tek bir e-postanın hukuka aykırılık arz etmediği savunması.

- (285) NİHORUZ'da yapılan yerinde incelemede herhangi bir belge bulunamamış olsa da, MİSAFİR UN'da yapılan incelemede NİHORUZ'un rakiplerle iletişim halinde olduğunu kanıtlar nitelik taşıyan NİHORUZ'a ait ileri tarihli fiyat listesi elde edilmiştir.
- (286) 28.11.2015 tarihinde NİHORUZ'un, MİSAFİR UN ile ileri tarihli (01.12.2015) fiyat listesini paylaştığı anlaşılmaktadır. Söz konusu fiyat listesinin doğrudan rakipler arasında paylaşılması ve ileriye dönük olması, teşebbüslerin gelecekte uygulayacakları fiyatları da rakiplerine ilettiklerini göstermektedir. Söz konusu belgede bilgi değişimine taraf olan MİSAFİR UN, aynı zamanda 2013 ve 2014 döneminde ihlale taraftır. Mevcut veriler doğrultusunda ise, NİHORUZ'a ilişkin ihlalin başlangıcının 28.11.2015 tarihi olduğu ve ihlalin bir yıldan kısa süreli olduğu kanaati muhafaza edilmiştir.

I.4.4.2.2. KOZLU'nun Yazılı Savunması ve Değerlendirme

Soruşturma Raporu'nun 182. Paragrafında (Kararın 44 nolu paragrafı) bahsi geçen belgenin rekabet ihlalini kanıtlamadığı, 183. Paragrafta (Kararın 45 nolu paragrafı) yer alan belgenin raportörlerce yanlış yorumlandığı, her iki belgenin de teşebbüsün iç yazışmaları olduğu savunması.

- (287) Anılan belgeler, tek başına ihlal değerlendirmesinde esas alınmamış olup KOZLU'nun ihlalini kanıtlayan belgeler KUSAD tarafından teşebbüslerin fiyatlandırma politikalarına ilişkin olarak çeşitli illerde farklı tarihlerde gerçekleştirilen toplantılar ve akabinde yapılan e-posta yazışmalarıdır. Öte yandan, 182. paragrafta yer alan belgedeki "müşterileri aramış" ifadesinin, savunmadaki gibi üçüncü bir kişi aracılığıyla rakip teşebbüsün zam yapacağına ilişkin bilgi alındığını gösterdiği yönündeki savunmaya katılmak mümkün olmamıştır. Belge, rakip iki teşebbüsün müşteri konumundaki işletmeleri arayarak, üretici teşebbüslerin piyasaya zam olacağı yönünde söylemde bulundukları, ancak zammın uygulama tarihine ilişkin bilgi vermediklerine işaret etmektedir

KUSAD çatısı altında gerçekleştirilen toplantıların rekabeti kısıtlayıcı amaç ile değil sektörel bir çözüm arayışı çerçevesinde gerçekleştirildiği; rekabeti kısıtlayıcı amaç taşıyan anlaşmaların tipik özelliğinin teşebbüsler arasındaki koordinasyonun süreklilik arz etmesi iken, KUSAD toplantılarının sektördeki sorunların artmaya başladığı dönemlerde gerçekleştiriliyor olduğu ve toplantıların süreklilik arz etmediği savunması.

- (288) Soruşturma kapsamında KUSAD üyesi olan bazı teşebbüslerin Çorum, Amasya gibi çeşitli illerde belirli aralıklarla KUSAD bünyesinde bir araya gelerek un fiyatları, zam, vadeler gibi fiyatlama politikalarına ilişkin konuları görüştükleri ve hatta bu görüşmelerin ardından ortak fiyat listeleri yayımladıkları yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgeler vasıtasıyla ispatlanmıştır. Dolayısıyla teşebbüslerin sürekli iletişim

ve koordinasyon halinde olmadıkları ve rekabeti kısıtlamayı amaçlamadıkları şeklindeki savunma gerçeği yansıtmamaktadır. Ayrıca anılan toplantı tarihlerinin sektördeki sorunların olduğu dönemler ile örtüşmesi, toplantıların rekabeti kısıtlayıcı amacı olmadığını göstermemektedir.

Raporun 219. ve 221. paragraflarında (Kararın 82 ve 83. Paragrafları) kullanılan belgelerin rekabeti kısıtlayıcı amacın varlığına dayanak olması açısından kullanıldığı, aslında sektörde döviz kurundaki artıştan kaynaklanan panik ortamının etkisiyle yanlış bir dil kullanılarak sektördeki sorunlara çözüm arayışında bulunulmaya çalışıldığı savunması.

- (289) Soruşturma Raporu'nun 219. paragrafında bahsi geçen ve KOZLU'nun da alıcıları arasında olduğu e-postada *"Elimizden ne gelir bilemiyorum ama, bize öncülük edecek, zam yapıp arkasında duracak bir firmaya ihtiyaç var anladığım kadarıyla."* şeklinde bir ifade yer almaktadır. Akabindeki e-postalarda sürekli artan döviz kuruna, ithal buğday fiyatlarının un fiyatlarına yansıtılmamasına değinilmiş, fiyatlara müdahale etmenin gerekliliğinden bahsedilmiştir. Teşebbüslerin piyasadaki ekonomik sorunlar nedeniyle dahi olsa, un fiyatlarına ilişkin bilgi değişiminde bulunmak ve fiyatları birlikte artırmak yönünde karar almaları rekabeti amaç bakımından kısıtlamaktadır. Dosya kapsamında yer verilen, ihlale işaret eden belgelerle ortaya konulan süreç içerisinde döviz kurunda dönem dönem hareketlenmeler yaşanmış olması olağandır.

Un fiyatlarına etki eden en önemli kalemin buğday fiyatı olduğu, üretimde ithal buğdayın kullanıldığı, bu nedenle buğday fiyatlarının küresel düzeyde belirlendiği ve dövizdeki artışın un fiyatlarını artırdığı, un ihracatında dışa bağımlı olunduğu, dolayısıyla son yıllarda döviz kurunda yaşanan artışların fiyatlara yansıdığı savunması.

- (290) Yukarıda detaylı olarak izah edildiği üzere dosya kapsamından yer verilen ihlal iddiaları ile buğday fiyatları arasında doğrudan bir ilişki bulunmamaktadır.

Rekabeti kısıtlayıcı amaç unsurunun ortaya çıkmadığı, teşebbüsler arası iletişimin KUSAD çatısı altında gerçekleştirildiği, teşebbüsler arasında herhangi bir şekilde bireysel bir iletişimin olmadığı, mevcut iletişimin rekabetçi parametreleri koordine edildiğini göstermediği, aksine sektörel zararlara ilişkin çözüm üretme arayışının mevcudiyeti olduğunun anlaşıldığı, KUSAD kaynaklı yazışmaların dışında gerçekleşen tüm yazışmaların KUSAD toplantılarına hazırlık niteliği taşıdığı savunması.

- (291) Teşebbüsler arası iletişimin KUSAD çatısı altında gerçekleştirilmiş olması, teşebbüslerin birbirleri ile iletişim halinde olmadıklarını göstermemekte ve ayrıca ihlal değerlendirmesi bakımından önem arz etmemektedir. KUSAD, anılan ihlalde bilgilerin bir arada toplandığı ve yeniden dağıtıldığı bir aracı rolünü üstlenmiştir. Teşebbüsler arasında KUSAD aracılığıyla gerçekleştirilen iletişim, teşebbüslerin uyguladığı un fiyatlandırma politikalarına ilişkin olduğundan rekabetçi bir parametreye ilişkin bilgi değişimi olduğu görülmektedir. Öte yandan, teşebbüsler arası bireysel iletişim de bulunmakta olup, kararın ilgili bölümlerinde bu belgelere yer verilmiş ve taraflara bu belgeler gönderilmiştir.

Ekonomik Analiz Raporu'nda değinilen mark-up oranlarında artış görülmemesi hususunun sektördeki fiyat artışlarının maliyet artışlarıyla açıklanabildiği, Ekonomik Analiz Raporu'nun kendileri ve diğer oyuncular lehine tespitler içerdiği ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilmediğini desteklediği savunması.

- (292) Ekonomik Analiz Raporu'nun teşebbüs tarafından yanlış yorumlandığı görülmektedir. Nitekim anılan Rapor'da, KUSAD üyesi teşebbüsler bakımından olası ihlale dair ilk belge tarihi olduğu anlaşılan 2013 yılı Temmuz ayından önceki ve sonraki 42'şer aylık döneme dair teşebbüslerin bireysel ve ağırlıklı ortalama reel fiyatları üzerinde yapılan moment analizi neticesinde, genel itibarıyla olası ihlal dönemi olarak varsayılan dönemdeki reel fiyatların, ihlal dışı olduğu varsayılan dönemdeki reel fiyatlara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek seyrettiği, bunun yanında aynı dönemde fiyatların varyasyonunun ise düştüğü; bu açıdan söz konusu gözlemin, teori ve literatürde genel olarak anlaşma dönemleri için gözlenmesi beklenen fiyat hareketleri ile uyumlu bir görünüm arz ettiği belirtilmiştir. Ayrıca, her halükarda salt iktisadi analiz üzerinden kesin bir yargıya varmanın imkânsız olduğu ifade edilmiş; analiz kapsamında yapılan tespitler ile ulaşılan bulgu ve sonuçların, dosya kapsamında elde edilen tüm bilgi ve belgeler ışığında birlikte değerlendirilmesinin uygun olacağı kanaat ve sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim dosya konusu soruşturmada esas olarak dosya kapsamında elde edilen bilgi ve belgeler değerlendirilmek suretiyle ihlal tespitinde bulunulmuştur.

Grafik 1 ve Grafik 2'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir ihlalin bulunmadığını desteklediği, Grafik 3 ve Grafik 4'ün maliyet artışları ve kar marjlarını dikkate almadan yalnızca fiyat artışlarına dayanılarak bir ihlal sonucuna varılmasının hatalı bir yaklaşım olacağı, fiyat artışlarının maliyetlere paralel ortaya çıktığı ve sıkı fiyat rekabetinin varlığı nedeniyle fiyatlarının yakından takip edildiği sektördeki benzeşen fiyatların ihlal tespitine dayanak teşkil edemeyeceği, sonuç olarak kar marjları ve maliyetlerin bütüncül olarak değerlendirilmesi gerektiği savunması.

- (293) Soruşturma kapsamında KUSAD üyesi olan bazı teşebbüslerin Çorum, Amasya gibi çeşitli illerde belirli aralıklarla KUSAD bünyesinde bir araya gelerek un fiyatları, zam, vadeler gibi fiyatlama politikalarına ilişkin konuları görüştükleri ve hatta bu görüşmelerin ardından ortak fiyat listeleri yayımladıkları yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgeler vasıtasıyla ispatlanmıştır. Bu çerçevede, anılan grafikler, dosya kapsamında edinilen bilgileri toplulaştırmak amacıyla çizilmiş olup fiyat artışlarındaki paralelliği göstermede destekleyici belge olarak kullanılmıştır. Bu grafikler, tek başına ihlalin varlığını göstermediği gibi ihlalin yokluğunu da kanıtlamamaktadır.

Yaklaşık 700 oyuncunun bulunduğu un sektöründe ulusal düzeyde yoğun bir rekabetin olduğu, rekabete aykırı anlaşmanın ortaya çıkma ihtimalinin zayıf olduğu, ilgili coğrafi pazarın Türkiye olarak tanımlanmasına rağmen ihlal iddiasına ilişkin analizlerin Karadeniz Bölgesi ile sınırlandırılmasının pazardaki rekabetçi yapıyı göstermek açısından yanıltıcı olduğu savunması.

- (294) İlgili Pazarın Tanımlanmasına ilişkin Kılavuz kapsamında coğrafi pazar, "teşebbüslerin mal ve hizmetlerinin arz ve talebi konusunda faaliyet gösterdikleri, rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle rekabet koşulları komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olduğu için bu bölgelerden kolayca ayrılabilen bölge" olarak tanımlanmıştır. "İlgili Pazar" başlıklı kısımda belirtildiği üzere; buğday unu üreticilerinin tüm Türkiye'de faaliyet gösterebilmesi ve ilgili ürün pazarı bakımından bölgesel pazar

tanımlanmasını gerektirecek herhangi bir husus bulunmadığından ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak tespit edilmiştir.

- (295) Öte yandan soruşturma kapsamında teşebbüs birliği niteliğinde olan KUSAD ile üreticilerin buğday unu fiyatlarına ilişkin görüşmeler ile piyasayı şeffaflaştırarak rekabeti kısıtladıkları ve ihlalin belirli bir bölgedeki teşebbüsler tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Bu durum, coğrafi pazarın yanlış tanımlandığı yahut pazardaki rekabetçi dinamiklerin anlaşılmadığı anlamına gelmemektedir. Çünkü ihlalin gerçekleştiği bölgenin kendine has herhangi bir özelliği, anılan rekabet ihlalinin haklı çıkarmayacaktır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, coğrafi pazarın Karadeniz Bölgesi olarak tanımlanması halinde dahi soruşturma kapsamında yapılan ihlal değerlendirmesi bu coğrafi pazar tanımından etkilenmeyecektir.

%8,27’lik pazar payına sahip teşebbüsler arasında iddia edilen bilgi değişiminin gerçekleşmiş olması ve yoğun bir rekabet ortamında pazarda etki doğurma ihtimalinin rasyonel olmadığı savunması.

- (296) 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin birinci fıkrası, “Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.” şeklindedir. Görüldüğü üzere, rekabetin sınırlandırılması amaçlı veya bu etkiyi doğuran ya da doğurabilecek olan anlaşma, eylem ve kararlar 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında yasaklanmıştır.

- (297) Soruşturmaya taraf olan bazı teşebbüslerin dönemsel olarak buğday unu fiyatlarına ilişkin olarak görüştükleri ve fiyat tespit ettiklerine işaret eden belgelere ulaşıldığından; anılan bilgi değişiminin rekabeti kısıtlama amacına dönük olduğu, dolayısıyla “rekabetin amaç bakımından kısıtlanması” olarak değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır. Bu bağlamda, ihlali gerçekleştiren teşebbüslerin pazar payları ile rekabeti kısıtlayıcı etki önem arz etmemektedir. İhlalin varlığı sonucuna varabilmek için amaç unsurunu göstermek yeterli olmakla birlikte, soruşturma konusu anlaşmanın piyasadaki etkisi de tespit edilmeye çalışılmıştır.

Fiyat rekabetinin ilgili pazar açısından hayati önem arz ettiği, teşebbüslerin kendi yayınladıkları fiyat listelerine dahi uymadıkları ve agresif fiyatlandırmalarla hayatta kaldıkları gerçeğinin Soruşturma Raporu’nda mevcut olduğu, ekmek fiyatlarının sıkı regülasyona tabi olmasından dolayı ekmek üreticilerin un üreticileri karşısında önemli alıcı gücüne sahip olduğu, bu nedenle un üreticilerinin diledikleri biçimde fiyat artışına gittikleri iddiasının dayanıksız olduğu, kapasite kullanım oranlarının düşük seyrettiği bu tür pazarlarda rekabete aykırı bir anlaşmanın ortaya çıkması veya işbirlikçi sonuç doğurabilecek bir bilgi değişiminin yapılmasının imkansız olduğu, oyunbozan bir teşebbüsün ortaya çıkma olasılığının yüksek olduğu savunması.

- (298) Dosya kapsamındaki ihlal iddiası, gerçekleştirilen yerinde incelemelerde elde edilen çok sayıda delil ile ispat edilmiştir. Bu doğrultuda, pazarın yapısının ihlale elverişli olmadığına ilişkin savunmalar doğruluk payı içermekle birlikte ihlalin olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Bu ihlale elverişsiz ve çok oyunculu pazar koşullarında dahi bazı teşebbüsler ortak bir irade sergileyerek rekabeti amaç ve etki bakımından kısıtlamışlardır. Ek olarak, fiyat listelerine uyulmamış olması, ihlale ilişkin değerlendirmeleri dayanaksız hale getirmemektedir.

Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuz'da yer verildiği üzere şeffaf pazarlarda yapılan bilgi değişimlerin işlevsiz olacağı, ayrıca Türkiye pazarında oldukça düşük pazar payına sahip teşebbüslerin gerçekleştirdiği varsayılan yatay bilgi değişimi ile pazarın tümüne yönelik fiyat belirlenemeyeceği ve olası bir fiyat belirleme çabasının rekabete aykırı anlaşmanın tarafı olmayan teşebbüslerin düşük fiyatlandırması ile bozulabileceği savunması.

- (299) Dosya kapsamında yer verilen bazı deliller bakımından, piyasayı şeffaflaştırarak rekabetçi parametreleri ortadan kaldırma iradesinin, teşebbüslerin fiyatlama davranışlarına olan etkileri de ortaya konulabilmektedir. Nitekim teşebbüslerin fiyatlama politikalarına ilişkin olarak gerçekleştirdikleri toplantıların ardından, aynı tarihlerde fiyat artırdıkları listeleri yayımlamış olmaları bilgi değişiminin piyasada etki gösterdiğini göstermek için yeterlidir. Çok oyunculu piyasalarda fiyatlar şeffaflık arz edebilmekle birlikte, pazardaki oyuncuların bir araya gelerek fiyatlarda hangi tarihte ne kadar artış yapacaklarını görüşmeleri ve bu konuda ortak bir karara varmaları, piyasadaki şeffaflığı azaltmanın ötesinde rekabeti doğrudan amaç bakımından kısıtlamaktadır.

Soruşturma Raporu'nda yer alan karartmaların savunma haklarını kısıtladığı, bu belgelerin ihlal iddialarına ispatına yönelik delil olarak kullanılması halinde belgelerde yapılan karartmaların giderilerek kendilerine iletilmesi gerektiği, Ekonomik Analiz ve Araştırma Dairesinin Raporu'nun kendilerine tebliğ edilmediği, bu durumun kapsamlı bir savunma geliştirmelerini engellediği ve savunma hakkını kısıtladığı savunması.

- (300) 2010/3 sayılı Tebliğ'in 8/4. maddesine göre dosyaya giriş talepleri, anılan Tebliğ'in ekinde yer alan Dosyaya Giriş Talep Formu'nun doldurulması suretiyle yapılır. Soruşturma süreci içerisinde ilgili teşebbüs tarafından ilgili formun doldurulmasıyla Kuruma ulaşmış bir talep bulunmadığı için talebi değerlendirme imkânı olmamıştır. Bu nedenle savunma hakkının kısıtlandığı iddiası gerçeği yansıtmamaktadır.
- (301) Dosyaya giriş hakkının kullanılabilmesi süre ve hakkın kullanılma şekli, söz konusu Tebliğ'in 8. maddesi ve devamında yer almaktadır. Maddenin üçüncü fıkrası, "Taraflar nihai olarak, son yazılı savunma sürelerinin dolmasına kadar dosyaya giriş talebinde bulunabilirler." hükmünü içermektedir.
- (302) Ayrıca 2010/3 sayılı Tebliğ'in 12/2. maddesi "Olayın ve teşebbüsün özelliklerine göre, teşebbüslerin iç kuruluş yapısı ve organizasyonu, malî, iktisadî, kredi ve nakit durumu, araştırma ve geliştirme çalışmaları, faaliyet stratejisi, hammadde kaynakları, üretim ve imalata ilişkin teknik bilgiler, fiyatlandırma politikaları, pazarlama taktikleri ve masrafları, pazar payları, toptancı ve perakendeci müşteri potansiyeli ve ağları, izne tâbi veya tâbi olmayan sözleşme bağlantıları gibi bilgi ve belgeler ticari sır olarak kabul edilebilir." hükmünü haizdir. Bu çerçevede ticari sır niteliğini haiz olduğu değerlendirilen kimi hususlar (şahıs isimleri, fiyat politikaları, karlılık oranları vb.), 2010/3 sayılı Tebliğ'in "Ticari Sırların Korunması" başlıklı 15. maddesi doğrultusunda kamu menfaati ile özel menfaat dengesi gözetilerek ve ölçülülük kriterine uygun olarak açıklanmış, ihlalin ispatlanabilmesi için delil olarak kullanılan hususlar ise taraflardan gizlenmemiştir.

I.4.4.3. Esasa Yönelik Savunmalar

Tarım sektörüne girdi ile ana ürün ve nihai ürün pazarlarının birbirinden bağımsız şekilde değerlendirilmemesi gerektiği, un sektöründe girdi maliyetinin toplam üretim maliyetinin çok büyük kısmını teşkil ettiği, Türkiye’de hektar başına üretim verimliliğinin düştüğü, bu durumun un üretim tesisi sayısında azalma olarak yansıdığı, 2018 yılında 700 iken TOBB verilerine göre 2020’de bu rakamın 563’e gerilediği, raporda da bahsedildiği üzere hammadde buğday maliyetinin 2015-2019 yılları arasında düzenli arttığı, 2018-2019 döneminde ise yüksek artış gerçekleştiği, fabrika sayısındaki azalmanın sektördeki kırılganlığı gösterdiği, sektörde kapasite fazlası bulunduğu, kar marjının %2-3 arasında seyrettiği, nitekim ULUSOY’un 2018 yılında %1,67 kar ettiği, 2019 yılında kar etmediği ve zarar ile yılı kapattığı, ayrıca ana hammadde buğday bakımından TMO’nun piyasa yapıcı konumunda olduğu ve un fiyatında dolaylı olarak benchmark fiyat yarattığı, bu nedenle salt TMO alımlarının buğday piyasasındaki rekabeti engellediği, nitekim soruşturmaya konu fiyat paralelliklerinde TMO alım fiyatlarının önemli olduğu savunması.

- (303) Savunmada da değinildiği üzere un sektöründe hammadde olan buğday ürününe ilişkin bilgiler, sektördeki atıl kapasite sorunu ve kar marjlarına ilişkin bilgilere yukarıda ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Dosya kapsamında yapılan değerlendirmelerde tarımsal sektörlerin genelinde olduğu gibi buğday ve dolaylı olarak un piyasasında da yapısal sorunlar bulunduğu aksı yönünde bir iddia yer almamaktadır. Öte yandan, TMO’nun buğday fiyatlarına dolaylı müdahaleleri nedeniyle soruşturmaya konu fiyat paralelliklerinin olduğu savunmasına iştirak edilememektedir. Yukarıda .I.3, I.4.1. ve I.4.2 numaralı bölümlerde ifade edildiği üzere, inceleme konusu dönemde teşebbüsler arasında basit bir fiyat paralelliklerinden farklı olarak, maliyetler ve liste fiyatlarının görüldüğüne işaret eden pek çok doğrudan ve dolaylı iletişim bulunmaktadır.

İhlal iddiasına konu bilgi değişimi teorisi bakımından, işbirlikçi sonucun ortaya çıkabilmesi için etkili bir iletişimin kurulabileceği az sayıda teşebbüsün bulunduğu oligopolistik pazarlarda ortaya çıkabileceği, bilgi değişiminin taraflar arası bilgi asimetrisi sorununu ortadan kaldırarak etkinlik kazanımlarına da yol açabileceği, nitekim Kurulun 02.01.2018 tarih, 17-23/383-166 sayılı Zorunlu Trafik Sigortası Kararında bilgi değişimine yönelik olarak teşebbüslerin rakiplerinin piyasadaki rekabetçi konumlarını yakından takip ederek kendi konumlarını buna göre belirledikleri yönüne rekabet yanlısı bir yaklaşım olduğu, 30.03.2016 tarih, 16-12/194-88 sayılı EBS Otomotiv kararında pazarda bilgi değişimi öncesi şeffaflık düzeyinin önemine dikkat çekildiği ve dikkat edilmesi gereken noktanın “teşebbüslerin mevcut bilgiyi, rakiplerinin davranışlarını öngörmek için ne ölçüde kullanabileceğinin belirlenmesi” olduğu, 22.11.2018 tarih, 18-44/702-344 sayılı Çelik Otokorkuluk kararında Kurul tarafından yoğunlaşmanın az olduğu ve pazarın karmaşık olduğu durumlarda rekabete aykırı koordinasyonun zor olduğunun kabul edildiği, 24.11.2016 tarih ve 16-41/667-300 sayılı FX kararında müşteri alım satım tutarları ve traderların döviz pozisyonuna ilişkin bilgilerin bankalar arasında paylaşılmasının tek başına kartel veya per se ihlal olmadığı, bu faaliyetin amacının fiyat tespiti değil manipülasyon olduğunun kabul edildiği, incelemeye konu un sektörünün de yoğunlaşmadan uzak, çok oyunculu, aksaklıklar ve yapısal sorunların olduğu bir yapıda olduğu, piyasanın zaten şeffaf yapıda olduğu ve teşebbüslerin çoğu bilgiyi piyasadan elde edebildiği, sonuç olarak bahse konu bilgi değişimlerinin piyasada mevcut şeffaflık düzeyini artırmadığı savunması.

- (304) Sigorta sektörü ve özelinde Trafik Sigortacılığı, yoğun düzenlemelere tabi olup, Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği (TSB) tarafından sigorta şirketlerine yol göstermek amacıyla hazırlanan Rehber Tarife kapsamında, Trafik Sigortası tarifesinde yer alan araç türleri için il bazında fiyat önerisinde bulunmaktadır. Rehber Tarife hazırlanırken sigorta şirketlerince Trafik Sigortası Bilgi Merkezi veri tabanına iletilen veriler kullanılmakta, araç türü, sigortalı türü ve il bakımından şirketlerce gönderilen verilerin toplamı kullanılarak genel bir tarife hazırlanmaktadır. 2014 yılından itibaren Trafik Sigortası primlerinde tam serbestliğe geçilmesine rağmen teminat miktarları, ödeme biçimleri ve süreçleri düzenlemelerle tespit edilmeye devam edilmektedir. Hazine Müsteşarlığının, yukarıda sayılan şartlar çerçevesinde gerekli gördüğü durumlarda Trafik Sigortası prim tutarlarına müdahale etme yetki ve sorumluluğunun bulunduğu, ayrıca Trafik Sigortası branşında ruhsat sahibi sigorta şirketleri tarafından belirlenecek azami brüt prim tutarları tespit edilmiş olup, azami brüt prim tutarlarının belirlenen prim tutarlarını geçemeyeceği belirtilmiştir. Kararda, teşebbüsler arası yazışmaların, Rehber Tarife'nin enflasyon ve asgari ücretteki gelişmeler neticesinde güncellenmesi, azami brüt prim uygulaması gibi hususlardaki görüşmelerle sınırlı olduğu tespiti yapılmıştır.⁹² Teşebbüs iç yazışmaları incelendiğinde ise teşebbüslerin, pazar hacmi büyük olan -özellikle AXA, ALLIANZ, GROUPAMA, ANADOLU, MAPFRE, AK, SOMPO, GÜNEŞ gibi- rakiplerinin pazardaki konumlarını ve genellikle il bazındaki fiyatlamalarını takip ettiği gözlenmiştir. Kararı işbu soruşturmada farklı kılan esas unsur ise teşebbüslerin rekabet karşısı sonuçlar doğurabilecek bir anlaşma ve/veya uyumlu eylem kapsamında hareket ettiklerine dair herhangi bir delile rastlanılmamış olmasıdır⁹³.
- (305) EBS Otomotiv Kararında inceleme konusu, bu dosyadaki soruşturma konusundan oldukça farklı olarak, TÜİK tarafından yayımlanan kamuya açık otomobil satış verileridir. Kararda öncelikle Yatay Kılavuz'un 58. paragrafına atıfla, bilgi değişiminin rekabet üzerindeki olası etkilerinin, her somut olayın kendine has özellikleri bağlamında incelenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Kararın değerlendirme bölümünde, bilgilerin EBS OTOMOTİV internet sitesine eklenmesinin, sadece zaten kamuya açık olan verilerin, sektörün istediği şekilde, çeşitli teknikler kullanılarak daha görsel ve daha pratik hale getirilmesinden ibaret olacağı, bu niteliğiyle söz konusu bilgi paylaşımının otomotiv pazarında rekabeti kısıtlayıcı bir etkisi bulunmayacağı tespiti yapılmıştır. Benzer şekilde, Kurulun Çelik Korkuluk kararında, dosya kapsamında rekabetçi kaygı uyandıran stratejik bir bilgi değişimine ve/veya salt ihalelere yönelik iletişime rastlanmadığı tespiti yapılmıştır.
- (306) Son olarak, Kurulun spot döviz piyasası kararında, önaraştırma sürecinde temin edilen belge ve yazışmaların büyük ölçüde olağan iletişim ihtiva ettiği, 24 yazışmanın da genel olarak bu görüntüde olduğu, bununla birlikte yazışmaların bazı bölümlerinde, müşterilere ait gizli bilgi olarak değerlendirilebilecek müşterinin alım satım tutarlarına ve traderın döviz pozisyonuna ilişkin bilgilerin ilgili trader tarafından diğer traderlar ile paylaşıldığı, fixing süresinde diğer traderdan yanıltıcı kotasyon girilmesi talebinde bulunduğu belirtilmiş, sonuç olarak incelemeye konu eylemin doğrudan müşteri sırrı ve yararı hilafına hareket edilmesine ve kendisinden alım ya da satım emri alınan müşterilerden daha fazla kar elde edilmesine yönelik olması dolayısıyla manipülasyon tarafının ön planda olduğu tespitinde bulunulmuştur.

⁹²<https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=2d95eb1c-2fd9-4d1b-8236-ee7d2dfa5805>, para 548.

⁹³ para 685.

Un pazarında yoğunlaşma seviyesinin düşük olduğu, herkesin ihlale iştirak edeceği bir yapıda dahi ihlale iştirakin uzun süreli ve istikrarlı olamayacağı, nitekim Kurulun 21.03.2012 tarih, 12-13/389-118 sayılı Nakliyeciler Derneği kararında pazardaki oyuncu sayısı ve sektördeki yoğunlaşma oranının düşüklüğüne dikkat çekilerek uygulamaya bireysel muafiyet tanındığı, Kurulun Finansal Kiralama hizmetleri pazarına yönelik 01.10.2014 tarih, 14-37/15-320 sayılı kararında pazardaki oyuncu sayısına dikkat çekilerek pazardaki rekabeti tamamen ortadan kaldıracak bir bilgi paylaşımı olmadığı tespiti yapıldığı savunması.

(307) Nakliyeciler Derneği kararında paylaşıma konu olan bilginin, akaryakıt maliyetleri ve bu maliyetlerde meydana gelen değişim oranı olduğu, esas itibariyle maliyetlerin önemli bir kalemi olan akaryakıt fiyat değişikliklerinin her bir teşebbüs tarafından elde edilmesi mümkün olan ve bireysel olarak teşebbüslere dair maliyet yapıları gibi ticari bakımdan hassas bilgiler içermeyen bir maliyet kalemi olduğu tespiti bulunmaktadır. Dolayısıyla bilgi değişiminin değerlendirilmesindeki odak noktası, sektörde çok sayıda oyuncu olmasından ziyade, yayımlanacak bilginin pazardaki oyuncular tarafından sinyal olarak algılanıp algılanmayacağıdır.

(308) Finansal Kiralama kararında, ilgili teşebbüs birliği tarafından finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri pazarındaki gelişmelerin takip edilmesi ve endüstri büyüklükleri hakkında bilgilerin oluşturulması amacıyla söz konusu pazara ilişkin olarak özellikle bilanço ve gelir tablosu gibi mali tablolarla yer alan verilerin belirli periyotlarla üyelerinden alınması ve geçmiş verisi olarak üyeleri ile paylaşılması işlemini konu edinmektedir. Pazardaki teşebbüs sayısından ziyade, geçmişe yönelik toplulaştırılmış ve/veya teşebbüs bazında veri paylaşımını konu edinen karar, mevcut dosyadaki soruşturma konusuna göre oldukça farklılık arz etmektedir.

Soruşturmaya konu piyasada paylaşılan bilgilerin doğruluğunun liste altı indirimler ile gerçekliğini yitirdiği, gerek ULUSOY gerekse UNAY'ın (ve KUSAD) rakiplerinin nasıl hareket edeceğine ilişkin önceden bilgi sahibi olmadığı, nitekim 04.11.2016 tarihine ait bir yazışma olan Belge 287/5'te rakip davranışlarının sahadan gözlemlendiğinin görüldüğü, anılan belgede Kasım ayı başında başlatılan rakip uygulamalarının ancak Kasım ayı sonlarında ortaya çıkacağına değerlendirildiği, raporda yer verilmemekle birlikte belgenin devamına bakıldığında, zam söylentisinin kaynağının sahadaki söylentiler olduğunun görüleceği, ULUSOY'un sahadan toplayabildiği bilgilerle kendi zam oranlarını belirlemeye çalıştığı, oyuncular arası rekabetin 23.11.2015 tarihli Belge 287/4'te de görülebildiği, anılan belgede "bölge fabrikalarının müşteri kaptırmamak için maliyet altı fiyatlar verdiği" değerlendirmesinin yapıldığı savunması.

(309) Yukarıda değerlendirme kısmında anılan belgeye yer verilmemiştir. Öte yandan, rakip teşebbüs fiyat hareketlerinin her sektörde olduğu gibi un sektöründe de saha elemanları aracılığıyla takip edilmesi olağan bir uygulamadır. Savunmada belirtildiği üzere rakip teşebbüs uygulamalarının Kasım ayı sonlarına doğru ortaya çıkacağı değerlendirilmesi önemlidir. Ancak buradaki kritik husus, teşebbüsler arasındaki iletişim ve fiyat listesi tarihlerindeki çakışmaların, rekabete duyarlı bilgi değişimin yönünde güçlü bir işaret oluşturmasıdır. Nitekim Kasım 2016 sonunda ULUSOY ve UNSAN/OSMANLI UN'un birer gün arayla fiyat listelerini güncelledikleri ve aynı kategorideki benzer ürünlerinin fiyatlarını eşitledikleri görülmektedir:

Tablo 20- Kasım 2016 Döneminde Yayımlanan Fiyat Listeleri (TL)

Teşebbüs	Eski Fiyat Listesi Tarihi	Eski Fiyat	Yeni Fiyat Listesi Tarihi	Yeni Fiyatı
UNSAN	28.09.2016	65	29.11.2016	69
ULUSOY	05.10.2016	67	28.11.2016	69

- (310) 29.11.2016 tarihinde ULUSOY (.....) Müdürü (.....) tarafından “RE: FİYAT GEÇİŞ BİLDİRİMİ / 28.11.16 tarihli Fiyat Listeleri” konulu e-posta ULUSOY yetkililerine gönderilmiş olup e-postada UNSAN/OSMANLI UN fiyat listesi bulunmaktadır (Belge-287/6). UNSAN’ın 29.11.2016 tarihli fiyat listesinin, ULUSOY içerisinde “28.11.16 tarihli fiyat listeleri” olarak paylaşılmış olması anlamlıdır. Savunmalarda söz konusu fiyat değişimi ve buna ilişkin ULUSOY iç yazışmasına ilişkin savunma bulunmadığı görülmektedir. Öte yandan, yukarıda “Değerlendirme” kısmında da ifade edildiği üzere fiyat geçişlerinin sahadaki yansımalarına ilişkin raporlamalar bulunmaktadır. Nitekim 05.12.2016 tarihli ULUSOY iç yazışmasında yukarıda yer verilen 29.11.2016 zammına atıfta bulunularak, *“üst segment unların direk fiyat geçişini uyguladığı, alt ve orta segment unlarda bu geçiş ara fiyat uygulamaları ile devam ediyor gözüktüğü, rakip Eriş Un temsilcisinin ekmeklik unların 66-69 arası, olduğu ancak kota adı altında 64-67 ile devam ettikleri”* raporlaması yapılmıştır (Belge-287/7). Bu noktada, yukarıda değinilen ve ayrıca birden çok örneğine yer verilen doğrudan ve/veya dolaylı iletişimlerin varlığı karşısında, listelerin yayımlanmasından sonraki süreçlerde rakiplerden ayrılarak farklı hareket edilen durumların varlığı, ihlali ortadan kaldıran bir unsur olarak görülememektedir. Belge 287/4’te rakiplerin sahadaki davranışlarına ilişkin yapılan analiz de benzer şekilde değerlendirilebilecektir.

ULUSOY’un saha ekiplerinin yaptığı çalışmaların etkinlik kazanımı doğurucu olduğu, saha operasyonlarının rekabete duyarlı bilgi değişimi yönündeki motivasyonu azalttığı, UNAY’ın ise küçük bir şirket olduğu ve sıkı bir saha takibi yapmasının zaten mümkün olmadığı, saha ziyaretlerine ilişkin değerlendirmeleri içeren Belge 287/4’te alıcıların, eski fiyat listelerinden satış yapabilmek için direndiği ve rakip fiyatlar pazarlık unsuru olarak kullanabildiği, müşterilerin etkin rekabet içerisinde olduğu ve piyasadaki rakip teklifleri zikrederek indirimli fiyat talep ettiği, 287/5’teki “fiyat geçişi Mis Un ile beraber uygulamaya aldığımız 1 lira olarak piyasada yansıma buldu” ifadesinde yer alan 1 tl zamların aynı tarihte yapılmadığı, Mis Un ile ürün kaliteleri ve fiyatlarının aynı düzeyde olmadığı, 1 tl zamma ilişkin ifadenin saha personelinin benzer dönemlerde gerçekleşen artırımları tek bir önerme içerisinde ele almasından kaynaklandığı savunması.

- (311) Saha ekiplerinin piyasada gerçekleşen fiyatlarla ilgili duyum ve yorumlarına ilişkin değerlendirmeye yukarıda ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Belge 287/11’in AKMEHMET UN tarafından sektör sorunlarına ilişkin serzenişte bulunmak amacıyla KUSAD’a gönderilen bir mesajdan ibaret olduğu ve dernekten müdahale talep edildiği, KUSAD’ın toplantı gibi organizasyonlar düzenlemesinin de bu tür mesajlar ile açıklanabileceği, KUSAD’ın toplantılar ile konjonktürel sorunlara meşru sektörel çözümler getirmeyi amaçladığı, belgedeki fiyatlara müdahale talebine ilişkin olarak dernek başkanının doğrudan müdahale edilmeyeceğini belirttiği mesajının, dolaylı müdahale için açık kapı bırakmak gibi algılanmasının hukuken hatalı bir yaklaşım olduğu savunması.

- (312) Anılan belgede, AKMEHMET yetkilisinin fiyatlara müdahale talebine karşılık KUSAD (.....) ve aynı zamanda ULUSOY (.....)’un “Maliyetler üzerine tartışılacak bir toplantıyı acil olarak düzenleyecekleri” şeklinde olumlu cevap verdiği anlaşılmaktadır. Yazışmanın önceki bölümünde dernek başkanının fiyatlara doğrudan müdahale edilmeyeceği yönündeki ifadesinin, dolaylı müdahale olarak anlaşıldığına ilişkin bir

yorum, soruşturma raporunda yer almamaktadır. Belge bakımından önemli olan husus, diğer doğrudan iletişimi gösteren belgelerle bir arada değerlendirildiğinde, toplantılarda rekabete duyarlı bilgilerin görüşülüp paylaşıldığına ilişkin görüşü kuvvetlendirmesidir.

- (313) Nitekim bu yazışmanın akabinde, 14.05.2018 tarihinde fiyat geçişi yapıldığına ilişkin olarak Belge-287/13, *“14 Mayıs tarihinde gerçekleştirdiğimiz fiyat geçişi sonrası bölgemizde tüm fabrikaların bizim ile birlikte fiyat geçişini deklare ettiğini ve uygulamaya başladığını takip ediyoruz...”* ifadesini içermektedir. Yukarıda anılan dönem ve o dönemde birden fazla teşebbüsün aynı tarihli fiyat artırımlarına ilişkin bilgi ve belgelere ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

UNAY’ın adının KUSAD bünyesindeki yazışmalarda geçtiği, ancak teşebbüsün rakiplerle iletişimini gösteren herhangi bir belge bulunmadığı savunması.

- (314) Yukarıda I.4.1 ve I.4.2 numaralı bölümde UNAY’ın KUSAD toplantılarına davet edildiği, fiyatlar ve maliyetlerin görüşüldüğü toplantılara katıldığı, rakip teşebbüslerin güncel fiyat listelerinin alıcısı konumunda olduğu, zamansal olarak çeşitli tarihlerde rakip teşebbüslerle aynı tarihte fiyat listesi yayımladığı tespitleri yapılmıştır.

Belge 287/14’ün de yukarıdaki belgelere benzer şekilde pazarın rekabetçi yapısını ve rakiplere ilişkin bilgilerin saha kaynaklı olduğunu gösterdiği, benzer şekilde Belge 287/15’in içeriğinde bir fiyat geçişi sonrası ULUSOY’un kendi ekibini yeni listeyi uygulamaya teşvik ettiği savunması.

- (315) Belge 287/14, yukarıda yer verilen Belge 287/13’te görülen ve Soruşturma Raporu’nda bununla bağlantılı diğer belgeleri açıklayıcı fonksiyona sahiptir. Nitekim belgede geçen, *“mayıs 15 itibarı ile fiyat gecismizden hemen sonra islerimiz oldukça dusmus durumdadır. malesef her zaman olduğu gibi rakiplerimiz bizim arkamızdan geldiği gibi bazıları fiyat değişikliği bile yapmamıştır.”* şeklindeki değerlendirmenin, savunmada sıklıkla ifade edilen *“fiyatların sahadan öğrenildiği”* yönündeki argümandan farklı bir durum sergilediği değerlendirilmektedir. Belge 287/15 ise 18.07.2018 tarihini taşımakta olup, Mayıs 15 fiyat geçişine ilişkindir. Belgede *“Piyasada fiyat geçişini hemen hemen her bölge fabrikası uyguluyor. Fiyat söylemekten çekinmeyin.”* ifadelerinin açık olduğu değerlendirilmektedir.

- (316) Son olarak, savunmalarda yer verilmemiş olmakla birlikte aynı konuyu ele alan 06.06.2018 tarihli *“RAKİP FİRMA FİYAT GEÇİŞİ SONRASI PİYASA UYGULAMALARI”* konulu belgenin (Belge-287/13) hatırlatılmasında fayda görülmektedir. Belgede;

“14 Mayıs tarihinde gerçekleştirdiğimiz fiyat geçişi sonrası bölgemizde tüm fabrikaların bizim ile birlikte fiyat geçişini deklare ettiğini ve uygulamaya başladığını takip ediyoruz ancak, zaman zaman deklare edilen uygulamaların bozulduğunu deklare edilen dışı satışlar olduğunu tespit etsek de genele yayılmadığını gözlemleyebiliyoruz.

Piyasalarda Ulusoy Un ve (.....) un ne kadar dik durduğu özellikle takip edilmekte olup, diğer oyuncular bu iki firmanın hareketlerini takip ettiği de açıkça ortada. Ulusoy Un olarak bizler kesinlikle hiçbir konuda (Fiyat, vade vs.) taviz vermeden deklare ettiğimiz uygulamaları yapmaya devam ediyoruz. ... Bu tespitlere bizim ekibimize söylediğimiz Osmanlı un ve biz oyun kurucuyuz merak etmeyin ya sahte bilgidir ya da Osmanlı unun talimatı dışı bir harekettir, ...Biz Ulusoy olarak yayınladığımız tüm kuralları eksiksiz uygulamaya devam etmekteyiz...”

ifadeleri yer almaktadır. Söz konusu belgenin, saha uygulamalarını takip iddiasıyla açıklanmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir. Nitekim anılan dönemde, aynı tarihli fiyat listelerinin yayımlanması, üstelik rakip teşebbüslerin bu listeleri

yayımlandığı gün üst düzey yönetici seviyesinde aralarında paylaşıyor olmaları, rastlantı olarak kabul edilemeyecektir. Bu noktada yukarıda da yer verilen Tablo 20'ye değinilmekte fayda görülmektedir. Tablodan ilgili dönemde ULUSOY, UNAY, UNSAN, USTA UN, TUNÇOĞLU ve DERVİŞOĞLU'nun aynı gün liste yayımladığı görülmektedir. Söz konusu tarihsel kesişimin, yukarıda yer verilen aynı döneme ilişkin diğer belgelerle birlikte değerlendirildiğinde savunmayı haklı göstermediği söylenebilecektir. Zira anılan fiyatlar saha ekiplerince toplanan fiyatlar değil, teşebbüs yöneticilerinin bizzat onaylayarak yayımladığı fiyat listeleridir.

KUSAD'ın 11.01.2014 tarihinde yolladığı e-postanın (Belge 287/49), buğday fiyatları ve döviz kurlarındaki dalgalanmalara binaen fiyatlama bandının bu dışsal faktörler karşısında piyasanın zarar görmesini engelleme amacına yönelik olduğu, anılan dönemde piyasada teşebbüslerin fiyat düşürdüğü, maliyetlerin ise arttığı, böyle dönemlerde teşebbüslerin günü kurtarmak amacıyla fiyat düşürebildiği, öte yandan KUSAD mesajının tek taraflı bir beyan olduğu ve teşebbüsler bakımından bağlayıcılığı bulunmadığı, teşebbüslerin bu mutabakatı teyit ettiklerine ilişkin herhangi bir bulgu bulunmadığı, tüm teşebbüslerin farklı bir kalite düzeyi ve kapasitesi olduğundan ortak bir fiyat tespiti de mümkün olmadığı, KUSAD'ın üyelere fiyat empoze etme gücü bulunmadığı, "üyelerin her hafta bir araya gelip değerlendirme yapmalarının önemine işaret edilmiştir" ifadesini içeren belgenin de aynı şekilde değerlendirilmesi gerektiği, bu toplantıya istinaden fiyatların hizalandığına veya teşebbüslerin belirtilen sıklıkta toplanmaya başladıklarına ilişkin herhangi bir bulgu elde edilmediği, KUSAD'ın kurumsal gereklilikler ve sektörel gerçeklikler arasında iletişimsel köprü görevi gördüğü ve kurumsal bellek vazifesi görerek sektörel veri sağladığı savunması.

(317) KUSAD'ın 11.01.2014 tarihli e-postasını içeren belgede (Belge 287/49) 08.01.2014 tarihli toplantıya atıf yapılmakta ve toplantıya katılan rakip un üreticilerinin aralarında görüştüktan sonra fiyat listelerini KUSAD'a ilettikleri, KUSAD'ın bu listeleri aynı teşebbüsler ve diğer KUSAD üyeleri olmak üzere toplam 39 teşebbüse e-posta yoluyla gönderdiği görülmektedir. Belgenin sonunda, ULUSOY dahil olmak üzere 25 teşebbüsün fiyatları tabloda listelenmiştir. Belgede yer alan "fiyatların vadeli olarak 60 tl seviyesine gelmesi gerektiği" ifadesi yer almakta, tablodaki fiyatların 56-59 tl arasında olduğu görülmektedir. Bu noktada, teşebbüslerin aralarında un fiyatlarını görüştükleri ve birbirlerinin güncel fiyatlarını piyasadan değil, doğrudan birbirlerinden edindikleri konusunda bir şüphe bulunmamaktadır. Ayrıca Ocak 2014 dönemindeki iletişimlerin, 19.12.2013 tarihli Belge 287/28'de bulunan, AKMEHMET'in ULUSOY yöneticisi ve o dönemki KUSAD (.....)'dan talebini içeren "ŞU AN İTİBARIYLA EN AZ 3.50 TL İLE 4.00 TL ARASINDA UN ÇUVAL FİYATLARINI ARTTIRALIM." ifadesindeki talep ile birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

(318) Söz konusu bilgi ve belgelerden hareketle, savunmada iddia edildiğinin aksine konunun sadece KUSAD'ın tek taraflı beyanından ibaret olmadığı anlaşılmaktadır. Öte yandan, KUSAD ve ULUSOY arasındaki organik bağ düşünüldüğünde, KUSAD'a ait toplantı daveti, fiyat listeleri paylaşımları ve toplantıda çıkan kararlarla ilgili paylaşımların, aynı zamanda ULUSOY'un iradesini de doğrudan yansıttığı söylenebilecektir. Nitekim yukarıda tümüne yer verilememiş olmakla birlikte, ULUSOY'da yapılan yerinde incelemede rakiplere ait oldukça kapsamlı bir fiyat listeleri arşivi olduğu görülmüştür. Münferit bir şekilde piyasadan toplandığını iddia etmenin anlamlı olmadığı bu arşiv, KUSAD e-postaları ve eklerindeki fiyat listeleriyle birlikte, KUSAD ve ULUSOY'un, üye teşebbüslerin fiyatlama mekanizmasını kontrolüne ilişkin önemli bir gösterge oluşturmaktadır. Savunmanın aksine dosya kapsamında KUSAD'ın üyelere fiyatı empoze ettiği yönünde bir iddiada bulunulmamıştır. Burada

öne çıkan husus, KUSAD ve ULUSOY'un aktif rol oynadığı iletişim sürecinde üye teşebbüslerin, rekabete duyarlı bilgileri aralarında görüşmeleri ve bu görüşmeler sonucunda birbirlerinin en hassas rekabet parametresi olan fiyat belirleme kararlarını doğrudan etkilemeleridir.

Paylaşılan bilginin niteliğinin ihlal nitelendirmesi bakımından ayırt edici olduğu, fiyat listelerinin sadece bir çıkış noktası oluşturduğu ve olay bazlı indirimler uygulandığı için, fiyat listelerinin geleceğe yönelik olması durumunda dahi stratejik kabul edilemeyeceği, nitekim Soruşturma Raporu paragraf 293'te fiyat listelerinin rekabetçi anlamda önemli fark oluşturmayacağına kabul edildiği savunması.

- (319) Soruşturma Raporu'nun 293.paragrafında (Kararın 216. paragrafı), buğday unu fiyatlarında peşin ve vadeli satışlarda fiyat farklılığı oluşması, kredi kartı çekimlerindeki komisyon farkı, nakliye gibi unsurlar nedeniyle anlık olarak uygulanan fiyatların, liste fiyatından farklılaşabildiği değerlendirilmiştir. Ardından, bazı teşebbüslerin daha sık fiyat listesi yayımladıkları, bazı küçük teşebbüslerin ise daha az sıklıkla fiyat listesi yayımlayabildiği, elde edilen fiyat listelerine bakılarak bir gözlem olarak belirtilmiştir. Ancak bu durum hiçbir şekilde fiyat listelerinin paylaşılmasının stratejik olarak kabul edilemeyeceği anlamına gelmemektedir. Özellikle teşebbüsler arası iletişimlerle desteklendiği durumlarda, anlık fiyat listesi paylaşımları, piyasanın yönü ve rakiplerin fiyatlarını etkileyebilme potansiyeline sahip, güçlü sinyaller üretebilmektedir.

GUSAD ve bünyesindeki un üreticilerinin yaptığı paylaşımların soruşturma raporunda kapsam dışı bırakıldığı, söz konusu incelenen bilgi türlerinin soruşturmaya devam edilen diğer teşebbüsler bakımından bir tür temiz kağıdı vasfı taşıdığı savunması.

- (320) Güneydoğu Anadolu Bölgesi bakımından yapılan değerlendirmede, KUSAD ve üyelerinden farklı olarak, rakipler arası temasa işaret eden bir bilgi ya da belge elde edilememiştir. Ayrıca, yine KUSAD'dan farklı olarak, teşebbüs birliği olan GUSAD'ın, bölgedeki un üreticilerinin fiyat listelerini toplamak ya da fiyatlama politikalarını takip etmek gibi bir işlevi bulduğuna dair herhangi bir bilgi ya da belge bulunmamaktadır. Bununla birlikte üye teşebbüslerin fiyat hareketleri incelendiğinde, KUSAD üyelerinin aksine GUSAD üyelerinin fiyatlarında benzerlik tespit edilememiştir. Soruşturma kapsamında, GUSAD tarafından 2019 yılında tavsiye satış fiyatı belirlendiği yönünde bulunan belge ve kepek fiyatlarına ilişkin kepeğin ucuza satılmaması yönünde beyan içeren bir yazışma silsilesi bulunmuş olup, soruşturma konusu un fiyatlarına ilişkin olarak, tavsiye fiyata ilişkin münferit bir duyurunun ötesinde herhangi bir iletişime rastlanmamıştır.

Ekonomik Analiz Raporu'nda yapılan sayısal analizler neticesinde inceleme konusu pazardaki görünümün rekabet karşıtı bir davranışa işaret ettiğine ilişkin herhangi bir tespit yapılmadığı savunması.

- (321) EAAD Raporu'nda, KUSAD üyesi teşebbüsler bakımından olası ihlale dair ilk belge tarihi olduğu anlaşılan 2013 yılı Temmuz ayından önceki ve sonraki 42'şer aylık döneme dair teşebbüslerin bireysel ve ağırlıklı ortalama reel fiyatları üzerinde yapılan moment analizi neticesinde, genel itibarıyla olası ihlal dönemi olarak varsayılan dönemdeki reel fiyatların, ihlal dışı olduğu varsayılan dönemdeki reel fiyatlara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek seyrettiği, bunun yanında aynı dönemde fiyatların varyasyonunun ise düştüğü; bu açıdan söz konusu gözlemin, teori ve literatürde genel olarak anlaşma dönemleri için gözlenmesi beklenen fiyat hareketleri ile uyumlu bir görünüm arz ettiği belirtilmiştir. Ayrıca, her halükarda salt iktisadi analiz

üzerinden kesin bir yargıya varmanın imkânsız olduğu ifade edilmiş; analiz kapsamında yapılan tespitler ile ulaşılan bulgu ve sonuçların, dosya kapsamında elde edilen tüm bilgi ve belgeler ışığında birlikte değerlendirilmesinin uygun olacağı kanaat ve sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim dosya konusu soruşturmada esas olarak dosya kapsamında elde edilen bilgi ve belgeler değerlendirilmek suretiyle ihlal tespitinde bulunulmuştur.

4054 sayılı Kanun'un 41. maddesinde yapılan değişiklikle birlikte "de minimis" uygulamasının rekabet hukuku literatürüne dahil olduğu, Kurul tarafından belirlenen ciro ve pazar payı eşiklerini aşmayan rakipler arasındaki fiyat anlaşması, bölge/müşteri paylaşımı ve arzın kısıtlanması gibi açık ve ağır ihlaller dışındaki anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları hakkında Kurul tarafından soruşturma açılmayabileceğinin düzenlendiği, ikincil mevzuat yürürlüğe girmemiş olmakla birlikte işbu soruşturma kapsamında de minimis uygulanmasında hukuki engel bulunmadığı, AB uygulamasında pazar payı eşığının yatay ihlallerde %10 olarak uygulandığı, pazar payı eşiği bakımından Soruşturma Raporunda KUSAD üyelerinin Türkiye toplam üretimi içerisindeki paylarının %8,37 olarak tespit edildiği, dolayısıyla somut olayın de minimis'e uygun olduğu, nitekim soruşturmanın başından itibaren ULUSOY UNAY ve KUSAD bakımından derhal gerekli rekabet uyum çalışmalarının yapıldığı, ayrıca soruşturma raporunun önemli bir kılavuz rolü oynadığı ve rekabet savunuculuğu görevini ifa ettiği, ihlalin varlığı anlamına gelmemekle birlikte ceza verilmesi durumunda ihlaller aralarında oluşan boşluklardan dolayı ihlalin 5 yıldan az sürdüğünün kabul edilmesi, KUSAD bakımından son ihlal tarihinin anlaşılamadığı, ULUSOY ve UNAY bakımından cezanın sadece un satışları üzerinden hesaplanması ve ULUSOY ve UNAY arası grup içi satışlar ile ihracat satışlarının hariç tutulması gerektiği savunması.

- (322) Mevcut dosya konusu soruşturma kapsamında ihlalin süresi, taraf sayısının çokluğu ve tarafların her ne kadar Türkiye toplam üretimi içerisinde büyük pazar payları bulunmasa da Karadeniz bölgesi kapsamında önemli bir pazar gücüne sahip oldukları, bu noktada de minimis'in somut olayda uygulanamayacağı değerlendirilmektedir. İhlalin varlığı ve süresine ilişkin olarak ULUSOY, UNAY ve KUSAD bakımından yukarıda yer verilen tespitler geçerliliğini korumaktadır. KUSAD'a ilişkin bölümde belirtildiği üzere, 2012-2019 yılları arası dönemde KUSAD'ın (.....)⁹⁴, aynı zamanda bir dönem ULUSOY'un (.....) yapan, mevcut durumda (.....) olan (.....) yürütmektedir. KUSAD ofisinin ULUSOY binasında olduğu bilgisi ile birlikte, (.....) KUSAD faaliyetlerinde birinci derecede aktif olarak rol aldığı değerlendirilmektedir. Bu noktada, ULUSOY ve KUSAD bakımından ihlal başlangıç ve bitiş döneminin aynı olduğu tespiti yinelenmektedir.

I.4.5. İdari Para Cezasına İlişkin Değerlendirme

- (323) KOZLU ve NİHORUZ soruşturma kararının iptali istemiyle açılan davalarda; Ankara 4. İdare Mahkemesi davaların reddine karar vermiş, ilgili teşebbüsler tarafından istinaf başvurusunda bulunması üzerine Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesi istinaf başvurularının reddine karar vermiştir. Bu kararlara karşı davacılar tarafından temyiz talebinde bulunulması üzerine Danıştay 13. Dairesinin 08.12.2025 tarih ve 2022/1990 E. 2025/3840 K. sayılı; 08.12.2025 tarih ve 2023/1339 E. 2025/3842 K. sayılı kararları ile Kurul kararının bozulmasına ve yeniden karar verilmek üzere Ankara

⁹⁴ (.....).

Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesine gönderilmesine karar verilmiştir. Danıştay 13. Dairesi söz konusu kararlarında;

- 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "*Zaman bakımından uygulama*" başlıklı 5. maddesinde, 26/09/2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun zaman bakımından uygulamaya ilişkin hükümlerinin kabahatler bakımından da uygulanacağı, kabahatler karşılığında öngörülen idari yaptırımlara ilişkin kararların yerine getirilmesi bakımından derhal uygulama kuralının geçerli olduğu; bu maddenin atıf yaptığı 5237 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ikinci fıkrasında, suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanunun uygulanacağı ve infaz olunacağına kurala bağlandığı,
- 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un "Lehe olan hükümlerin uygulanmasında usul" başlıklı 9. maddesinin üçüncü fıkrasında, lehe olan hükmün, önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümleri olaya uygulanarak, ortaya çıkan sonuçların birbirleriyle karşılaştırılması suretiyle belirleneceğinin kurala bağlandığı, öğretide lehe kanunun tespitinde önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümlerinin dikkate alınacağı ve lehe olduğu belirlenen kanunun olaya bütün olarak uygulanacağını kabul edildiği,
- Dava konusu kararın tesis edildiği tarihte, Mülga Ceza Yönetmeliği'nin yürürlükte olduğu ancak Yeni Ceza Yönetmeliği ile 15.02.2009 tarihli yönetmeliğin mülga olduğu, Mülga Ceza Yönetmeliği ile Yeni Ceza Yönetmeliği'nin bir bütün olarak karşılaştırılmasından, Yeni Ceza Yönetmeliği'nin Mülga Ceza Yönetmeliğine kıyasen lehe olabilecek düzenlemeler içerdiği,
- Bu doğrultta Rekabet Kurulunca her iki yönetmelik dikkate alınmak ve kıyaslanmak suretiyle (temel ve sonuç) aleyhe karar verme yasağını ihlal etmeyecek şekilde idari para cezası oranlarının yeniden belirlenmesi ve lehe düzenleme niteliği taşıyan kuralların davacı teşebbüslere uygulanabilmesi için dava konusu Kurul kararının iptaline karar verildiği ve
- Rekabet Kurulu tarafından da bu temel yaptırım hukuku ilkesine riayet edildiği, Yeni Ceza Yönetmeliği ile Mülga Ceza Yönetmeliğini kıyaslandığı ve Yeni Ceza Yönetmeliği yürürlüğe girdikten sonra lehe hüküm ilkesine riayet etmek suretiyle kararlar verildiği

ifade etmiştir.

G.1. Mülga Ceza Yönetmeliği ve Yeni Ceza Yönetmeliği Kapsamında Lehe Olan Yönetmeliğin Uygulanması İlkesinin Değerlendirilmesi

(324) Kurul kararı uyarınca idari para cezasının uygulandığı tarihte yürürlükte bulunan düzenleme Mülga Ceza Yönetmeliği olmakla birlikte mahkemenin bozma gerekçesi Yeni Ceza Yönetmeliği'nin teşebbüslerin lehine olup olmadığının Mülga Ceza Yönetmeliği ile karşılaştırılarak yeniden değerlendirilmesi gerektiğine ilişkindir. Bu karşılaştırma yapılırken dikkat edilecek husus lehe olan hükümlerin uygulanması ilkesinin göz önünde bulundurulmasıdır.

(325) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Bu Kanun'un 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yılsonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi*

gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir” hükmüne yer verilmiştir. Aynı Kanun maddesinin son fıkrasıysa “Bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar, işbirliği halinde para cezasından bağışıklık veya indirim şartları, işbirliğine ilişkin usul ve esaslar Kurulca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.” hükmünü amirdir.

- (326) Bahse konu son fıkra uyarınca, 15.02.2009 tarih ve 27142 sayı ile Resmî Gazete’de yayımlanmış olan Mülga Ceza Yönetmeliği, aynı fıkra uyarınca 27.12.2024 tarihli ve 32765 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren Yeni Ceza Yönetmeliği ile güncellenmiştir.
- (327) Bu doğrultuda lehe kanun ilkesi gereğince işbu kararın konusunu oluşturan mahkeme kararının yerine getirilmesini teminen, somut olay bakımından Mülga Ceza Yönetmeliği ve Yeni Ceza Yönetmeliği hükümlerinin karşılaştırılması gerekmektedir.⁹⁵ Konunun bütününe ilişkin yapılan hukuki çerçeve ele alındığında, Kurulun 07.01.2021 tarihli ve 21-01/18-8 sayılı kararında belirlenen ve KOZLU’ya (.....) TL, NİHORUZ’a (.....) TL olarak tayin edilen idari para cezalarının aleyhe bozmama ilkesi kapsamında üst limit olarak baz alınması gerektiği değerlendirilmektedir.
- (328) Kurul kararı uyarınca idari para cezasının uygulandığı tarihte yürürlükte bulunan düzenleme Mülga Ceza Yönetmeliği olmakla birlikte mahkemenin bozma gerekçesi Yeni Ceza Yönetmeliği’nin davacı teşebbüsler lehine olup olmadığının Mülga Ceza Yönetmeliği ile karşılaştırılarak yeniden değerlendirilmesi gerektiğine ilişkindir. Bu karşılaştırma yapılırken dikkat edilecek husus lehe olan hükümlerin uygulanması ilkesinin göz önünde bulundurulmasıdır.
- (329) Somut dosyada davacı teşebbüslerin bilgi değişiminde bulunmak suretiyle 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal ettiği değerlendirilmiş, Danıştay tarafından söz konusu Kurul Kararında ihlal tespiti yönünden hukuka ayrılığın bulunmadığı sonucuna varılmıştır.
- (330) KOZLU ve NİHORUZ hakkında uygulanan Mülga Ceza Yönetmeliği’nin 5. maddesinin birinci fıkrası uyarınca başlangıç ceza oranı, üçüncü fıkrası uyarınca ceza artırımı, 6. maddesi uyarınca ağırlaştırıcı unsurlar 7. maddesi uyarınca hafifletici unsurlara aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 21- Davacı Teşebbüslere Uygulanan, Mülga Ceza Yönetmeliği Kapsamında İdari Para Cezası Oranları

Teşebbüs	Temel Para Cezası	İhlal Dönemi	İhlal Süresi	Süreden Kaynaklı Artırım	Ağırlaştırıcı Unsurlar	Hafifletici Unsurlar	Nihai Ceza Oranı
KOZLU	%(.....)	2013-2015	1<Süre<5	%50	Yok	Yok	%(.....)
NİHORUZ	%(.....)	2015	Süre<1	Yok	Yok	Yok	%(.....)

- (331) Kurulun 07.01.2021 tarihli ve 21-01/18-8 sayılı kararında ihlal isnadında bulunulan tüm teşebbüslere ve dava açan teşebbüslere Mülga Ceza Yönetmeliği’nin 3. maddesinde yer alan “diğer ihlaller” tanımı kapsamında en düşük temel para cezası oranının uyguladığı anlaşılmaktadır. İhlal süresi bakımından yapılan değerlendirmelerde;

⁹⁵ Detay için bkz. KAPLAN, O. (2021), “Danıştay Kararları Çerçevesinde İdari Yaptırımlarda Lehe Hükümün Uygulanması İlkesi,” *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 2, s. 445-486; ÖZKAN, G. (2020), “İdari Yaptırımlar, Lehe Kanun Uygulaması ve Yargıya Güven,” *International Conference On Eurasian Economies 2020*, Session 6A: Hukuk, s. 175-185.

- NİHORUZ'un ihlal süresinin bir yıldan kısa olduğu dolayısıyla temel para cezasında herhangi bir artırıma gidilmediği,
- KOZLU'nun ihlalden sorumluluğunun 26.06.2013 tarihli belge ile 29.01.2015 tarihli belge aralığında olduğu, ihlal süresinin bir beş yıl arasında olmasından dolayı temel para cezasının yarısı oranında artırıldığı,

anlaşılmaktadır. Öte yandan dosyada temel para cezasına herhangi bir ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurun uygulanmadığı ve idari para cezasının ihracat satışları hariç bırakılarak 2019 yılı yurt içi net satışlar üzerinden verildiği görülmektedir.

(332) Yeni Ceza Yönetmeliği ile birlikte temel ceza oranının yalnızca “kartel” ve “diğer ihlaller” şeklinde sınıflandırılmış ihlal türlerine bağlı olarak belirlendiği yaklaşımdan vazgeçilmiş olup özellikle ihlalin niteliğinin ve rekabet üzerindeki olumsuz etkisinin dikkate alındığı yeni bir yöntem benimsenmiştir. Buna paralel olarak temel ceza oranının belirlenmesinde “kartel” ve “diğer ihlaller” ayırımına bağlı olarak getirilmiş olan alt ve üst sınırlar kaldırılmıştır. Bu kapsamda başlangıç ceza oranı olarak her iki teşebbüs açısından %(.....) takdir edilmiştir. Öte yandan Yeni Ceza Yönetmeliği'nin 5. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca;

- NİHORUZ'un ihlal süresinin bir yıldan kısa olmasından dolayı temel para cezasında herhangi bir artırıma gidilmesine gerek bulunmadığı
- KOZLU'nun ihlal süresinin bir ila iki yıl aralığında olmasından dolayı başlangıç ceza oranının %20 oranında artırılarak %(.....) oranına ulaşılacağı, değerlendirilmektedir.

(333) Teşebbüslere verilecek idari para cezalarının tayininde temel ceza oranının belirlenmesinden sonraki ikinci aşamayı Yeni Ceza Yönetmeliği'nin 6. maddesinde düzenlenen ağırlaştırıcı unsurlar ve/veya 7. maddesindeki hafifletici unsurlar değerlendirilerek nihai ceza oranının belirlenmesi oluşturmaktadır.

(334) Kurul ilgili kararında herhangi bir ağırlaştırıcı veya hafifletici unsurun somut olay nezdinde gerçekleşmediğini değerlendirmiştir. Yeni Ceza Yönetmeliği kapsamında ağırlaştırıcı ve hafifletici sebeplere ilişkin çeşitli değişiklikler yapılmış olup, davacı teşebbüslere uygulanan idari para cezasının anılan düzenlemeler çerçevesinde ağırlaştırıcı ve hafifletici sebepler yönünden ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

(335) Mülga Ceza Yönetmeliği'nin ağırlaştırıcı unsurlar başlıklı 6. maddesinin birinci fıkrasında temel para cezasının a) ihlalin tekerrürü halinde, her bir tekrar için, b) soruşturma kararının tebliğinden sonra kartele devam edilmesi halinde yarısından bir katına kadar artırılacağı düzenlenmiştir. Mülga Ceza Yönetmeliği'nin ikinci fıkrasında ise a) Kanunun 4. veya 6. maddeleri kapsamında ortaya çıkan rekabet sorunlarının giderilmesine yönelik olarak verilen taahhütlere uyulmaması halinde, yarısından bir katına kadar, b) incelemeye yardımcı olunmaması halinde yarısına kadar, c) diğer teşebbüslerin ihlale zorlanması gibi hallerde dörtte bir katına kadar artırılacağı düzenlenmektedir.

(336) Yeni Ceza Yönetmeliği'nin ağırlaştırıcı unsurlar başlıklı 6. maddesinin birinci fıkrasında *“Kanunun 4. ve/veya 6. maddesinin ihlal edildiğinin Kurul tarafından tespit edilmesinden sonra aynı teşebbüs veya teşebbüs birliği tarafından Kanunun 4. ve/veya 6. maddesinin tekrar ihlal edilmesi halinde temel ceza oranı bir katına kadar artırılır.”* hükmü yer almaktayken, 2. fıkrasında ise *“soruşturma kararının tebliğinden sonra ihlale devam edilmesi, ihlalde belirleyici etkinin bulunması, Uzlaşma Yönetmeliği'nin*

12. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan gizlilik yükümlülüğünün ihlal edilmesi halinde temel ceza oranı bir katına kadar artırılabilir.” hükmü yer almaktadır.

(337) Bu kapsamda davacı teşebbüslerin ihlale konu eylemleri bakımından ilgili hükümler çerçevesinde herhangi bir ağırlaştırıcı nedenin sübut etmediği anlaşılmakta olup Kurul kararında yer alan ağırlaştırıcı unsurun olmadığı yönündeki değerlendirmenin korunması gerektiği değerlendirilmektedir.

(338) Her iki yönetmelikte hafifletici unsurlar tadadi olarak sayılmakla birlikte, Yeni Ceza Yönetmeliği'nin Mülga Ceza Yönetmeliği'ne kıyasla hem kapsam hem de uygulanabilirlik bakımından daha geniş bir çerçeve sunduğu anlaşılmaktadır. Mülga Ceza Yönetmeliği'nin dörtte bir ile beşte üç arasında belirlediği sınırlamaların dışına çıkılmasına da olanak sağlamıştır. Bununla beraber teşebbüsler bakımından hafifletici neden indirimini uygulanmasına yer olmadığına karar verilmiştir.

(339) Yeni Ceza Yönetmeliği kapsamında davacı teşebbüsler hakkında takdir edilen idari para cezası oranlarını gösteren tabloya aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 22- Yeni Ceza Yönetmeliği Kapsamında İdari Para Cezası Oranları

Teşebbüs	Temel Para Cezası	İhlal Dönemi	İhlal Süresi	Süreden Kaynaklı Artırım	Ağırlaştırıcı Unsurlar	Hafifletici Unsurlar	Nihai Ceza Oranı
KOZLU	% (.....)	2013-2015	1<Süre<2	%20	Yok	Yok	% (.....)
NİHORUZ	% (.....)	2015	Süre<1	Yok	Yok	Yok	% (.....)

(340) Yukarıda yer verilen açıklamalar kapsamında, Mülga Ceza Yönetmeliği ve Yeni Ceza Yönetmeliği'nin bütüncül şekilde değerlendirilmesi ve teşebbüs lehine olan düzenlemenin uygulanması gerekmektedir. Yeni Ceza Yönetmeliği ve Mülga Ceza Yönetmeliğinin karşılaştırılması sonucunda NİHORUZ'un cezai durumunda oransal olarak herhangi bir değişikliğin olmayacağı, KOZLU'nun ihlal süresinin 1-2 yıl arasında olmasından dolayı ceza oranının ilk duruma göre % (.....) azalacağı anlaşılmaktadır.

(341) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrasında “*Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir.*” hükmü yer almaktadır. Nihai karar tarihine en yakın mali yıl olan 2024 yılının cirosu esas alınarak takdiren KOZLU bakımından % (.....) oranında idari para cezası uygulanması uygun görülmüş olup 33.839.809,76 TL idari para cezasına; NİHORUZ bakımından % (.....) oranında idari para cezası uygulanması uygun görülmüş olup 7.198.603,73 TL idari para cezasına tekabül etmektedir. Bununla birlikte “*aleyhe hüküm verme yasağı*” ilkesi de nazara alınarak idari para cezası miktarının NİHORUZ bakımından 587.921,34 TL'yi, KOZLU bakımından 5.629.374,41 TL'yi aşmayacak şekilde tesis edilmesi gerekmektedir

H. SONUÇ

(342) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Danıştay 13. Dairesinin 08.12.2025 tarih ve 2022/1990 E. 2025/3840 K. sayılı; 08.12.2025 tarih ve 2023/1339 E. 2025/3842 K. sayılı kararlarının gereğinin yerine getirilmesini teminen;

- I. 1. Kozlu Gıda İmalat Sanayi Ticaret ve Taşımacılık AŞ'nin
2. Nihoruz Gıda San. Tic. AŞ'nin

bilgi alışverişi yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine,

II. Bu nedenle;

a) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve 27.12.2024 tarih ve 32765 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 5. maddesinin birinci fıkrası ve ikinci fıkrası uyarınca Kurul tarafından belirlenen 2024 yılı gayri safi gelirleri üzerinden %(.....) oranından olmak üzere, Nihoruz Gıda San. Tic. AŞ'ye 7.198.603,73 TL

b) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve 27.12.2024 tarih ve 32765 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 5. maddesinin birinci fıkrası, ikinci fıkrası ve üçüncü fıkrasının (a) bendi uyarınca 2024 yılı gayri safi gelirleri üzerinden %(.....) oranından olmak üzere, Kozlu Gıda İmalat Sanayi Ticaret ve Taşımacılık AŞ'ye 33.839.809,76 TL tutarında idari para cezası uygulanması gerekmektedir;

27.12.2024 tarih ve 32765 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar İle Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" ile 15.02.2009 tarih ve 27142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan mülga "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" hükümlerinin ayrı ayrı uygulanması neticesinde ulaşılan sonuç cezalar kıyaslandığında ve "aleyhe hüküm verme yasağı" ilkesi de nazara alınmak suretiyle mülga yönetmelik uyarınca verilen idari para cezalarının lehe olduğu anlaşıldığından 07.01.2021 tarih ve 21-01/18-8 sayılı kararda tespit edilen;

-Kozlu Gıda İmalat Sanayi Ticaret ve Taşımacılık AŞ'ye 5.629.374,41 TL

-Nihoruz Gıda San. Tic. AŞ'ye 587.921,34 TL

tutarında idari para cezası uygulanmasına,

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.